

Masarykova univerzita

Fakulta sociálních studií

Katedra mediálních studií a žurnalistiky

**Globalizace a domestikace v zahraničním
zpravodajství ČT a STV**

Diplomová práce

David Povolný

Brno 2009

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně s využitím vlastních dat a uvedených pramenů.

V Brně 27.5.2009

Děkuji vedoucímu práce PhDr. Václavu Štětkovi, Ph.D. za přínosné rady a konzultace, které mi umožnily vytvořit tuto práci.

Obsah

1. Úvod	4
2. Teoretický rámec	6
2.1 Globalizace a domestikace	6
2.2 Banální nacionalismus	10
2.3 Sociální konstrukce reality	11
2.4 Teorie zpravodajských hodnot	11
2.5 Teorie gatekeepingu	13
2.6 Finanční situace ČT a STV	13
2.7 Zahraniční redakce ČT a STV	14
2.8 Sledovanost ČT a STV	14
2.9 Zahraniční politika Česka a Slovenska vůči vybraným elitním národům	15
2.10 Zahraniční politika Česka a Slovenska vůči EU a sousedním zemím	17
2.11 Vztah Čechů a Slováků	18
3. Metodologie obsahové analýzy	19
3.1 Obsahová analýza	19
3.2 Vzorek k obsahové analýze	19
3.3 Výzkumná jednotka	20
3.4 Výzkumné otázky a hypotézy	20
4. Obsahová analýza a interpretace zjištěných faktů	29
4.1 Charakteristika výzkumného vzorku	29
4.2 Interpretace dat	30
4.2.1 Pestrost zpravodajství	30
4.2.2 Elitní národy	31
4.2.3 Sousední země, regiony a Evropská unie	34
4.2.4 Mediální tok mezi Českem a Slovenskem	39
4.2.5 Tématické celky	40
4.2.6 Vztah k domácímu prostředí	43
4.2.7 Valence	46
4.2.8 Valence ve vztahu k regionům	47
4.2.9 Význam zpráv podle umístění	50
4.2.10 Význam zpráv podle vztahu k domácímu kontextu	52
4.2.11 Zprávy s reportérem na místě	54
4.2.12 Zprávy se stejným tématem	55
4.2.13 Valence zpráv o stejném tématu	57
4.2.14 Přisuzování významu zprávám se stejným tématem	58
4.2.15 Deixis ve zpravodajství	60
5. Metodologie narativní analýzy	62
5.1 Narativní analýza	62
5.2. Vzorek a východiska narativní analýzy	63
6. Interpretace narativní analýzy	64
6.1 Narativní analýza zpráv o možnosti omezení pracovního trhu v EU – opačná valence	64
6.2 Narativní analýza zpráv o prodlužování funkčního období ruského prezidenta – tématický celek Politika	66
6.3 Narativní analýza zpráv o summitu G7 o protekcionismu a stimulačním balíčku USA – tématický celek Ekonomika	68
7. Závěr	71
8. Použitá literatura	74
9. Přílohy	79

1 Úvod

Globalizace je fenomén, kterému se v posledních desetiletích věnovalo a dále věnuje hodně pozornosti. Stejně jako existuje řada možných definic tohoto konceptu, existuje také mnoho výkladů toho, jaký má globalizace dopad na nejrůznější oblasti současné společnosti. Vzhledem k tomu, že v postmoderní sociální realitě mají zásadní vliv na fungování společnosti masová média, je klíčové rozpoznat, jak na globalizaci reagují nebo při pohledu z druhé strany jak jsou mediální obsahy globalizací měněny.

Řadu teoretiků i praktiků v médiích zajímá odpověď na otázku, jak dochází k lokální odpovědi na globální informační tok. Pokud již výzkumy v českém kontextu ukázaly, že česká televizní média preferují ve zpravodajství domácí témata¹, nabízí se otázka, co se bude dít s těmi zahraničními – tedy jakým kulturním směrem a na jaká témata se bude zahraniční zpravodajství orientovat a jak bude své obsahy přizpůsobovat a vztahovat k domácímu kontextu – abych užil termínu, se kterým budu pracovat: jak budou zahraniční události v procesu vytváření zpráv domestikovány.

Aby se mi podařilo určit, jak skutečně dochází k těmto posunům při tvorbě zpráv, budu muset vyjít z komparace a nemohu se tedy zabývat jen národními televizemi jedné země. Vyjdu proto ze srovnání dvou národních televizních stanic, jak to podobně provedla Clausen² a ve větším měřítku také Gurevitch a kol.³ Pro specifickou situaci českého prostředí se nabízí srovnání se slovenskou situací, které může vzhledem k dlouho trvající společné historii obou národů i vzhledem k přetrvávající kulturní blízkosti přinést další zajímavá data o mediálním toku mezi oběma zeměmi.

Následující práce by tedy měla ve výsledku umět v kontextu české a slovenské národní televize popsat souběžné tendence spojované s globalizací: (1) tendenci k narušování symbolického prostoru národa kvůli zvyšování množství různých kulturních toků, ovšem výrazně vyvažovanou, ne-li spíše přebíjenou (2) tendencí k přizpůsobování obsahu domácímu publiku - domestikací.

1 Viz Štětka, Václav (2007): *Mediální integrace národa v době globalizace*. Brno: Mezinárodní politologický ústav.

2 Viz Clausen, Lisbeth (2004): *Localising the Global: 'Domestication' Processes in International News Production*. In Media Culture & Society. Volume 26, No. 1, s. 25-44.

3 Viz Gurevitch, Michael; Levy, Mark R.; Roeh, Itzhak (1991): *Global Newsrooms: convergences and diversities in the globalization of television news*. In Dahlgren, Peter; Sparks, Colin (eds.): *Communication and Citizenship*. London: Routledge, s. 195-216.

S ohledem na globalizovaný informační tok i vzhledem ke kulturní blízkosti obou národů, které vybírám do svého výzkumu, očekávám, že dojde k zjištění výrazné shody v pokrývaných tématech a způsobu jejich prezentace, na druhou stranu ovšem předpokládám, že se v datech projeví odlišné kulturní rámce vyvolané tendencí k domestikaci. Výsledky analýzy mohou potvrdit a rozšířit závěry výzkumů, které se snaží vnést poznání do oblasti střetu globalizace s lokálními potřebami publika. Vzhledem k tomu, že se práce zabývá českou a slovenskou veřejnoprávní televizí, tedy institucemi, které byly z historického hlediska ještě poměrně nedávno jednou institucí, mohou závěry ukázat, kde se vlastně nacházejí rozdíly a styčné plochy těchto dvou kultur, protože právě každodenní mediální obsahy je mohou nejlépe odrážet.

2 Teoretický rámec

2.1 Globalizace a domestikace

Abych mohl dojít k uspokojivé definici pojmu globalizace, musím vysvětlit pojmy kultura a komunikace. Kultura je žitou zkušeností stejně jako určitým souhrnem artefaktů, textů a předmětů, komunikace pak odkazuje ke způsobům, jak jsou tyto myšlenky a artefakty přemístovány v čase a prostoru⁴. Globalizaci můžeme charakterizovat jako revoluci v komunikaci, způsobenou zejména novými technologiemi, které zcela mění podstatu kultur. Barker doslova říká, že „*kultury už nejsou vázány ke konkrétním místům, ale skrze migraci osob a elektronický přenos myšlenek a obrazů, překračují zřízené hranice*“⁵. Giddens mluví o globalizaci jako o způsobu, jímž dnes žijeme⁶. Definuje ji jako „*zintenzivnění celosvětových sociálních vztahů, které spojují vzdálené lokality takovým způsobem, že místní události jsou formovány událostmi dějícími se mnoho mil daleko a naopak*“⁷. Podobně na problematiku pohlíží McGrew a Robertson, kteří oba hovoří o dvou současně probíhajících procesech: McGrew popisuje rozprostírání a prohlubování⁸, Robertson pak doslova píše, že „*globalizace jako koncept odkazuje jak ke kompresi světa, tak k intenzifikaci povědomí o světě jako celku*“⁹.

Globalizace je spojená především s rozvojem komunikačních médií, která výrazně ovlivnila tradiční vzorce sociální interakce. Najednou se objevily dosud nevídané možnosti jednání na dálku bez ohledu na rozptýlení různých stran komunikace v čase a prostoru. Sociální vztahy začaly být více než dříve utvářeny médii masové komunikace. Globalizace tedy zásadním způsobem ovlivňuje způsob, jak dnes vnímáme každodenní realitu a také ne už tak vzdálený svět, potažmo světové události.

Dopad globalizace na média coby konstruktéry každodenní reality je proto velmi důležitou výzkumnou otázkou (jakkoliv je tato skutečnost nepochybně dvousečná, protože bez médií by nebylo žádné globalizace, jak poznamenává i Petrusek¹⁰). Mě konkrétně v této práci budou

4 Viz Held, D.; McGrew, A.; Goldblatt, D.; Perraton, J. (1999): *Global Transformations. Politics, Economics and Culture*. Cambridge: Polity Press, s. 329.

5 Barker, Chris (1999): *Television, globalization and cultural identities*. Philadelphia, Birmingham: Open University Press, s. 33.

6 Viz Giddens, Anthony (1999): *Unikající svět*. Praha: SLON, s. 31.

7 Giddens, Anthony (1991): *Modernity and Self-Identity. Self and society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press, s. 62.

8 McGrew, A. (1992): A Global Society? In: Hall, Stuart et al. (eds.) *Modernity and its futures*. Cambridge: Polity Press in association with the Open University, s. 68.

9 Robertson, R. (1992): *Globalization. Social Theory and Global Culture*. London Thousand Oaks, New Delhi: SAGE, s. 8.

10 Viz Petrusek, M. (2000): Reflexe globalizačních procesů v sociálních vědách. In: J. Dlouhá (ed.) *Sborník z konference „Hledání odpovědí bez výzvy současného světa“*. Praha: PřF UK, s. 90.

zajímat způsoby dopadu globalizace na mediální obsahy v národních médiích. Tato otázka je zajímavá zejména v souvislosti s pojmáním globalizace jako de-nacionalizace. Zda k takovému efektu dochází na úrovni národních médií se pokusil zjistit Gurevitch a kol. Jeho výzkum srovnávající obsahy z *Eurovision News Exchange* a z 36 národních televizních stanic vedl k závěru, že televizní zpravodajství si udržuje jak globální, tak kulturně specifickou orientaci. Toho je podle Gurevitche dosaženo „za prvé dosazováním vzdálených událostí do rámců, které činí tyto události srozumitelné, přitažlivé a 'relevantní' domácímu publiku; a za druhé tvorbou významu těchto událostí způsobem, který je kompatibilní s kulturou a 'dominantní ideologií' společnosti, které slouží“¹¹. Tendenci domestikovat události chápe jako sílu vyrovnávající tlak globalizace¹². Za domestikaci v duchu tohoto Gurevitchova zjištění můžeme v zahraničním zpravodajství považovat cokoli, co se jeví jako odlišující jeden domácí kontext od druhého a zároveň související s ideologií domácí kultury.

K tomuto tématu se podobně staví i další teoretici. Robertson ovšem v této tendenci nevidí protichůdnost dvou procesů (tedy globalizace na jedné straně a domestikace na straně druhé), ale dvojitost procesu globalizace coby „prostoupení univerzalizace partikularismu a partikularizace univerzalizmu“¹³. V podobném duchu i Thomson tvrdí, že „globalizace komunikace neeliminovala lokalizovaný charakter přisvojování, ale spíš vytvořila novou symbolickou osu v moderním světě“¹⁴ - Thompson ji nazývá osou globalizovaného šíření a lokalizovaného přisvojování. Zdá se tedy, že oba procesy jdou ruku v ruce – můžeme sice tvrdit, že domestikace a globalizace spolu soutěží, ale můžeme také říct, že se navzájem doplňují.

Mezi práce, které se v nedávné době vyjádřily k dopadu globalizace na obsah národních médií, patří výzkum Clausen, která se zaměřila především prostřednictvím dotazování pracovníků mediálních organizací na zkoumání toho, jak dochází k domestikaci zahraničních událostí v Japonsku a v Dánsku. Jak sama uvádí, její práce potvrzuje výše uváděné Robertsonovy teze. Clausen mimo jiné příznačně cituje jednoho pracovníka médií, který říká, že globální zprávy v Japonsku nejsou stejné jako globální zprávy jinde na světě¹⁵. Clausen k tomu říká, že „vidíme dialektický proces, ve kterém jsou univerzální komunikační vlastnosti používány při vytváření lokálního významu“¹⁶.

11 Gurevitch a kol. (1991): s. 206.

12 Viz Gurevitch a kol. (1991): s. 207.

13 Viz Robertson (1992): s. 100.

14 Thompson, J. B. (2004): *Média a modernita*. Praha: Nakladatelství Karolinum, s. 142.

15 Viz Clausen (2004): s. 25-44.

16 Clausen (2004): s. 19.

Podobně se k problému staví Archetti, která svým výzkumem mediálního pokrytí teroristického útoku z 9.11.2001 zpochybnila existenci mezinárodního toku zpráv a ideu, že zprávy se stávají v globálním měřítku homogenizovanými. Poukázala na to, že „*globalizace neexistuje jako homogenizace obsahu, ale jako přesažení prostoru a časových bariér*“¹⁷, což vede k rozdílnému kombinování myšlenek a vzniku až extrémně odlišných zpráv. Zpochybňuje ale také, že by šlo čistě o důsledek domestikace nebo vlivu národního zájmu. Tvrdí, že jde z velké části o editorskou politiku.

Výše zmíněná fakta ale částečně zpochybňují jiné výzkumy nahrávající spíše interpretaci globalizace coby westernizace – tedy kulturního imperialismu tzv. západních kultur, zejména USA. Tsan-Kuo Chang, Tuen-yu Lau and Hao Xiaoming poukazují svým empirickým výzkumem zpravodajství několika různých národních médiích na to, že domácí témata, národní zájmy nebo blízkost nemusí být tím nejsilnějším, co ovlivňuje zahraniční zpravodajství. Podotýkají, že i přes známky vzájemného zpravodajského pokrývání mezi sousedícími zeměmi, sociokulturní blízkost nemá takovou sílu jako mediální toky z center jako je USA. Spojené státy podle nich získávají dominantní podíly ve zpravodajství bez ohledu na to, jestli jde o komunistickou Čínu, autoritativní Indonésii nebo demokratické Filipíny¹⁸.

V českém kontextu se příbuzným tématem zabývala mimo jiné práce Štětka *Mediální integrace národa v době globalizace*¹⁹. Autor zde dospěl k podobnému závěru jako Clausen, že navzdory procesům fragmentarizace a internacionalizace mediální komunikace v globálním měřítku, se národní média vyznačují stále relativně velkou atraktivitou pro svá domácí publika, a to především tím, že preferují domácí témata²⁰.

Giddens jde ve svých úvahách ještě dále a tvrdí, že globalizace vede k ožívání lokální kulturní identity²¹ a že s tím, jak slábne vliv dřívějších národních států, sílí lokální nacionalismus²². Tvrdí doslova, že „*národy musí nově promýšlet své identity, protože dřívější formy geopolitiky zastarávají*“²³. Je obecně velkou otázkou, zda se v souvislosti s adaptacemi nových

17 Archetti, Cristina (2008): News Coverage of 9/11 and the Demise of the Media Flows, Globalization and Localization Hypotheses. In *International Communication Gazette*. Volume 70, No. 6, s. 481.

18 Viz Tsan-Kuo Chang, Tuen-yu Lau and Hao Xiaoming (2000): From the United States with News and More: International Flow, Television Coverage and the World System. In *International Communication Gazette*. Vol. 62, No. 6, s. 518.

19 Viz Štětka, Václav (2007).

20 Viz Štětka (2007): s. 177-180.

21 Viz Giddens (1999): s. 24.

22 Viz Giddens (1999): s. 25.

23 Giddens (1999): s. 30.

prvků do stávajících kultur vytváří nějaká nová globální identita nebo dochází pouze k hybridizaci současných identit.

Jak bylo vidět i z výše citovaných odborníků, podle některých pokračuje nebo se dokonce prohlubuje kulturní decentralizace světa, někteří zase tvrdí, že většina dominantních mediálních obsahů vychází ze „Západu“. Tyto dva pohledy na věc dává dohromady Hall: „*Ačkoliv je globalizace v mnoha směrech poháněna Západem, může se nakonec ukázat, že se jedná o pomalý a nerovnoměrný, ale přesto pokračující příběh decentralizace Západu.*“²⁴ Jako protiargument se nabízí fakt, že většina nadnárodních společností, které zaujímají klíčovou roli na poli kulturního průmyslu, má své kořeny v USA. Na druhou stranu, jak poznamenává Barker, globalizace sestává z řady „*nepředvídatelných, rozpojených a mnohosměrných kulturních toků, spíše než z jednoduché expanze západních institucí a kulturních formací*“²⁵. Jistě „Západu“ nelze upírat podstatnou roli, protože když už nic jiného, tak se západní populární kultura stala minimálně esenciálním obsahem globální kulturní interakce²⁶. Klíčové však zůstává, co si jednotliví recipienti z těchto obsahů vezmou, co budou považovat za více nebo méně podstatné a jakým způsobem to zakomponují do své kultury.

V kontextu Česka a Slovenska, jakožto členů Evropské unie, můžeme ale také uvažovat o prosazování nové širší identity, než je ta spojená s prostorem obývaným vlastním národem a vymezeným hranicemi vlastního státu. Jak ukazuje například studie van de Steeg, nazvaná *Rethinking the Conditions for a Public Sphere in the European Union*²⁷, navzdory tomu, že neexistuje žádné masově sledované médium, které by jednotně poutalo pozornost publika rozprostřeného po celé Evropské unii, vytváří se zde svého druhu veřejná sféra spojená s prohlubováním vědomí nové kolektivní identity.

I přesto historicky nejúspěšnější kolektivní identitou zřejmě zatím zůstává identita národní. Právě rozbor aktuálních mediálních obsahů ale může přinést některé odpovědi na otázky po budoucnosti národní identity - tedy zda dochází k jejímu rozkladu, koexistenci s nějakou novou globální identitou, anebo snad dokonce posílení skrze intenzivní domestikaci. Většina teoretiků se shoduje, že za současného stavu národní stát v ohrožení není. Důvody popisuje Smith: „*Kolektivní kulturní identitou jsou míněny ty pocity a hodnoty ctěné ve smyslu komuni-*

24 Hall, S. (1992): The Question of Cultural Identity. In: Hall, S. et al. (eds.): *Modernity and its Futures*. Cambridge: Polity Press, s. 341.

25 Barker, Chris (1999): *Television, globalization and cultural identities*. Philadelphia, Birmingham: Open University Press, s. 33.

26 Viz Barker (1999): s. 33.

27 Viz van de Steeg, Marianne: *Rethinking the Conditions for a Public Sphere in the European Union*. In *European Journal of Social Theory*, Vol. 5, No. 4, s. 499–519.

ty, sdílené vzpomínky a vědomí společného osudu dané jednotky populace, která má společné zkušenosti a kulturní vlastnosti, [...] globální a kosmopolitní kultura se nedokáže vztáhnout k žádné takové historické identitě.“²⁸

McGrew popisuje několik faktorů, které drží národní stát pohromadě: je to monopol státu na sílu, který poskytuje občanům pocit bezpečí; je to nacionalismus, který kulturně a psychologicky zůstává důležitým nástrojem politické i sociální organizace lidstva; dále paradoxní posilování státu skrze mezinárodní politiku; a také mýtus vzájemné závislosti, který je v souvislosti se „zmenšováním“ světa zaměňován za vzájemné propojení²⁹. Smith dále zdůrazňuje význam tzv. znovuoobjevení etnohistorie a s tím související kulturní války³⁰.

Hall³¹ předpovídá, že střet globálního a lokálního elementu může mít tři podoby: národní identity budou rozrušeny v důsledku nárůstu homogenizace a „globální postmoderny“; národní a jiné lokální identity budou posíleny vlastní resistencí proti globalizaci; národní identity oslabí a na jejich místo nastoupí nové, hybridní. Ke kterému z těchto efektů dochází, se budu snažit ukázat.

Na úrovni příklonu k určitým diskurzům budu tedy řešit otázku, zda se přiklonit k diskurzu kritického globalismu, jehož představitelé tvrdí, že mediální společnosti šíří homogenizovanou globální kulturu; k transformacionalistickému diskurzu mnohosemnosti kulturních toků, které neustí v homogenizaci, ale k zvyšování rozmanitosti; nebo k tradicionalistickému diskurzu, který popírá vytváření globální kultury při souběžném rozkladu národních kultur³².

2.2 Banální nacionalismus

Koncept banálního nacionalismu Billiga³³ vychází z otázky, proč občané etablovaného demokratického státu nezapomínají na svou národní identitu. Národní identitu chápe Billig jako zkratku pro celý soubor důvěrně známých předpokladů o národu, světě a našem místě na tomto světě. Tyto předpoklady jsou v běžném životě shrnuty v banálních slovech jako

28 Smith, A. S. (1990): Towards a Global Culture? In: Featherstone, M. (ed.): *Global culture. Nationalism, globalisation and modernity*. London: SAGE, s. 179.

29 Viz McGrew, Anthony (1992): s. 92.

30 Smith, A. S. (1990): Towards a Global Culture? In: Featherstone, M. (ed.): *Global culture. Nationalism, globalisation and modernity*. London: SAGE, s. 185.

31 Hall, S. (1992): The Question of Cultural Identity. In: Hall, S. et al. (eds.) *Modernity and its Futures*. Cambridge: Polity Press, s. 300.

32 Viz Stětko (2007): s. 131-132.

33 Viz Billig M. (1995): *Banal Nationalism*. London: SAGE.

„my“, „náš“, „tento“, „ted“, „tady“. Běžné jazykové sotva uvědomované zvyky jsou tedy podle Billiga neustálou připomínkou národnosti. Tato deiktická funkce zájmen a jiných slovních druhů dělá neznámý svět složený z národů srozumitelným. To se stalo možné díky naprosté enhabitaci a neuvědomovanému přijímání banálního nacionalismu, který nenápadně a ve všech oblastech lidského života upevňuje národní vědomí na bázi každodennosti a nedává tím prostor pro zpochybnění. Banální nacionalismus je tedy i významným projevem domestikace v médiích, protože právě masová média jsou významnými nositeli připomínání národnosti a domova.

2.3 Sociální konstrukce reality

S nástupem masových médií a ještě výrazněji s prosazující se globalizací lidé získávají stále více zdrojů jinak než od lidí, s nimiž jsou v přímém styku. Stále více se prohlubuje fakt, že kontexty příjmu se nemusí shodovat s kontexty produkce. Recipient získává nespojitou časoprostorovou zkušenost, kterou musí umět sladit. Masová média mohou vybízet k sladěné formě responzivního jednání, ale lidé také mohou nekontrolovatelným způsobem reagovat na jednání odehrávající se daleko od nich.

Pohlížet na média jako na konstruktéra sociální reality, tak jak to dělají ve svých úvahách výše citovaní autoři a jak budu činit i v této práci, znamená vyjít z teorií Bergera a Luckman-na³⁴. Ti tvrdí, že média napomáhají posilovat objektivitu sociálního řádu, udržují status quo systému a reprodukují chování, které se stává součástí každodennosti. Média podle nich legitimizují symbolický svět a udržují zdání světa coby objektivní reality. Barker ve stejném duchu konkrétně k televizním zprávám, které jsou předmětem výzkumu této práce, poznamenává, že „*nejdou mediovaným „oknem do světa“ ale vybranou a konstruovanou reprezentací „reality“ a že kritéria pro takovou selekci nám říkají mnohé o ideologickém pohledu na svět, který je sestavován a šířen*“³⁵.

2.4 Teorie zpravodajských hodnot

Kritérii pro selekci, jakou podle výše citovaného Barkera činí televizní zprávy, a klíčem k poznání ideologického pohledu na svět, tedy konkrétně v této práci toho, jak svět vidí Češi a Slováci, se stane často užívaný koncept zpravodajských hodnot pocházející od Galtunga

34 Viz Berger, Peter L. - Luckmann, Thomas (1999): *Sociální konstrukce reality: Pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

35 Barker, Chris (1997): *Global television: an introduction*. Malden: Blackwell Publishers, s. 97.

a Ruge³⁶, později přejímaný a doplňovaný dalšími autory, např. Hardcupem a O'Neill³⁷ nebo Hartleym³⁸. Galtung a Ruge v návaznosti na Lipmanna³⁹ představili pojem zpravodajská hodnota ve smyslu faktoru, který rozhoduje o tom, že se událost stane zprávou⁴⁰. Těchto faktorů stanovili 12 a rozdělili je na 8 kulturně nespecifických a 4 kulturně specifické. Jde o dělení, které vychází z předpokladu, že některé faktory nemusí být přítomné ve všech kulturních prostředích. Hartley, vycházející z jejich teorie, s tímto dělením později nepracuje a ani pro tuto práci není podstatná, protože v českém i slovenském kontextu jsou vydělené kulturně specifické zpravodajské hodnoty nepochybně přítomny (jakkoliv podle Galtunga a Ruge by Česko i Slovensko ještě patřily do socialistického bloku, který se vyznačuje jinými specifiky⁴¹). Mezi zpravodajské hodnoty podle Hartleyho patří: frekvence, velikost, jednoznačnost, srozumitelnost (kulturní blízkost a relevance), souznění, překvapení, kontinuita, kompozice, odkaz k elitním národům, odkaz k elitním osobám, personalizace a negativita⁴².

Mezi klíčové zpravodajské hodnoty pro tuto práci patří odkaz k elitním národům definovaná takto: „*Čím více událost pojednává o elitních národech, tím je pravděpodobnější, že se stane zprávou.*“⁴³ Nejzásadnější je s konceptem domestikace úzce související zpravodajská hodnota srozumitelnost obsahující v sobě známost, kulturní blízkost a relevanci pro potenciální publikum. Právě jak bude tato hodnota formovat strukturu zahraničního zpravodajství budu ve své práci převážně sledovat.

Přestože je teorie zpravodajských hodnot obecně používaná, má své rezervy, kterých je potřeba si být při jejím aplikování vědom. „*Rosengren (1970) namítá, že nestačí jen srovnávat zpravodajství mezi sebou. Zpravodajství by se měla daleko více zkoumat pomocí extramedialních dat, tedy takových, která z medií nepocházejí a slouží jako vnější kritéria [...] události, které by pomohly odhalit rozdíl mezi skutečným děním a mediální realitou.*“⁴⁴ Je však třeba podotknout, že teorie byla řadou výzkumných prací prověřena jako platná.

36 Viz Galtung, Johan - Ruge, Mari H. (1965): The Structure of Foreign News: The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers. In *Journal of Peace Research*, Vol. 2, s. 64-90.

37 Viz Hardcup, Tony; O'Neill, Deirdre (2001): What is news? Galtung and Ruge revisited. In *Journalism Studies*, Vol. 2, No. 2, s. 261–280.

38 Viz Hartley, John (1990): *Understanding News*. London: Routledge.

39 Walter Lipmann poprvé použil termínu news value (zpravodajská hodnota) roce 1922 v knize nazvané *Public Opinion*.

40 Viz Galtung, Johan - Ruge, Mari H. (1965): s. 64-65.

41 Viz Galtung, Johan - Ruge, Mari H. (1965): s. 70.

42 Viz Hartley, John (1990): s. 75-81.

43 Galtung, Johan - Ruge, Mari H. (1965): s. 68.

44 Kunczik, Michael (1995): *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, s. 123.

2.5 Teorie gatekeepingu

Koncept zpravodajských hodnot úzce souvisí se starším konceptem gatekeepingu a do značné míry se s ním protíná, přesto je vhodné ho zmínit. Odkazuje k činnosti, kterou vykonává mediální organizace při zpracovávání událostí ve zprávy. Jako gatekeepers jsou označováni „držitelé pozic v rámci mediálních organizací, kteří rozhodují o výběru témat a událostí, které budou zpracovány jako mediální obsahy“⁴⁵. Je tedy klíčové, jaké je složení lidí, kteří v nich pracují a jaké vztahy si organizace pod nejrůznějšími ekonomickými a společenskými tlaky udržuje s vnějším světem⁴⁶. Významnou roli tak hraje velikost média, domnělé hodnoty publika, mediální rutiny, interpersonální vztahy v redakci nebo nedostatek času, místa a finančních či technických prostředků. To vše se promítá do výběru zpráv i do způsobu jejich zpracování.

2.6 Finanční situace ČT a STV

Vzhledem k tomu, že se do podoby mediálních obsahů se, jak jsem ukázal v předchozí podkapitole, promítá řada vnějších elementů, je vhodné získat přehled o pozadí mediálních organizací, kterých se bude analýza týkat.

Náklady na provoz České televize v posledních pěti letech výrazně rostou. Zatímco v roce 2004 náklady představovaly necelých 4,5 miliardy Kč (přesně 4 481 973 tisíc Kč), plány na rok 2008 a 2009 dosahují 7 miliard, respektive 7 318 000 tisíc Kč⁴⁷. Na okraj je třeba doplnit, že Česká televize hospodaří od roku 2004 s vyrovnaným rozpočtem. Náklady na výrobu pořadů v roce 2007 přesahovaly 2 miliardy Kč⁴⁸, přičemž náklady mají tendenci se mírně zvyšovat. Konkrétní náklady na výrobu zpravodajství Česká televize neuvádí.

Slovenská televize má ve srovnání se svou českou sestrou rozpočet výrazně nižší. Celkové náklady na rok 2008 mírně přesahují 2,5 miliardy Sk, jde tedy jen o něco více než čtvrtinu rozpočtu České televize. Pro srovnání s vyrovnaným rozpočtem ČT - plánovaný schodek STV pro rok 2008 byl 146 680 tisíc Sk⁴⁹. Plán na náklady na výrobu pořadu v roce 2008 představoval lehce přes 800 milionů Sk⁵⁰.

45 Reifová, Irena a kol. (2004): *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, s. 70.

46 Viz McQuail, Denis (1999): *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, s. 240.

47 Viz Fakta o hospodaření a finanční situaci České televize. WEB <http://www.ceskatelevize.cz/ČT/hospodareni/nakladyavynosy.php> (15.4.2009)

48 Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2007. WEB http://www.ceskatelevize.cz/radaCT/vyrocni_zpravy/zprava2007_vyrocni_zprava.pdf, s. 77.

49 Slovenská televízia. Vykonávací plán na rok 2008. WEB http://www.stv.sk/chillout_items/1/6/4/164220_4e70ff.pdf, s. 3.

50 Slovenská televízia. Vykonávací plán na rok 2008. WEB

Náklady na výrobu zpravodajství STV nepřesahují 150 milionů Sk, nemůžeme zde ale učinit přímé srovnání pro nedostupnost údajů z ČT, nicméně celkový rozpočet na výrobu pořadů STV nedosahuje ani poloviny českého protějšku. Česká televize také na rozdíl od STV provozuje 24 hodin denně vysílající zpravodajský kanál ČT24, který jak dokládá nárůst nákladů stanice v posledních letech, na sebe váže řadu prostředků a vyžaduje tvorbu velkého množství zpravodajských i publicistických pořadů.

2.7. Zahraniční redakce ČT a STV

Pokud jde o redakce zahraničního zpravodajství, jejichž struktura je jedním z klíčových faktorů pro interpretaci výsledků této práce, STV uvádí na svých webových stránkách 11 zaměstnanců a stálého zpravodaje žádného neeviduje⁵¹, zahraniční redakce ČT zaměstnává 33 redaktorů a editorů a k nim si drží 10 stálých zpravodajů rozmístěných v Berlíně, Bratislavě, Košicích, Moskvě, Peking, Varšavě, Vídni, Washingtonu a po dvou v Bruselu⁵². Jen do ufinancování stálých zpravodajů investovala ČT v roce 2007 přes 63 milionů Kč – srovnáme-li tuto částku se 150 miliony Sk rozpočtu na celé zpravodajství STV, vidíme nepoměrnou situaci, pokud jde o materiální zázemí obou stanic. Česká televize navíc rozšíření počtu zahraničních postů dále plánuje např. na Blízkém Východě, v Jihovýchodní Asii, na západním pobřeží USA i v dalších evropských metropolích⁵³.

2.8. Sledovanost ČT a STV

V Česku patří dlouhodobě mezi nejsledovanější televizní stanice komerční TV Nova – její share v prime time (čas: 19:00-22:00) dosáhl v roce 2008 průměru 41,88 %, ČT dosáhla na 22,65 % a je s tímto poměrem druhou nejsledovanější televizí v Česku⁵⁴. Na Slovensku patří mezi nejsledovanější televizní stanice komerční TV Markýza, jejíž podíl v prime time kolísá mezi 35 a 40 %, následuje TV JOJ s cca 22 % a STV s cca 16 %⁵⁵.

http://www.stv.sk/chillout_items/1/6/4/164220_4e70ff.pdf, s. 7.

51 Viz Seznam rektorů zahraničního zpravodajství. WEB <http://www.stv.sk/spravodajstvo/redakcia/redaktori-zahranicneho-spravodajstva/> (15.4. 2009)

52 Viz Seznam rektorů zahraničního zpravodajství. WEB <http://www.ceskatelevize.cz/ČT/lide/redakce/zpravodajstvi/redaktori.php> (15.4. 2009)

53 Zpráva pro Radu ČT o činnosti zahraničních zpravodajů v roce 2007. WEB http://www.ceskatelevize.cz/radaČT/vyrocní_zpravy/prilohy_07/zahranicni_zpravodajove_56.pdf, s. 22-24.

54 Share za rok 2008 – 15+. WEB http://www.ato.cz/share_rok.pdf (20.5. 2009)

55 Viz STV, O nás, Sledovanost. WEB <http://www.stv.sk/stv/o-stv/podiel-na-trhu/>. (20.5. 2009)

Sledovanost ČT je tedy o něco vyšší, rozdíl oproti STV není ale výrazný, a lze proto konstatovat, že obě stanice, potažmo jejich hlavní zpravodajské relace vysílané v prime time, mají podobný dosah.

2.9 Zahraniční politika Česka a Slovenska vůči vybraným elitním národům⁵⁶

Významnou součástí práce bude interpretace způsobu, jak obě televizní stanice zpravodajsky pokrývají různé země, mezi nimi také elitní národy a převážně pak USA a Rusko. K tomu je zapotřebí znát i zahraniční politiku obou zemí.

Abych mohl vysvětlit rozdíly a shody ve směřování zahraniční politiky Česka a Slovenska, je nutné vyjít ze společného základu Československé federativní republiky. Zajímat mě při tom bude zejména osa USA - Rusko, coby pomyslná osa západ - východ.

ČSFR zvolila jako logickou variantu po pádu železné opony politickou orientaci směřující k co nejrychlejší integraci do Evropské unie a NATO. To znamenalo nejen potřebu rozvinout vztahy s členy EU, ale především s USA. Prezident Václav Havel a podpora americké vojenské intervence v Kuvajtu vytvořily předpoklady pro rozvíjení dobrých vztahů obou států, které se rozdělily po roce 1992.

Rozpad federace ale i přesto znamenal počátek diferenciací zahraničních vztahů obou zemí. Vláda premiéra Václava Klause v letech 1992 – 1997 znamenala jednoznačnou prozápadní orientaci zahraniční politiky spojenou se vstupem do NATO - to ale také znamenalo výrazné ochlazení vztahů s Ruskem. Východní dimenzi zahraniční politiky Klausova vláda v podstatě ignorovala až na pragmatické ekonomické vazby související s dodávkami energetických surovin.

Slovenská zahraniční politika prošla v devadesátých letech dramatickým vývojem. Vláda Vladimíra Mečiara v období 1993 – 1994 sice zachovávala oficiálně proklamovaný integrační kurz své zahraniční politiky, s opětovným nástupem Mečiara do čela slovenské vlády v roce 1994 ale nastal obrat. V období 1994 – 1998 se Slovensko vydalo na cestu rozporu mezi svými oficiálně proklamovanými integračními cíli zahraniční politiky a jejím reálným výkonem. Ve spojení s vnitropolitickým pořádkem, který vyvolával obavy z porušování

⁵⁶ Viz Kvasnička, Michal (2009): *Zahraniční politika České republiky a Slovenska vůči USA a Ruské federaci v kontextu členství v EU*. Brno: Masarykova univerzita.

Viz Hodač, Jan; Strejček, Petr (2008): *Politika Ruské federace v postsovětském prostoru a střední Evropě*. Brno: Masarykova univerzita.

základních principů demokratického vládnutí, to mělo za následek ochlazení vztahů s členskými státy Evropské unie, a především s USA – poslední období Mečiarova kabinetu lze proto charakterizovat jako antiamerické.

Zároveň se začaly rozvíjet i vztahy s Ruskem. Rozvoj bilaterální smluvní základny je možné v měřítku střední Evropy označit za bezprecedentní. Konkrétním důsledkem této politiky bylo také vyloučení Slovenska z první vlny rozšíření NATO. Zatímco Česko prosazovalo zahraniční politiku orientovanou na vstup do EU a NATO, Slovensko i přes stejné oficiální cíle postupovalo v období 1994 – 1998 opačně.

Rok 1998 přinesl změnu vlády v obou zemích. V Česku se k moci dostala sociálnědemokratická vláda Miloše Zemana, která si sice zachovala integrační kurz a přivedla zemi do NATO, zároveň se pokusila o v českých poměrech do té doby nevídaný rozvoj ekonomických vztahů s Ruskem. Pro Slovensko znamenal rok 1998 zásadnější změnu v orientaci zahraniční politiky. Po nástupu vlády Mikuláše Dzurindy zvolila nová slovenská administrativa velice razantní prozápadní zahraniční politiku ve snaze naplnit její stále ještě deklarované cíle. Za cenu ochlazení vztahů s Ruskem tak Slovensko nastoupilo jednoznačný proamerický kurz.

V parlamentních volbách v roce 2002 obhájily obě vlády svůj mandát i na následující funkční období a ke změně v jejich zahraničně-politické orientaci nedošlo. Cíl vstoupit do Evropské unie byl v případě SR doplněn o cíl vstupu do NATO. Oběma státům se to podařilo naplnit v roce 2004.

Až do roku 2006 se v zahraničně-politické orientaci obou zemí nedá vysledovat podstatný rozdíl, což má souvislost s pokračováním funkčních období obou vlád. V roce 2006 ale došlo k opětovnému střídání pozic - v Česku nastoupila středo-pravá vláda premiéra Mirka Topolánka a na Slovensku nastoupila sociálnědemokratická vláda Roberta Fica. Pro českou zahraniční politiku tím začíná období diskuze o umístění protiraketové obrany USA na území Česka. Tato jednání mezi českou a americkou stranou společně s otevřeně deklarovaným proamerickým postojem vyústily ve zmrazení politických vztahů s Ruskem, které se proti myšlence výstavby radaru ostře ohradilo – bilaterální vztahy s Ruskem tak byly omezeny na ekonomické vazby. Nová slovenská vláda naproti tomu, i když prohlásila jako jednu ze svých priorit rozvoj a posílení transatlantické vazby, byla v porovnání se svou předchůdkyní mnohem více ochotna reflektovat postoje Ruské federace a za svůj cíl si stanovila oživení nejen ekonomické, ale i politické spolupráce s Ruskem.

Jakkoliv tedy vztahy obou zemí prošly velmi dynamickým rozvojem – obecně lze konstatovat, že vztahy Česka a USA jsou dlouhodobě na nadstandardní úrovni, v poslední době navíc výrazně posílené. Slovensko je méně konzistentní – současné vztahy s USA lze popsat jako dobré, i když v poměrně nedávné minulosti takové nebyly, nicméně Slovensko daleko více než Česko tenduje k tomu budovat s Ruskem nejen ekonomické a také politické vztahy.

2.10 Zahraniční politika Česka a Slovenska vůči Evropské unii a sousedním zemím

Základní odlišnosti lze najít v přístupu Česka a Slovenska k EU. Zatímco Česko je s přístupem a rétorikou svých čelních představitelů považováno za jeden z nejeuroskeptičtějších členských států⁵⁷ a rozhodně nejskeptičtější ze střední a východní Evropy, Slovensko je považováno spíše za eurooptimistické⁵⁸. Svědčí o tom i dřívější ratifikace Lisabonské smlouvy nebo přijetí eura.

Pokud jde o vztahy k okolním zemím, vzájemné vztahy Česka a Slovenska jsou dlouhodobě obecně považované za nadstandardní. Dlouhodobě jsou dobré vztahy i v rámci uskupení Visegrádská čtyřka (Česko, Maďarsko, Polsko, Slovensko), jakkoliv funkce toho uskupení se v čase měnila a spíše slábne⁵⁹.

Za problematické zvláště v poslední době lze označit vztahy Slovenska a Maďarska, spojené zejména s přítomností menšin obou národů na území toho druhého a s extrémně nacionalistickými, separatistickými a šovinistickými projevy na obou stranách. Pokud jde o Česko, dlouhodobě jsou chladnější vztahy zejména s Rakouskem, zapříčiněné zejména Benešovými dekrety a výstavbou jaderné elektrárny Temelín. Podobně je určitý stín ve vztazích s Německem, jakkoliv existuje česko-německá deklarace z roce 1997, potvrzující dobré vztahy⁶⁰, přetrvává určité historicky dané napětí.

57 Čoupková, Svatava (2008): *Proměny české zahraniční politiky ve vztahu k Evropské unii v letech 1996 – 2004: vliv vnitropolitické situace na průběh integrace České republiky do evropských struktur*. Brno: Masarykova univerzita, s. 48.

58 Viz Kovačová, Jana (2008): *Europeizácia slovenskej zahraničnej politiky*. Brno: Masarykova univerzita, s. 31-32.

59 Viz Afana, Nazim (2007): *Spolupráce zemí Visegrádské čtyřky v kontextu regionální politiky EU 2007 – 2013*. Brno: Masarykova univerzita, s. 19-24.
Viz Čoupková, Svatava (2008): s. 49.

60 Viz Čoupková, Svatava (2008): s. 50.

2.11 Vztah Čechů a Slováků

Vztah České a Slovenské republiky je založený na po staletí sdílené příslušnosti obou národů ke stejným státním útvarům, ať už šlo o uskupení spojená s vládou dynastie Habsburků nebo různé formy federativního uspořádání, které až na přestávku v průběhu druhé světové války existovaly od konce první světové války do roku 1992. Sdílení idejí spojených se společnou historií, podobný jazyk umožňující snadné propojení kulturního prostředí, ale také rozpor spojený s upozaděním slovenské národnosti v původních společných soustátích jsou klíčovými formanty vzájemných vztahů. Není ale mým cílem pouštět se v této kapitole do detailního rozboru sociokulturních vazeb a rozboru vzájemných představ národů o sobě samých a svých sousedech. Přesto budu muset z něčeho vyjít, abych mohl určitými fakty podpořit dílčí hypotézy svého výzkumu srovnávajícího povahu televizního zpravodajství v obou zemích i povahu mediálního toku mezi nimi.

Holý ve své knize *Malý český člověk a skvělý český národ* mimo jiné nastiňuje představy Čechů o sobě samých a o Slovácích⁶¹. Činí tak, aniž by se snažil dobrat toho, zda jsou tyto představy oprávněné či ne. To ostatně není ani podstatné, protože jak jsem již výše naznačil, tato práce se zabývá médií coby konstruktéry každodenní lidské reality. Takové představy vzniklé nepochybně právě z působení masových médií se proto pro mé účely mohou stát hypotézou, která si zaslouží ověření.

Holý uvádí mezi představami Čechů o sobě samých tato klíčová slova: moderní společnost, historie, státnost, pokrok, dospělý, kultura, racionalita, západ. Mezi představami o Slovácích pak v kontrastu zmiňuje: tradiční komunita, bez historie, nedostatek státnosti, zaostalost, mladý, příroda, emocionalita, východ⁶². Právě některé tyto pojmy, respektive jejich dvojice se mohou stát vodítky při vyslovování hypotéz o rozdílech v povaze zpravodajství obou zemí či mediálním toku mezi oběma zeměmi. Jakkoliv jsem si vědom jejich limitovanosti, protože jde přece jenom o pouhé představy Čechů, kromě vlastní intuitivní představy o rozdílnosti obou národů, která se může promítat do odlišného způsobu konstrukce zahraničního zpravodajství, není k dispozici jiné vodítko.

61 Viz Holý, Ladislav (2001): *Malý český člověk a skvělý český národ*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), s. 95-103.

62 Viz Holý (2001): s. 99.

3 Metodologie obsahové analýzy

3.1 Obsahová analýza

Jako výzkumnou metodu jsem si zvolil obsahovou analýzu, která je definována coby kvantitativní výzkumná metoda pro systematický a objektivně, respektive intersubjektivně ověřitelný popis zjevného obsahu komunikátů⁶³. Hansen a kol. uvádí, že cílem obsahové analýzy je „*identifikovat a spočítat výskyt blíže určených charakteristik nebo dimenzí textů a prostřednictvím toho vypovídat o poselstvích, image, reprezentacích těchto textů a jejich širším sociálním významu*“⁶⁴.

V současné době jde o jednu z nejrozšířenějších metod v mediálních studiích⁶⁵, přesto by si ale výzkumníci měli být vědomi jejich limitů. Protože se obsahová analýza zaměřuje jen na popis zjevného obsahu komunikátů, nebere do úvahy kontext jejich produkce a neumožňuje také analyzovat konotativní rozměr textu. Při samotné obsahové analýze je pak potřeba se vypořádat s obtížností interpretace výsledků výzkumu – výstupem analýzy samé je totiž jen pouhý popis. Rozhodující vliv na výsledek výzkumu má také definování kategorií, jejichž vytvoření samo o sobě představuje nutnou redukci, a tudíž zkreslení.

3.2 Vzorek k obsahové analýze

Vzhledem ke špatné dostupnosti materiálů z archivu STV a vzhledem k tomu, že mám v úmyslu v analýze sledovat jevy, které by mohly uniknout vzorku postavenému na konstruovaném časovém úseku, vybírám k obsahové analýze souvislejší časový úsek, vědom si toho, že může dojít k určitému zkreslení, pokud se tato doba ukáže být zatížená nějakými dominujícími tématy. Při vědomí možných zkreslení, vybírám ze zvoleného období každý lichý týden, abych se vyhnul déle se prosazujícím tématům. Aby byla práce co nejaktuálnější, volím období z přelomu roku 2008 a 2009, od poloviny listopadu 2008 do poloviny února 2009. Vyhýbám se tak období, kdy probíhala prezidentská volba v USA a intenzivní předvolební souboj kandidátů. Volba lichých týdnů ve zvoleném období také umožní vyhnout se z větší části „okurkovému“ období Vánoc a vyloučí z větší části také

63 Viz Schulz, W.; Scherer, H.; Hagen, L.; Reifová, I; Končelík, J. (2004): *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum, s. 30.

Viz McQuail, Denis (1999): s. 307.

64 Hansen A.; Cottle, S.; Negrine, R.; Newbold, C. (1998): *Mass communication research methods*. Basingstoke and New York: Palgrave, s. 95.

65 Viz Neuendorf, Kimberly A. (2002): *The content analysis guidebook*. London: SAGE, s. 27.

inauguraci prezidenta USA. I přesto je zřejmé, že celé zkoumané období může být zatíženo právě událostmi kolem nově zvoleného prezidenta, kolem globální hospodářské krize, která v USA odstartovala a invazí Izraele do pásma Gazy. Týdnů, které bude zahrnovat analýza, je dohromady sedm a jsou to tyto: rok 2008: 17.11.-23.11., 1.12.-7.12., 15.12.-21.12.; rok 2009: 29.12.-4.1., 12.1.-18.1., 26.1.-1.2., 9.2.-15.2.

3.3 Výzkumná jednotka

Výzkumnými jednotkami budou zahraniční zpravodajské příspěvky v hlavních zpravodajských relacích ČT: Události a STV: Správy STV.

Zpravodajským příspěvkem rozumím formálně a obsahově oddělenou část zpravodajské relace pojednávající o jedné události či tématu. Takový příspěvek je zpravidla rámován uvedením moderátora zpravodajství a odhlášením reportéra. Komplikace mohou přinést rozsáhlé příspěvky zabývající se mezinárodní situací a pracující s větším množstvím reportérů a větším počtem vstupů moderátora. Pak se hlavním kritériem pro rozpoznání hranice zpravodajského příspěvku stane téma.

Za zahraniční považuji příspěvek, který se kvantitativně a kvalitativně dominantním způsobem odehrává na půdě cizího státu, tedy v případě ČT jinde než v Česku, v případě STV jinde než na Slovensku. Kvantitativně dominantním způsobem rozumím stopáž – tedy poměr prostoru, který je věnován domácímu/zahraničnímu prostředí. Kvalitativně dominantním způsobem rozumím subjektivně hodnocenou míru, s jakou se zpráva zabývá domácím/zahraničním kontextem.

3.4 Výzkumné otázky a hypotézy

- 1. Ke kterým zemím se vztahuje zahraniční zpravodajství ČT/STV?**
- 2. Jaké tématické celky převažují ve zpravodajství ze zahraničí ČT/STV a jaké je jejich rozložení podle geografických celků?**
- 3. Jaký obsahuje zahraniční zpravodajství ČT/STV vztah k českému/slovenskému prostředí a jaké je rozložení vztahu podle geografických celků?**
- 4. Jaká je valence zahraničních zpráv na ČT/STV a jaké je rozložení valence podle geografických celků?**

5. Co rozhoduje o přisuzování významnosti zprávám ze zahraničí ve zpravodajství ČT/STV?
6. Jakou roli hraje pokrývání zahraničních událostí reportérem přímo na místě?
7. Jak se překrývají témata ze zahraničí na ČT a STV?
8. Liší se valence zpráv pojednávajících o stejném tématu mezi ČT a STV?
9. Jaký je rozdíl v řazení zpráv se stejným tématem do schématu zpravodajství mezi ČT a STV?
10. Jak se v jazykové rovině projevuje v zahraničním zpravodajství ČT/STV vztah k domácímu kontextu?

1. Ke kterým zemím se vztahuje zahraniční zpravodajství ČT/STV?

Hypotéza (H1a): Vzhledem k lepším materiálním možnostem ČT i vzhledem k většímu počtu zahraničních redaktorů a existenci stálých zahraničních zpravodajů předpokládám větší pestrost zemí pokrývaných ČT oproti STV.

Hypotéza (H1b): Podle teorie zpravodajských hodnot lze usuzovat, že nejčastěji budou obě televize zpravovat o elitních národech. U STV očekávám vzhledem k mírně odlišným politickoekonomickým zájmům větší orientaci na Rusko. U ČT očekávám vzhledem ke stanici připouštěnému globálnímu významu USA⁶⁶ i s ohledem na silné politickoekonomické vazby s USA, které jsou spojené zvláště v nedávné době s plánovanou výstavbou radaru na území ČR, větší podíl tohoto elitního národa.

Hypotéza (H1c): Vzhledem k politické orientaci Česka i Slovenska i vzhledem k převládajícímu informačnímu toku směrem od „Západu“ očekávám velkou dominanci zpráv týkajících se Evropské unie oproti zemím mimoevropským - tedy větší zastoupení zemí, u nichž mají dané země ekonomický nebo politický zájem⁶⁷. Očekávám, že zpravodajství bude více odkazovat k zemím kulturně a geograficky blízkým – tedy bezprostředně sousedícím. Zde by se zpravodajství ČT a STV mělo vzhledem k mírně odlišným kulturním

66 Viz Zpráva pro Radu ČT o činnosti zahraničních zpravodajů v roce 2007. WEB http://www.ceskatelevize.cz/radaCT/vyrocní_zpravy/prilohy_07/zahranicni_zpravodajove_56.pdf, s. 16.

67 S touto hypotézou vystupují například: Lang, Kurt, Lang, Gladys E. (2000): *How Americans View the World*. In Tumber, Howard (ed.): *Media, Power, Professionals and Policies*. London: Routledge.

i geografickým podmínkám lišit. Zpravodajství obou televizí bude nicméně shodně směřovat k množstevnímu upřednostňování regionu Evropy, upozaděna bude zejména Afrika.

Hypotéza (H1d): S odvoláním na sebepojetí Česka jako toho dospělejšího, rozvinutějšího a kulturně silnějšího partnera ve vztahu se Slovenskem, jak je to v představách Čechů o obou národech podle Holého⁶⁸, odvozuji sociokulturní hegemonii českého prostředí nad slovenským, a předpokládám proto nerovnost v mediálním toku, a tedy větší poměr zahraničního zpravodajství z Česka na STV ve srovnání se zpravodajstvím ze Slovenska na ČT.

Operacionalizace: Ke kterým zemím se zpráva vztahuje, odvodím z obsahu – tedy z kvantitativně a kvalitativně dominantní pozice určité země ve zprávě. Kvantitativně dominantní pozicí rozumím stopáž, která je v příspěvku dané zemi věnovaná. Kvalitativně dominantním pozicí rozumím subjektivně hodnocenou míru, s jakou se zpráva danou zemí zabývá. Pro případy, kdy to nepůjde například z důvodů příliš mezinárodního charakteru zprávy určit, zavádím kategorii „Jiné“. Pro mezinárodní zprávy vztahující se čistě k Evropské unii jako celku či ke skupině zemí, které bude téma spojovat na základě členství v Evropské unii, zavádím kategorii nazvanou „EU“.

Pro účely hypotézy H1b budu indikovat, zda země, o které je pojednáváno, patří mezi tzv. elitní národy. Za ty ve shodě s další literaturou⁶⁹ považuji státy G8 (USA, Kanada, Velká Británie, Francie, Německo, Itálie, Japonsko a Rusko) – elitní národ přitom indikují i v případě, že se jedná o zprávu pojednávající o více zemích, z nichž aspoň jedna je elitní.

Pro hypotézu H1d dále budu sledovat, zda se jedná o sousední země (země s hranicemi dotýkajícími se Česka, respektive Slovenska) a pro hypotézu H1c, zda jde o členské země Evropské unie – opět stejně jako v případě elitních národů i zde budu tyto kategorie indikovat i v případě, že se jedná o zprávu pojednávající o více zemích, z nichž aspoň jedna bude podmínky splňovat.

Pro účely hypotézy H1d bude další sledovanou proměnnou, do jakého geografického regionu země náleží – zde budu pracovat s kategoriemi:

68 Viz Holý (2001): s. 99.

69 Vyplyvá to ze závěrů studie: Wu, Denis H. (2000): Systematic Determinants of International News Coverage: A Comparison of 38 Countries. In: *Journal of Communication*, Vol. 50, No. 2.

Států G8 jako elitních národů použila na základě tohoto výzkumu úspěšně: Plocková, Kamila (2007): *Obraz rozvojových zemí v deníku MF Dnes*. Brno: Masarykova univerzita.

- Evropa (včetně Ruska),
- Afrika,
- Asie,
- Střední a Jižní Amerika,
- Mezikontinentální (Pro případy, že zpráva má mezinárodní charakter přesahující jeden z těchto regionů.),
- Ostatní.

2. Jaké tématické celky převažují ve zpravodajství ze zahraničí ČT/STV a jaké je jejich rozložení podle geografických celků?

Hypotéza (H2): Vzhledem k veřejnoprávnímu charakteru obou sledovaných stanic očekávám u ČT i STV dominantní pozici politických témat. Stejná orientace stanic by měla přinášet shodu i na dalších pozicích žebříčku frekvence témat. Vzhledem k většímu rozsahu zpravodajství ČT i vzhledem k větším finančním možnostem ČT, předpokládám u české stanice stejně jako v případě pokrývaných zemí větší pestrost sledovaných témat. Pokud jde o vztah k regionům, zatímco blízký kontext Evropy a Severní Ameriky bude spojen převážně s tématy politickými a ekonomickými, v souvislosti se zbytkem světa se budeme častěji setkávat s válkou, kriminalitou, násilím a přírodními či humanitárními katastrofami.

Operacionalizace: K jakému tématickému celku zpráva náleží, určím z dominujícího tématu zprávy. Zavádím tématické celky:

- Politika (politická jednání, projednávání v parlamentu, volby, ...),
- Ekonomika (finance, trh, dluhy, ...),
- Válka (válečné střety, ...),
- Kriminalita a násilí (zločiny, ...),
- Přírodní katastrofy (záplavy, vichřice, sněhové kalamity, epidemie ...),
- Nehody (automobilové a jiné havárie, požáry, tragická úmrtí, ...),
- Kultura (premiéry filmů, vernisáže výstav, ...),
- Zajímavosti (pozoruhodné výkony, kuriozity, celebrity,...),
- Historie (historické události bez vztahu k současnosti),
- Ekologie (příroda, ohrožení přírody, ochrana přírody, ...),

- Ostatní (nezařaditelné, ...) ⁷⁰.

3. Jaký obsahuje zahraniční zpravodajství ČT/STV vztah k českému/slovenskému prostředí a jaké je rozložení vztahu podle geografických celků?

Hypotéza (H3): Předpokládám, že zpravodajství se bude snažit události učinit relevantní domácímu publiku a domestikovat je. Očekávám proto, že větší část zpráv bude obsahovat vztah k domácímu prostředí. ČT a STV by se od sebe neměly lišit.

Operacionalizace: Přítomnost vztahu k domácímu prostředí budu chápat jako jakoukoliv zmínku o Česku/Slovensku či odkázání k českým/slovenským realitám. Pro popsání typu vztahu k domácímu kontextu zavádím tyto kategorie:

- Politické/diplomatické vztahy ČR/SR a zahraniční země,
- Intervence českých/slovenských vojenských sil v konfliktu/válce,
- Ekonomická provázanost ČR/SR a zahraniční země,
- Čeští/Slovenští občané aktéry/obětmi/svědky přírodní katastrofy/nehody/zločinu,
- Zahraniční země jako turistické destinace Čechů/Slováků,
- ČR/SR jako poskytovatel humanitární/rozvojové pomoci,
- Ostatní,
- Vztažení k domácímu kontextu bez přímé souvislosti (například přepočítání zahraniční měny na české/slovenské koruny),
- Bez vztahu k českému/slovenskému kontextu ⁷¹.

4. Jaká je valence zahraničních zpráv na ČT/STV a jaké je rozložení valence podle geografických celků?

Hypotéza (H4a): Na základě teorie zpravodajských hodnot předpokládám, že nejčastější valence zpráv bude negativní. Neočekávám významný rozdíl mezi ČT a STV.

⁷⁰ Vycházím z kategorií viz Štětka (2007): s. 95-96.

⁷¹ Kategorie byly vytvořeny na základě prověřeného modelu výzkumu K. Plockové: viz Plocková (2007): s. 27.

Operacionalizace: Pojem valence chápu ve shodě s další literaturou⁷² jako celkové hodnotové vyznění zprávy na pětistupňové škále pozitivní až negativní:

- 1. jednoznačně pozitivní (úspěch, vítězství)
- 2. spíše pozitivní (obrat k lepšímu)
- 3. neutrální (neobsahuje hodnotící prvky)
- 4. spíše negativní (obrat k horšímu, problém)
- 5. jednoznačně negativní (neúspěch, prohra, krize).
- Ke škále se připojuje ještě šestá kategorie: 6. ambivalentní. Tu použiji, pokud nebude možné určit vyznění zprávy kvůli přítomnosti prvků z více předešlých kategorií⁷³.

Hypotéza (H4b): Vzhledem k dominujícímu kulturnímu toku ze „Západu“ i vzhledem k politické orientaci obou zemí, ale také s přihlédnutím ke zpravodajské hodnotě srozumitelnost, respektive kulturní blízkost, očekávám u obou analyzovaných stanic větší míru pozitivní valence u zpráv týkajících se regionů Evropa a Severní Amerika ve srovnání s Asií či Afrikou a větší míru pozitivní valence u členských zemí Evropské unie oproti zemím nečlenským. Vzhledem k tendenci k domestikaci ale také očekávám pozitivnější valenci u sousedních zemí ve srovnání se zeměmi ostatními.

Operacionalizace: Hledám korelace mezi valencí a údaji získanými z otázky 1. Pro účely této hypotézy budu pro zvýšení přehlednosti pracovat s rekódovanou proměnnou Valence – nebudu pracovat s ambivalentní hodnotou, sloučím jednoznačně pozitivní a spíše pozitivní do pozitivní a sloučím jednoznačně negativní a spíše negativní do negativní.

5. Co rozhoduje o přisuzování významnosti zprávám ze zahraničí ve zpravodajství ČT/STV?

Hypotéza (H5a): S ohledem na zpravodajskou hodnotu odkaz k elitním národům a zpravodajskou hodnotu srozumitelnost se domnívám, že zprávám o elitních národech a sousedních zemích bude na ČT i STV přisuzován větší význam než ostatním zemím.

⁷² Viz Numerato, D. (2000): Mediální konstrukce reality – případ sociálnědemokratické vlády. In Štětka, V. et al. (eds.): *Média a realita. Sborník prací Katedry mediálních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních studií*. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity: s. 47.

⁷³ Kategorie byly vytvořeny na základě prověřeného modelu výzkumu V. Štětky: viz Štětka (2007): s. 96.

Operacionalizace: Abych mohl rozhodnout o významu jednotlivých zpráv, každou zprávu zařadím do jedné z kategorií definovaných následujícím způsobem:

- Zpráva v prvních pěti příspěvcích (tedy pokud se vyskytne v rámci celé zpravodajské relace do prvních pěti míst včetně),
- Zpráva ve flashheadlines (krátké zprávy zařazované v průběhu zpravodajské relace, bez úvodního komentáře moderátora a bez stand-up reportéra, zpravidla s hudebním podkresem),
- Zpráva v ostatní (další zprávy mimo zmíněné kategorie).

První kategorie dává zprávě indikátor velkého významu, druhá kategorie dává zprávě indikátor malého významu a třetí kategorie indikátor středního významu. Takto získané informace o významu zpráv na základě umístění ve zpravodajské naraci budu konfrontovat s údaji z 1. otázky a budu hledat korelace.

Hypotéza (H5b): S ohledem na předpokládaný význam domestikace očekávám, že zprávám náležejícím do kategorie Bez vztahu k českému/slovenskému kontextu, jak je definovala 3. otázka, bude přisuzován menší význam než těm s jakýmkoliv jiným typem vztahu.

Operacionalizace: Hledám závislost ve vztahu mezi příslušností do kategorie Bez vztahu k českému/slovenskému kontextu ze 3. otázky a zařazením do kategorií významnosti z první operacionalizace této otázky.

6. Jakou roli hraje pokrývání zahraničních událostí reportérem přímo na místě?

Hypotéza (H6): Předpokládám, že zprávy s reportérem na místě budou častěji směřovat k vyjádření vztahu k domácímu kontextu než události ostatní.

Operacionalizace: Přítomností reportéra přímo na místě rozumím fyzickou přítomnost reportéra aspoň v jedné zemi, o které zpráva pojednává. Hledám vztah mezi takovou přítomností a vztahem k domácímu kontextu, jak ho určila 3. otázka.

7. Jak se překrývají témata ze zahraničí na ČT a STV?

Hypotéza (H7): Globalizace na jedné straně kvantifikuje mediální toky, na druhé straně ale také homogenizuje jejich obsah. S ohledem na tyto protichůdné tendence, ale s přihlédnutím ke kulturní blízkosti Česka a Slovenska, očekávám shodu ve větším množství pokrývaných témat. Podobně jako v 1. otázce, kde jsem předpokládal přítomnost rozdílu ve výraznější orientaci ČT na USA a STV na Rusko, i zde předpokládám z těchto důvodů přítomnost jiných témat. Do přítomnosti odlišných témat se opět promítnou i jiné finanční možnosti obou televizí, které neumožňují STV být prostřednictvím vlastních zpravodajů na tolika místech světa jako ČT.

Operacionalizace: Stejně téma identifikuji na základě shodnosti konkrétního dominantního motivu.

8. Liší se valence zpráv pojednávajících o stejném tématu mezi ČT a STV?

Hypotéza (H8): S ohledem na argumentaci z předchozí hypotézy předpokládám, že valence zpráv se stejným tématem bude v globalizovaném světě i s ohledem na kulturní blízkost obou států, jako je Česká republika a Slovensko, ve většině případů stejná či blízká. Předpokládám dále, že jen minimum událostí bude ve zprávách ČT a STV zobrazeno s opačnou valencí.

Operacionalizace: Stejná témata jsou identifikována ze 7. otázky. Valence je popsána ze 4. otázky. Za blízkou valenci považuji pozitivní/spíše pozitivní a negativní/spíše negativní. Za opačnou valenci považuji jednoznačně/spíše pozitivní stojící proti jednoznačně/spíše negativní.

9. Jaký je rozdíl v řazení zpráv se stejným tématem do schématu zpravodajství mezi ČT a STV?

Hypotéza (H9): Předpokládám, že shoda ve veřejnoprávním charakteru obou televizních stanic i kulturní blízkost zemí budou nahrávat směřování k podobným prioritám při konstruování zpravodajské relace. Nicméně vzhledem k tomu, že srovnávám země s mírně odlišných geopolitických prostředí, očekávám odlišnosti v preferování zpráv z některých zemí

na předních místech ve zpravodajské relaci. I přesto očekávám, že zprávy umístěné stejně budou mít největší podíl.

Operacionalizace: Stejná témata jsou identifikována ze 7. otázky. Zařazení do zpravodajské relace indikuje 5. otázka. Dále sleduji počet zpráv se stejným zařazením a počet zpráv, které jsou umístěny jinak, a o jaký jiný typ umístění jde, tedy: Zpráva v prvních pěti příspěvcích proti Zpráva v ostatní, Zpráva v ostatní proti Zpráva ve flashheadlines a Zpráva ve flashheadlines proti Zpráva v prvních pěti příspěvcích.

10. Jak se v jazykové rovině projevuje v zahraničním zpravodajství ČT/STV vztah k domácímu kontextu?

Hypotéza (H10): Vzhledem k tendenci k domestikaci předpokládám, že se ve zpravodajství ze zahraničí v jazykové rovině objeví deiktická formulace odkazující ke sdílené identitě. Očekávám, že se taková formulace objeví ve většině zpráv vyjadřujících vztah k domácímu kontextu. Rozdíl mezi ČT a STV nepředpokládám.

Operacionalizace: Za deiktickou formulaci považuji každé užití osobního nebo přivlastňovacího zájmena v první osobně množného čísla či použití slovesa v první osobě množného čísla odkazující k domácí kolektivní identitě. Zaměřím se jen na promluvy moderátorů či reportérů a na textové nominace, protože jsou v pojetí Hartleyho pojímány jako institucionalizované, a tudíž vlivnější než zprostředkované výpovědi aktérů zpráv⁷⁴.

⁷⁴ Viz Hartley (1990): s. 109-115.

4 Obsahová analýza a interpretace zjištěných faktů

4.1 Charakteristika výzkumného vzorku

Vzorek zahrnuje sedm předem stanovených týdnů, vynechal jsem z něho však 31.12.2008, kdy ČT hlavní zpravodajskou relaci kvůli oslavám příchodu nového roku nevysílala. V rámci svého výzkumu jsem analyzoval v obsahové analýze 627 zpravodajských příspěvků odvysílaných za 48 dnů - dohromady šlo o 92 hlavních zpravodajských relací ČT a 92 hlavních zpravodajských relací STV - z toho ČT odvysílala v daném časovém období 395 a STV 232 příspěvků, které jsem určil jako zahraniční. ČT měla průměrně 8, STV má průměrně 5 zahraničních příspěvků na jednu zpravodajskou relaci. Nejvíce jich odvysílala ČT 16.1.2009 - dohromady 13 příspěvků. Obecně se ovšem v období od ledna do února tomuto počtu zpravodajství ČT přibližovalo poměrně často - přispívala k tomu aféra kolem uměleckého díla Entropa, hospodářská krize, plynová krize, válka v Izraeli a odstupující prezident USA Bush a nastupující prezident Obama. Nejméně příspěvků měla ČT 1.1. 2009, tedy na Nový rok – šlo jen o 4 příspěvky. STV měla nejvyšší počet zahraničních příspěvků 6, nejde ale o výjimečné číslo - dosahovala tohoto maxima poměrně často, zejména v lednu a únoru ze stejných, výše uvedených důvodů. Nejméně STV odvysílala ve sledovaném vzorku 3 příspěvky ve dnech 16.12. a 29.12.2008. Je tedy vidět, že zahraniční zpravodajství ČT je o něco rozsáhlejší, než v případě STV – tento fakt odpovídá i tomu, že stopáž celé zpravodajské relace ČT je cca 35 minut a STV cca 25 minut. Odlišnosti jsem zaznamenal, také ve struktuře zpravodajství. ČT i STV shodně řadí přibližně stejné procento zahraničních zpráv do prvních pěti příspěvků, STV ale více než polovinu příspěvků zařazuje jako flashheadlines, zatímco ČT jen necelých 35 %.

Větší rozsáhlost zpravodajství ČT i odlišné rozložení zpráv podle typů příspěvků bude potřeba brát při interpretacích výsledků analýzy v potaz. Na druhou stranu se tato analýza zabývá srovnáním stejných formátů, tedy hlavní zpravodajské relace dvou veřejnoprávních stanic, což je samo o sobě činí srovnatelnými.

4.2 Interpretace dat

4.2.1 Pestrost zpravodajství

Hypotéza (H1a): Vzhledem k lepším materiálním možnostem ČT i vzhledem k většímu počtu zahraničních redaktorů a existenci stálých zahraničních zpravodajů předpokládám větší pestrost zemí pokrývaných ČT oproti STV.

Organizace spojených národů evidovala k 15.2. 2009 celkem 192 členů⁷⁵. V zahraničním zpravodajství ČT se objevily příspěvky dominantně pojednávající o 60 zemích, na STV o 41 zemích (Viz Tabulky 24 a 25). I když je zpravodajství ČT co do pokrývaných zemí pestřejší, je vidět relativní úzkost pohledu českého i slovenského diváka v pohledu na svět, pokud tři uvedená čísla porovnáme. Jestliže budeme seznam členů OSN pokládat za celkový počet světových zemí, pak ČT informuje přibližně o 31 % světových zemích, STV o 21 %.

Tabulka 1: Top 5 zemí ČT

Země	Procent
USA	16,2 %
Izrael	7,1 %
Slovensko	5,6 %
Německo	5,3 %
Rusko	4,3 %
Jiné	10,6 %
EU	8,1 %

N = 395

Tabulka 2: Top 5 zemí STV

Země	Procent
Česko	11,2 %
Izrael	10,3 %
USA	9,9 %
Rusko	7,3 %
Čína	3,0 %
Jiné	11,2 %
EU	10,3 %

N = 232

⁷⁵ Viz WEB <http://www.osn.cz/system-osn/clenske-staty/?i=199> (15.2. 2009)

4.2.2 Elitní národy

Hypotéza (H1b): Podle teorie zpravodajských hodnot lze usuzovat, že nejčastěji budou obě televize zpravovat o elitních národech. U STV očekávám vzhledem k mírně odlišným politickoeconomickým zájmům větší orientaci na Rusko. U ČT vzhledem ke stanicí připouštěnému globálnímu významu USA i s ohledem na silné politickoeconomické vazby s USA spojené zvláště v nedávné době s plánovanou výstavbou radaru na území ČR očekávám větší podíl této země.

Obě televizní stanice věnují poměrně velkou část zahraničního zpravodajství elitním národům, i když konkrétní poměrné zastoupení jednotlivých zemí v celkovém vzorku většinou nepůsobí příliš výrazně a do Top 5 zemí proniká jen USA a Rusko (viz Tabulky 1 a 2). Rozdíl mezi celkovým množstvím zpráv o elitní národech na ČT a STV se ukázal jako staticky nevýznamný⁷⁶ – jak ilustruje Tabulka 3, obě stanice se poměrně shodují - zabírají 40,8 % zahraničního zpravodajství na ČT a 36,2 % na STV.

Tabulka 3: Elitní národy v zahraničním zpravodajství ČT a STV

		ČT nebo STV		Celkem
Elitní národ		ČT	STV	ČT
Ano	Počet	161	84	245
	% v rámci ČT nebo STV	40,8%	36,2%	39,1%
Ne	Počet	234	148	382
	% v rámci ČT nebo STV	59,2%	63,8%	60,9%
Celkem	Počet	395	232	627
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 627

Rozdíl ve vztahu mezi zprávami o všech zemích a jejich umístěním se ukázal mezi ČT a STV jako statisticky významný⁷⁷. Jako výrazná se v kontextu všech zemí, o kterých stanice informují, ukázala přítomnost USA na obou stanicích - potvrdila se hypotéza, že ČT bude více směřovat k informování o USA než STV – je to 16,2 % proti 9,9 %⁷⁸. Velká dominance USA na ČT, která nemá procentuálně ve zpravodajství STV u žádné jiné země obdoby, souvisí nepochybně s intenzivními politickými jednáními obou zemí i s dlouhodobě na ČT deklarovanou tendencí, která vychází z přesvědčení, že USA je klíčovým hráčem na mezinárodní scéně a velký prostor si zaslouží. ČT si také na rozdíl od STV drží v USA stálého zpravodaje umístěného ve Washingtonu.

⁷⁶ Hladina významnosti 0,259, hodnota Phi 0,045.

⁷⁷ Hladina významnosti 0,000, hodnota Kramerova V 0,441.

⁷⁸ Adjustovaný reziduál pro USA na ČT 2,2, pro USA na STV -2,2.

Pokud bychom si chtěli udělat podrobnější obrázek o tom, jak moc se USA objevuje ve zpravodajství, bylo by potřeba sledovat i to, jak často se vyskytuje USA jako jedna ze zemí v kategorii Jiné. O tom, jak by se procentuální zastoupení USA v takovém případě zvětšilo, si můžeme udělat obrázek, když srovnáme celkový součet procent jednotlivě zaznamenaných elitní národů a celkové procento zpráv, v nichž je přítomen elitní národ. U obou televizních stanic je druhé číslo přibližně o 10 % větší (viz Tabulky 4 a 5). S USA se tedy divák reálně ve zpravodajství ČT setkává ještě častěji, než ukazuje konkrétní údaj 16,2 %.

V rozdílu v preferování USA mezi ČT a STV můžeme vidět vliv domestikace, tedy podmíněnost konkrétním domácím podmínkám. Procento je ale relativně vysoké u obou stanic, a proto musím připustit sílu mediálního toku ze „Západu“ – zde by byl potřeba další výzkum, který by srovnával zahraniční zpravodajství například evropské a asijské národní televizní stanice a který by ukázal, jestli i tam by USA bylo tak dominantní nebo by naopak ustoupilo do pozadí - tedy jestli zvýšená frekvence USA není v české a slovenském prostoru způsobena geopolitickými zájmy obou zemí a jejich podobně dobrým vztahem k USA.

Hypotéza o větší orientaci STV na Rusko se potvrdila jen částečně. V kontextu informování o všech zemích neinformuje STV o Rusku významně více – přesně je to 7,3 % na STV a 4,3 % na ČT⁷⁹. V kontextu elitních národů ale ČT Rusko oproti STV mírně upozaďuje - Rusko tvoří na ČT „jen“ 10,6 % zpráv o elitních národech, zatímco na STV 20,2 %⁸⁰. Kontrast se zvýrazní při srovnání s informováním o USA. Zatímco na ČT USA zabírá 39,8 % zpráv o elitních národech, tedy téměř čtyřikrát tolik, co Rusko, na STV zabírá USA 27,4 %, tedy velmi podobnou hodnotu jako Rusko.

Procentuální zastoupení dalších elitních národů (jak ukazují Tabulky 4 a 5 a Graf 1), prozrazuje, že pro kontexty Česka a Slovenska není vůbec důležité Japonsko a Kanada, jakkoliv jde v globálním měřítku nepochybně o významné hráče. Na ČT se také oproti STV prakticky neobjevuje coby elitní národ Itálie⁸¹.

79 Adjustovaný reziduál pro Rusko na STV 1,6, pro Rusko na ČT -1,6.

80 Adjustovaný reziduál pro Rusko na ČT -2,1, pro Rusko na STV 2,1.

81 Adjustovaný reziduál pro Itálii na ČT -2,1, pro Itálii na STV 2,1.

Tabulka 4: Elitní národy v zahraničním zpravodajství ČT

Elitní národy	Frekvence	Procent
Francie	9	2,3
Itálie	2	0,5
Japonsko	2	0,5
Jiné	29	7,3
EU	8	2,0
Kanada	2	0,5
Německo	21	5,3
Rusko	17	4,3
USA	64	16,2
Velká Británie	7	1,8
Celkem elitní národy	161	40,8
Elitní národy bez Jiné a EU	124	29,6
Počítáno z celku	395	100,0

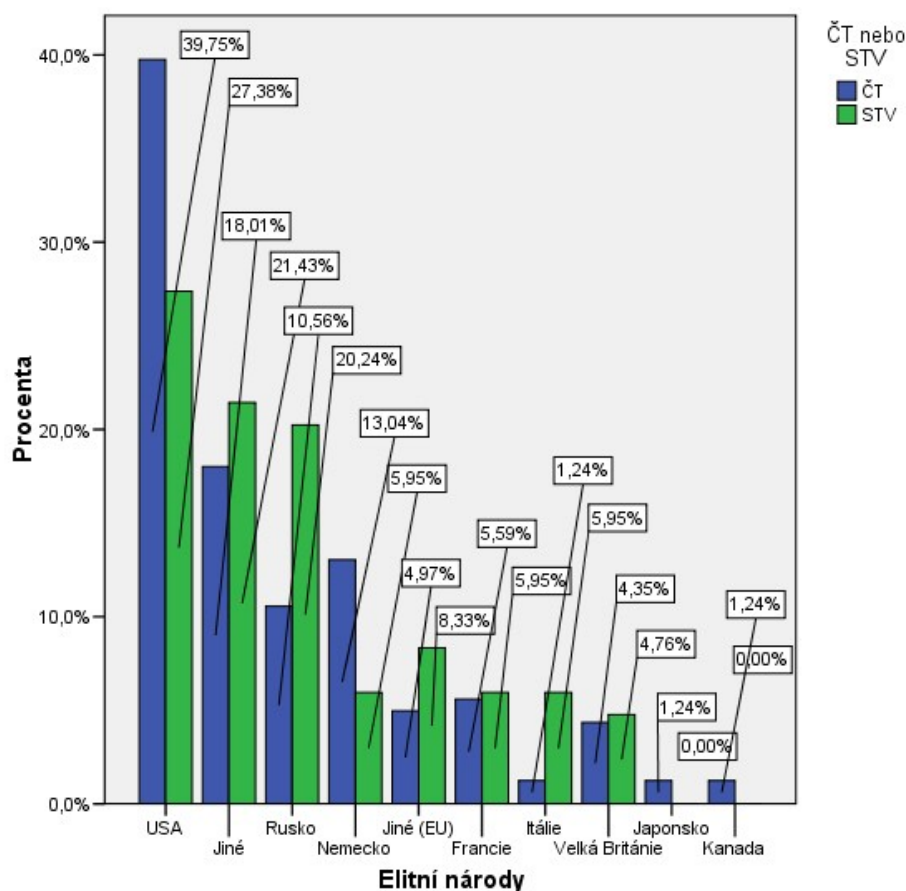
N = 395

Tabulka 5: Elitní národy v zahraničním zpravodajství STV

Elitní národy	Frekvence	Procent
Francie	5	2,2
Itálie	5	2,2
Japonsko	0	,0
Jiné	18	7,7
EU	7	3,0
Kanada	0	,0
Německo	5	2,2
Rusko	17	7,3
USA	23	9,9
Velká Británie	4	1,7
Celkem elitní národy	84	36,2
Elitní národy bez Jiné a EU	58	25,6
Počítáno z celku	232	100,0

N = 232

Graf 1: Elitní národy v zahraničním zpravodajství ČT a STV (počítáno v rámci elitních národů)

4.2.3 Sousední země, regiony a Evropská unie

Hypotéza (H1c): Vzhledem k politické orientaci Česka i Slovenska i vzhledem k převládajícímu informačního toku směrem od „Západu“ očekávám velkou dominanci zpráv týkajících se Evropské unie oproti zemím mimoevropským - tedy větší zastoupení zemí, u nichž mají dané země ekonomický nebo politický zájem. Očekávám, že zpravodajství bude více odkazovat k zemím kulturně a geograficky blízkým – tedy bezprostředně sousedícím. Zde by se zpravodajství ČT a STV mělo vzhledem k mírně odlišným kulturním i geografickým podmínkám lišit. Zpravodajství obou televizí bude nicméně shodně směřovat k množstevnímu upřednostňování regionu Evropy, upozaděna bude zejména Afrika.

Potvrdilo se, že u obou stanic skutečně výrazně vystupují země geograficky a kulturně blízké – tedy zejména euroatlantický prostor. Překvapit může vysoké zastoupení Izraele, který je sice z kulturně-historických důvodů evropskému prostředí blízký, jeho vysoké procentuální zastoupení – 7,1 % na ČT a 10,3 % na STV, které ho vyneslo až do první pětky u obou stanic (Viz Tabulky 1 a 2), je dáno především jeho invazí do pásma Gazy, které se výrazně promítlo do výzkumu.

Velké procentuální zastoupení má podobně jako Izrael i kategorie Jiné (10,6 % na ČT a 11,2 % na STV), která zahrnuje zprávy, které pojednávají o větším počtu zemí. Vysoké zastoupení má na svědomí především globální ekonomická krize a plynová krize, které se odehrávaly v době výzkumu. Jde ale zřejmě o obecnou tendenci, kterou můžeme dát do souvislosti s globalizací a zvětšujícím se propojováním světa. Ty způsobují, že většina zpravodajsky hodnotných zahraničních událostí má mezinárodní charakter.

Velmi silné je zastoupení zpráv ze zemí Evropské unie – představuje na ČT 39,5 % a na STV 47,4 % všech zpráv (Viz Tabulka 6). ČT a STV se statisticky významně neliší, i když statistické údaje naznačují směřování k mírně většímu zájmu o EU na straně STV⁸². Velké procentuální zastoupení ilustruje sílu evropské integrace a můžeme to tedy označit za další domestikační specifikum obou zemí. Agenda Evropské unie je tak významná, že se promítá nejen do zahraničních událostí, ale i do domácího zpravodajství - to ovšem tento výzkum nezachycuje.

82 Hladina významnosti 0,053. Hodnota Phi -0,077. Adjustovaný reziduál pro země Evropské unie na ČT -1,9, pro země Evropské unie na STV 1,9.

Tabulka 6: Evropská unie v zahraničním zpravodajství ČT a STV

		ČT nebo STV		Celkem
		ČT	STV	
Evropská unie				
Ano	Počet	156	110	266
	% v rámci ČT nebo STV	39,5%	47,4%	42,4%
Ne	Počet	239	122	361
	% v rámci ČT nebo STV	60,5%	52,6%	57,6%
Celkem	Počet	395	232	627
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 627

Relativně vysoké číslo zaznamenávám u událostí zabývajících se čistě Evropskou unií (Viz Tabulky 1 a 2). Je otázkou, zda v případě ČT není zvýšeno českým předsednictvím EU, které začalo k 1.1. 2009. I přesto vidíme, že procentuální podíl zpráv zařazených do kategorie EU je nižší než u STV – 8,1 % na ČT proti 10,3 % na STV. To prozrazuje podobně jako u zpráv o členských zemích EU mírně větší orientaci zahraničního zpravodajství STV na EU. Důvodem může být větší euroskepticismus, který je v celoevropském kontextu pro Česko typický. Nabízí se ale i zcela pragmatické vysvětlení, že Brusel (spolu s Českem) je jediné místo, kde si STV pravidelně drží zpravodaje, a snaží se ho tedy náležitě využít. Vracíme se tím obloukem k hypotéze H1a o pestrosti zpravodajství a vidíme větší orientaci STV na blízký kontext – opět se ale můžeme odvolat na argument o slabší materiální základně STV neumožňující sbírat takové množství zpravodajských materiálů z odlehklých částí světa.

Tabulka 7: Sousední země v zahraničním zpravodajství ČT a STV

		ČT nebo STV		Celkem
		ČT	STV	
Sousední země				
Ano	Počet	81	58	139
	% v rámci ČT nebo STV	20,5%	25,0%	22,2%
Ne	Počet	314	174	488
	% v rámci ČT nebo STV	79,5%	75,0%	77,8%
Celkem	Počet	395	232	627
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0

N = 627

Podobně jako si zahraniční zpravodajství ČT a STV byly blízké v poměrném zastoupením elitních národů, objevila se blízkost i v zastoupení u sousedních zemí – 20,5 % na ČT a 25 % na STV – mezi ČT a STV neexistuje statisticky významný rozdíl⁸³ (Viz Tabulka 7). Mírně větší podíl u STV je zřejmě způsobem silnou orientací na Česko, jak si ukážeme níže. Vidíme ale, že na rozdíl od elitních národů, které zabírají kolem 40 % zahraničních zpráv, podíl

83 Hladina významnosti 0,191. Hodnota Phi -0,052.

sousedních zemí se pohybuje jen kolem jedné čtvrtiny – zdá se tedy, že zpravodajská hodnota srozumitelnost, respektive kulturní blízkost není tak silná jako odkaz k elitním národům. Na druhou stranu jde v případě Česka o čtyři a v případě Slovenska o pět zemí, které tento podíl vytvářejí, oproti osmi zemím zahrnutým do kategorie elitní národy. Vzhledem k celkovému počtu pokrývaných zemí i s přihlédnutím k procentuálnímu zastoupení jiných zemí lze tedy konstatovat, že sousedství zemí význam pro zařazení do zpravodajské relace má a můžeme v tom spatřit výrazný domestikační efekt.

Jakkoliv se ve výše popsaném obě televizní stanice poměrně shodují, na rozdíly narazíme při srovnání proporcionálního rozložení jednotlivých sousedních zemí. STV je výrazně zaměřena na jednu sousední zemi – konkrétně na Česko, které tvoří téměř polovinu zahraničního zpravodajství ze sousedních zemí - ČT nabízí vyváženější obraz toho, co se v okolních zemích děje, i když i zde vede Slovensko (Viz Tabulky 8 a 9 a Grafy 2 a 3).

Překvapit může slabá pozice Polska u obou stanic – o to víc, že ČT si v Polsku drží stálého zpravodaje. Je ovšem nutné opět upozornit na kategorie EU a Jiné, které zabírají poměrně velké procento zpráv a zahrnují v sobě relativně často právě i Polsko.

Překvapivé je i ignorování Ukrajiny jako sousední země Slovenska ve zpravodajství STV. Zmínky o něm se objevily jen v souvislosti s plynovou krizí, vždy ale v souvislosti s mezinárodními jednáními – Ukrajina se tedy promítla do kategorie Jiné. I Maďarsko se objevuje například i ve srovnání s Rakouskem na STV relativně málo. Může jít o odraz špatných vztahů Slovenska s touto zemí, je ovšem potřeba poznamenat, že maďarský kontext se často promítá do domácího zpravodajství, které tento výzkum nezachycuje.

Tabulka 8: Pořadí sousedních zemí v zahraničním zpravodajství ČT

Sousední země	Frekvence	Procent
Slovensko	22	5,6
Německo	21	5,3
Rakousko	10	2,5
Polsko	6	1,5
Jiné	13	3,3
EU	9	2,3
Celkem	81	20,5

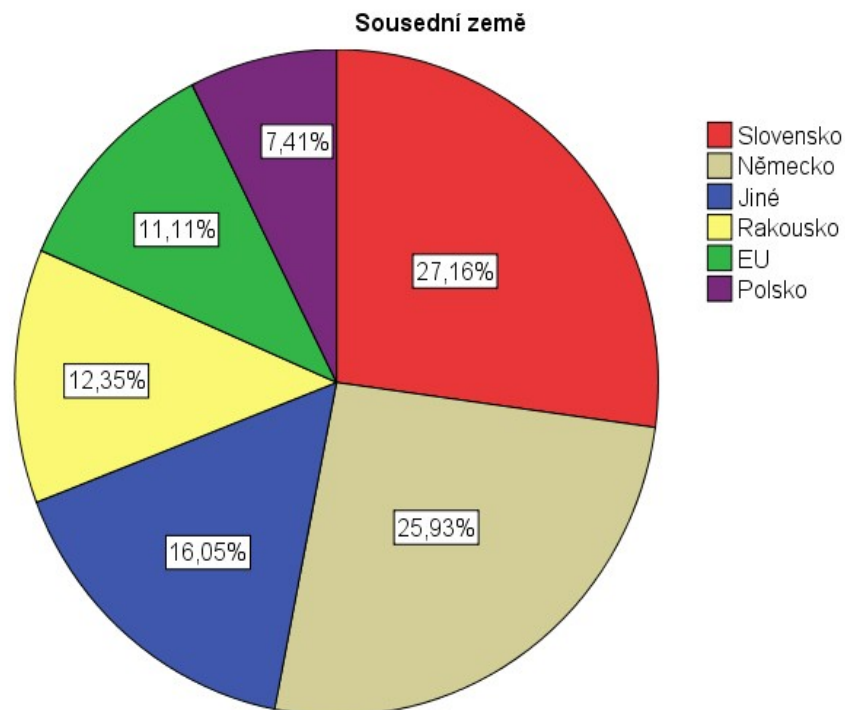
N = 395

Tabulka 9: Pořadí sousedních zemí v zahraničním zpravodajství STV

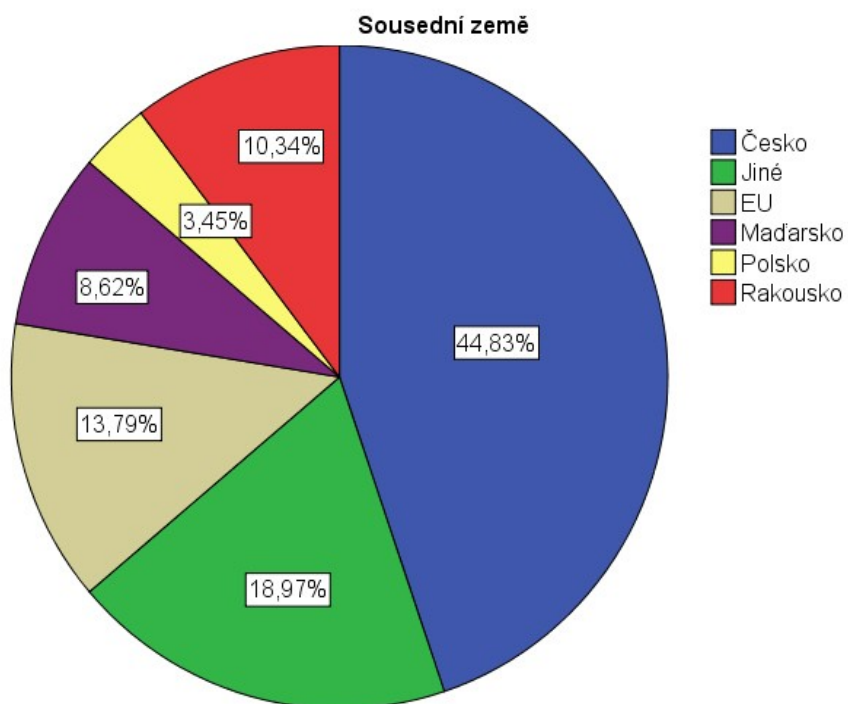
Sousední země	Frekvence	Procent
Česko	26	11,2
Rakousko	6	2,6
Maďarsko	5	2,2
Polsko	2	0,9
Ukrajina	0	,0
Jiné	11	4,7
EU	8	3,4
Celkem	58	25,0

N = 232

Graf 2: Pořadí sousedních zemí v zahraničním zpravodajství ČT
- v procentech ze sousedních zemí

Graf 3: Pořadí sousedních zemí v zahraničním zpravodajství STV
- v procentech ze sousedních zemí

Jak naznačovaly určité rozdíly v informování o elitních národech či o sousedních zemích, ČT a STV se statisticky významně liší i v informování o stejných regionech⁸⁴. Z rozložení zpráv podle regionů je, jak jsem předpokládal, vidět, že v zahraničním zpravodajství obou stanic dominuje evropský prostor, tedy prostor bezprostřední Česku a Slovensku – na ČT 43,3 %, na STV 58,2 % (Viz Tabulka 27 a Graf 4). Jak jsme viděli, pokud šlo o EU, STV měla nad ČT převahu jen mírnou. Pokud jde o Evropu jako celek, vyskytuje se na STV oproti ČT statisticky významně častěji⁸⁵.

Severní Amerika se v pořadí regionů u obou stanic umísťuje na třetí příčce na ČT s 16,7 % a na STV s 9,9 %. Mírně tedy zaostává za Asií, i když bychom mohli vzhledem k politickoekonomické a kulturní blízkosti očekávat její převahu, je potřeba si uvědomit, že Severní Amerika prakticky představuje jen jedinou zemi, tedy USA - o Kanadě jsou na ČT jen dva příspěvky, tedy 0,5 % všech zpráv, STV neměla ve sledovaném období z Kanady jediný příspěvek. Podobně jako jsem už ukázal u rozboru elitních národů, Severní Amerika se na ČT objevuje statisticky významně častěji⁸⁶.

Druhou nejsilnější regionální skupinou je na obou stanicích Asie a v množství jejího zpravodajského pokrytí se obě stanice statisticky významně neliší (ČT 25,1 %, na STV 23,3 %). K poměrně velkému procentuálnímu zastoupení je však třeba poznamenat, že významnou část představuje Izrael (přibližně 28 % ze zpráv o Asii na ČT a dokonce přibližně 44 % zpráv o Asii na STV), tedy další země se silnými mezinárodněpolitickými vazbami na Evropu. Zvýšená frekvence je však způsobena, jak jsem uvedl výše, zejména invazí do Gazy. Vysoké umístění Asie je zřejmě také odrazem rostoucího globálního významu asijských zemí, zejména pak Číny, která se na STV dokonce dostala mezi pět nejvíce zastoupených zemí, pokud nezapočítáme kategorie EU a Jiné (Viz Tabulka 2).

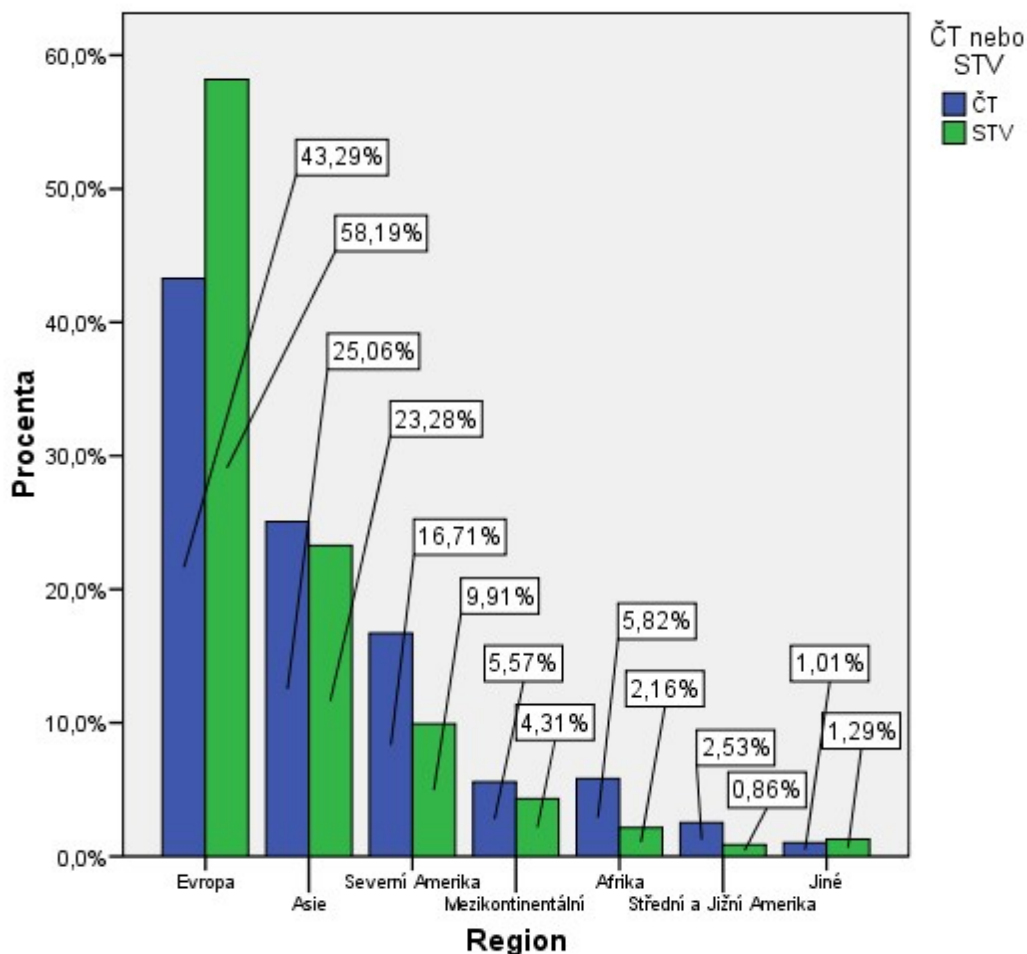
Afrika a Střední a Jižní Amerika jsou na obou stanicích stejně marginální. Nemalé procento představují zprávy v kategorii Mezikontinentální, která by ve větším procentuálním zastoupení nahrávala interpretaci ve směru globalizace. Není tomu však tak. Kromě toho také řada těchto zpráv informuje o událostech popisujících vztahy mezi USA a evropskými zeměmi, tedy poměrně blízkými regiony. Zdá se tedy, že i přes výrazné zastoupení kategorie Jiné je propojení světa, jak ho zobrazují média, spíše regionálně a kulturně omezené, tzn. že zpravidla jde o mezinárodní zprávy v rámci Evropy.

84 Hladina významnosti 0,005. Hodnota Kramerova V 0,173.

85 Hodnota adjustovaného reziduálu pro Evropu na ČT -3,6, na STV 3,6.

86 Hodnota adjustovaného reziduálu pro Severní Ameriku na ČT 2,4, na STV -2,4.

Graf 4: Regiony v zahraničním zpravodajství ČT a STV

4.2.4 Mediální tok mezi Českem a Slovenskem

Hypotéza (H1d): S odvoláním na sebepojetí Česka jako toho dospělejšího, rozvinutějšího a kulturně silnějšího partnera ve vztahu se Slovenskem, jak je to v představách o obou národech podle Holého, odvozují sociokulturní hegemonii českého prostřední nad slovenským, a předpokládám proto nerovnost v mediálním toku, a tedy větší poměr zahraničního zpravodajství z Česka na STV ve srovnání se zpravodajstvím ze Slovenska na ČT.

Potvrdil se silný vztah obou zemí v tom, že zprávy o Slovensku na ČT a o Česku na STV představují shodně nejsilnější informování o sousedním státu (Viz Tabulky 8 a 9 a Grafy 3 a 4). Zpravodajství o Slovensku má ovšem na ČT blízké procentuální zastoupení ve zprávách o Německu (5,6 %, respektive 5,3 %), které představuje další výrazně kulturně blízký sousední národ, ale musí se také počítat s tím, že v případě Německa do hry vstupuje i

zpravodajská hodnota odkazu k elitnímu národu. S ohledem na tento fakt i s ohledem na mírný procentuální rozdíl můžu konstatovat, že Slovensko má jistou privilegovanou pozici ve zpravodajství ČT, ovšem ne zdaleka tak výraznou, jako je tomu u jeho protějšku – v nejfrekventovanějších zemích ve zpravodajství ČT se Slovensko dostalo „pouze“ na 5. místo⁸⁷ (Viz Tabulka 1). Tím ovšem posuzujeme pouze kvantitu zobrazovaného vztahu - jeho kvalitu tento výzkum z pochopitelných důvodů ukázat nemůže.

U STV naproti tomu vidíme výrazné zaměření na český kontext. Zaměření této práce sice plně neumožňuje tuto závislost zobrazit, protože návaznost na český kontext se zřejmě výrazně promítá i do domácího zpravodajství STV, přesto i tak vyznívá jako silná. Jde o 11,2 % zahraničního zpravodajství a spolu s kategorií Jiné je tedy Česko na STV nejfrekventovanější zemí (Viz Tabulka 2). Nutno také doplnit, že Česko poměrně často figuruje právě v této kategorii Jiné a také EU jako jeden z významných aktérů blízkých mezinárodních událostí.

4.2.5 Tématické celky

Hypotéza (H2): Vzhledem k veřejnoprávnímu charakteru obou sledovaných stanic očekávám u ČT i STV dominantní pozici politických témat. Stejná orientace stanic by měla přinášet shodu i na dalších pozicích žebříčku frekvence témat. Vzhledem k většímu rozsahu zpravodajství ČT i vzhledem k větším finančním možnostem ČT předpokládám u české stanice stejně jako v případě pokrývaných zemí větší pestrost sledovaných témat. Pokud jde o vztah k regionům, zatímco blízký kontext Evropy a Severní Ameriky bude spojen převážně s tématy politickými a ekonomickými, v souvislosti se zbytkem světa se budeme častěji setkávat s válkou, kriminalitou, násilím a přírodními či humanitárními katastrofami.

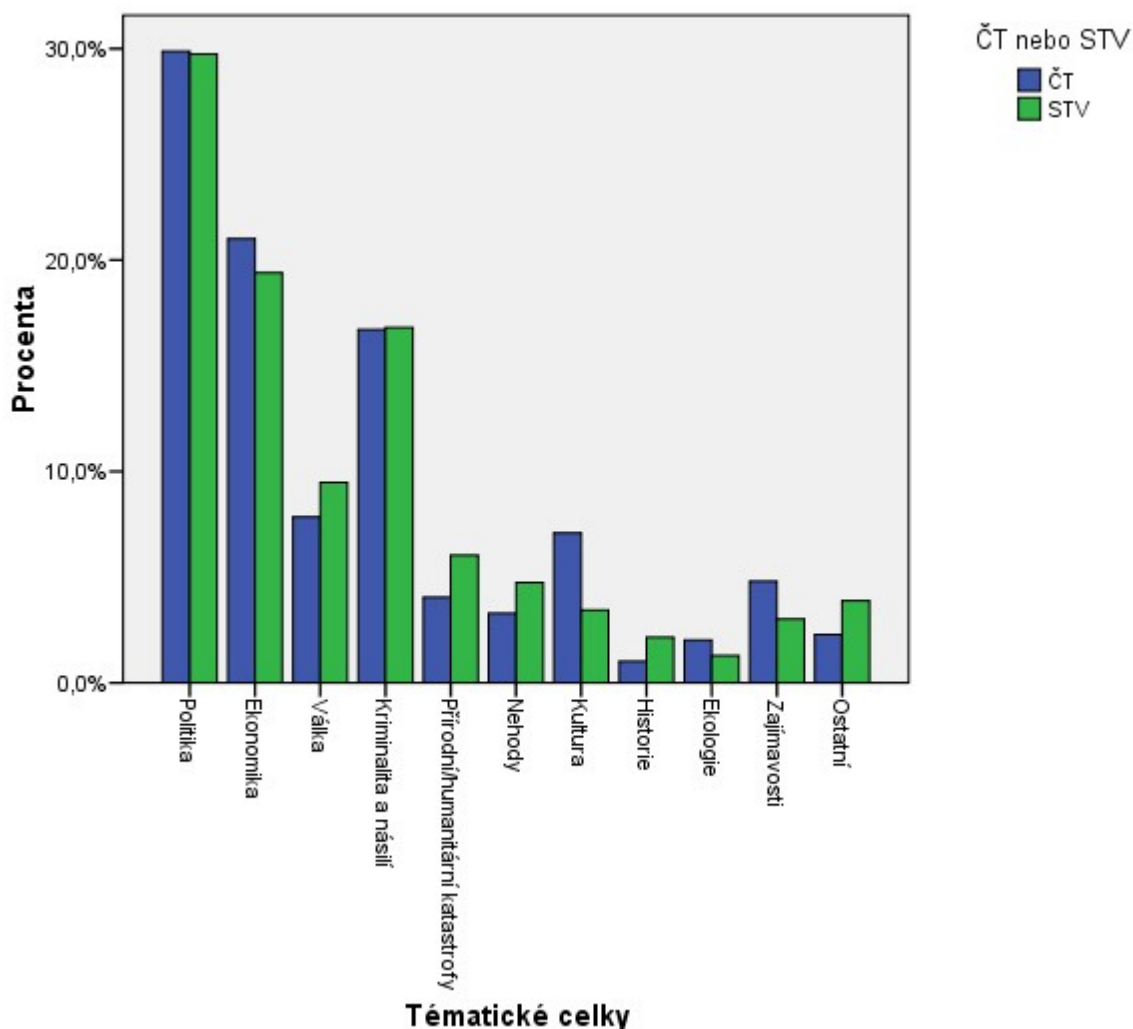
Potvrdilo se, že tématická struktura zahraničního zpravodajství se mezi ČT a STV statisticky významně neliší⁸⁸, nicméně STV má mírně blíže ke komerčnímu typu zpravodajství. U obou stanic vede tématický celek Politika následovaný Ekonomikou, Kriminalitou a násilím a Válkou, nicméně Ekonomika soupeří na STV s Kriminalitou a násilím těsněji než v případě ČT, podobně i Válka má u STV větší podíl, a zatímco páté místo zaujímá na ČT Kultura,

87 O velké významnosti přítomnosti Česka ve srovnání se všemi ostatními zeměmi ve zpravodajství svědčí i výrazně větší hodnota adjustovaného reziduálu, která je pro Česko na STV 6,8, pro Slovensko na ČT je „jen“ 3,7.

88 Hladina významnosti 0,419. Hodnota Kramerova V 0,128.

kteřá dosahuje téměř stejného podílu jako čtvrtá Válka, STV má na pátém místě Přírodní/humanitární katastrofy a Kulturu má mnohem dále (Viz Tabulka 28 a Graf 5) – na ČT má Kultura dokonce více než dvojnásobný podíl oproti STV⁸⁹.

Graf 5: Tématické celky v zahraničním zpravodajství ČT a STV

U rozložení zpráv mezi regiony podle tématických celků (Viz Tabulky 31 a 32) jsem nemohl prokázat statistickou významnost, protože velká část položek získala nulovou hodnotu. Nicméně konkrétní procentuální rozložení potvrzují moji hypotézu o spojování blízkého kontextu spíše s politikou a ekonomikou – tedy s tématy v celkovém kontextu spíše pozitivnějšími. S Evropou je na ČT a STV výrazně spojen především tématický celek Ekonomika – zabírá 28,7 %, respektive 26,7 % zpráv z tohoto kontinentu. Evropa je přitom minimálně spojována s Válkou - zabírá 0,6 % na ČT a 1,5 % na STV zpráv z tohoto kontinentu.

⁸⁹ Adjustovaný reziduál pro Kulturu na ČT 1,9, pro Kulturu na STV -1,9.

Poměrně kontrastní ve srovnání s informováním o Evropě je rozložení tématických celků ve zpravodajství o Asii. Narážíme zde ale i na odlišnosti mezi ČT a STV. Obě stanice shodně výrazně spojují Asii s tématickým celkem Válka (24,2 % a 33,3 % zpráv z tohoto kontinentu) je třeba ale opět podotknout, že do tohoto výsledku se výrazně promítla válka v Gaze. Obě stanice také shodně podceňují informování o Ekonomice v Asii – 8,1 % a 9,3 %. V čem se ale rozcházejí, je informování o Politice – zatímco ČT věnuje Politice podobný poměrný prostor jako v případě Evropy nebo Severní Ameriky – tedy cca 30 %, STV věnuje jen 18,5 % zpráv o Asii Ekonomice. Můžeme za tím vidět výše zmíněnou větší pestrost a menší komerčnost zpravodajství ČT. Důvodem může ale být i to, že ČT je na rozdíl od STV více poznamenána projevy globalizace, které si vynucují stále více informování o politickoekonomické situaci v Asii, zejména pak v Číně, jejíž globální význam stále roste – ČT si ostatně v Číně drží stálého zpravodaje.

Stanice se poměrně shodují v převaze spíše negativních tématických celků u Afriky, i když srovnání se provádí poměrně obtížně, protože STV o Africe prakticky neinformuje. Na ČT téměř 90 % všech zpráv o Africe spadá do tématických celků Válka, Násilí a kriminalita a Přírodní/Humanitární katastrofy, na STV do těchto tří kategorií dokonce spadají všechny zprávy. Možná interpretace je, že Afrika objektivně představuje konfliktní kontinent. Na druhou stranu tak odlišné poměry v rozložení tématických celků při srovnání Afriky a ostatních kontinentů spíše směřují k tomu interpretovat tyto výsledky jako mediálním podporovaní stereotypizované představy o Africe. To můžeme vztáhnout i k domestikaci – tedy tendenci zobrazovat blízký svět jako svět bezpečí, kde se řeší převážně politické a ekonomické problémy, a svět vzdálený jako místo válečného konfliktu a násilí.

Zajímavé výsledky přineslo rozložení tématických celků u Severní Ameriky, kterou prakticky v tomto výzkumu představuje USA. Na ČT i STV se Politika a Ekonomika podle očekávání blíží rozložení podobnému Evropě. Pozoruhodné je ovšem nízké procento Násilí a kriminality u obou stanic – 7,6 %, respektive 0,0 % zpráv ze Severní Ameriky. USA se tedy ještě výrazněji než bezprostřední Evropa může ve zpravodajství ČT a STV jevit jako místo klidu a míru.

Podobně zajímavé je silné zastoupení tématického celku Kultura u USA - 18,2 % a 13 % zpráv ze Severní Ameriky. Tento údaj nahrává argumentům o globalizaci coby silném mediálním proudem ze „Západu“, respektive z USA. Otázkou ale je, zda jde o jev, který

můžeme spojit čistě s evropským prostředím – Evropa a USA jsou výrazně politickoeconomicky propojené a lze proto očekávat, že se propojují i kulturně – nebo bychom na podobná čísla narazili i při zkoumání národních televizních stanic mimoevropských zemí.

4.2.6 Vztah k domácímu kontextu

Hypotéza (H3): Předpokládám, že zpravodajství se bude snažit události učinit relevantní domácímu publiku a domestikovat je. Očekávám proto, že větší část zpráv bude obsahovat vztah k domácímu kontextu. ČT a STV by se od sebe neměly lišit.

Nepotvrdilo se očekávání převahy zpráv vztahujících se k domácímu kontextu a nepotvrdilo se také, že se od sebe nebudou stanice lišit – existuje mezi nimi statisticky významný rozdíl⁹⁰. U ČT jsem zaznamenal podíl zpráv se vztahem k domácímu kontextu 33,2 %, u STV 25,0 %⁹¹. Jako důvod pro tuto odlišnost vidím lepší materiální základnu ČT a z toho plynoucí větší podíl původních a delších formátů v zahraničním zpravodajství ČT (o tom více u dalších hypotéz zabývajících se přítomností reportéra na místě a umístěním zpráv), a tedy větší prostor pro to události domestikovat.

Tabulka 10: Vztah k domácímu kontextu v zahraničním zpravodajství ČT nebo STV

Vztah k domácímu kontextu		ČT nebo STV		Celkem
		ČT	STV	
Ano	Počet	131	58	189
	% v rámci ČT nebo STV	33,2%	25,0%	30,1%
Ne	Počet	264	174	438
	% v rámci ČT nebo STV	66,8%	75,0%	69,9%
Celkem	Počet	395	232	627
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 627

Hypotéza předpokládala více než polovinu zpráv se vztahem k domácímu kontextu, je ale otázkou, zda předpoklad, že domestikace bude tak silná, že vztahování přesáhne 50 %, nebyl přehnaný a zda podíl, jak z výzkumu vychází, nepředstavuje i tak dostatečně silné zastoupení. Posoudit by to umožnily širěji pojaté výzkumy sledující nejen větší množství televizních

90 Hladina významnosti 0,031. Hodnota Phi 0,086.

91 Adjustovaný reziduál na ČT 2,2, na STV -2,2.

stanic z různých kulturních prostředí, ale také v různých více od sebe vzdálených časových obdobích.

Pokud ovšem takovou znalost nemáme, nabízí se interpretace, že vyšší počet zpráv nesouvisejících přímo s domácím kontextem může být projevem globalizace – tedy že svět se propojuje a domácí média jsou vystavena velkému množství informačních toků, z nichž mohou/musí vybírat, a diváci se tedy často ve zpravodajství dozvídají o tom, co se odehrává po celém světě bez přímé souvislosti s tím, co se děje doma. Toto tvrzení ovšem částečně vyvrací předchozí části této analýzy, které ukazují, že převládá poměrně silná orientace na země blízké – sousední, členské státy Evropské unie, země z evropského či euroatlantického prostoru. Lze tedy vyslovit domněnku, že domestikace se v době globalizace neprojevuje, jak ukázaly už předchozí hypotézy, vztažením přímo k domácímu kontextu, ale ke kontextu, který je blízký tomu domácímu – tedy orientací na mediální toky, které jsou blízké. Vidíme sice, že vztah přímo k domácímu kontextu obsahuje jen přibližně čtvrtina zpráv, ale zároveň vidíme, že o zemích Evropské unie je na ČT téměř 40 % a na STV téměř 50 % zpráv a že zpravodajství spadající do kategorie EU, tedy přímo o věcech spojených s něčím, co bychom mohli s jistou nadsázkou nazvat evropským státem, se pohybuje u obou stanic kolem 10 %. Jako by se zde prosazovala další širší identita, kterou diváci berou za svou, aniž by potřebovali přímé vztažení ke svému užšímu domácímu českému či slovenskému kontextu.

Je ale také potřeba zdůraznit, že mnou použitý způsob analýzy zachycuje pouze přímo verbálně vyjádřené vztažení a nezachytí skryté mechanismy domestikace, které by odhalila spíše sémiotická analýza.

Rozložení vztahu k domácímu kontextu podle toho, o jakých regionech zprávy pojednávají (Viz Graf 6 a Tabulka 29), potvrzuje výše odhalované odlišnosti mezi zpravodajstvím ČT a STV. Více na blízký evropský kontext orientované zpravodajství STV vyjadřuje v převážné většině případů vztah k domácímu kontextu právě ve zpravodajství z Evropy - jde o více než 82,8 % zpráv se vztahem k domácímu kontextu oproti 67,2 % na ČT⁹². U ČT vidíme podstatně více zdůrazňované vztahy k Severní Americe, potažmo tedy k USA, které zabírají 9,9 % všech zpráv se vztahem k domácímu kontextu, oproti 1,7 % u STV⁹³. Asie je shodně u obou zemí zastoupena přibližně 13 %. Výsledky tedy podobně jako rozložení regionů

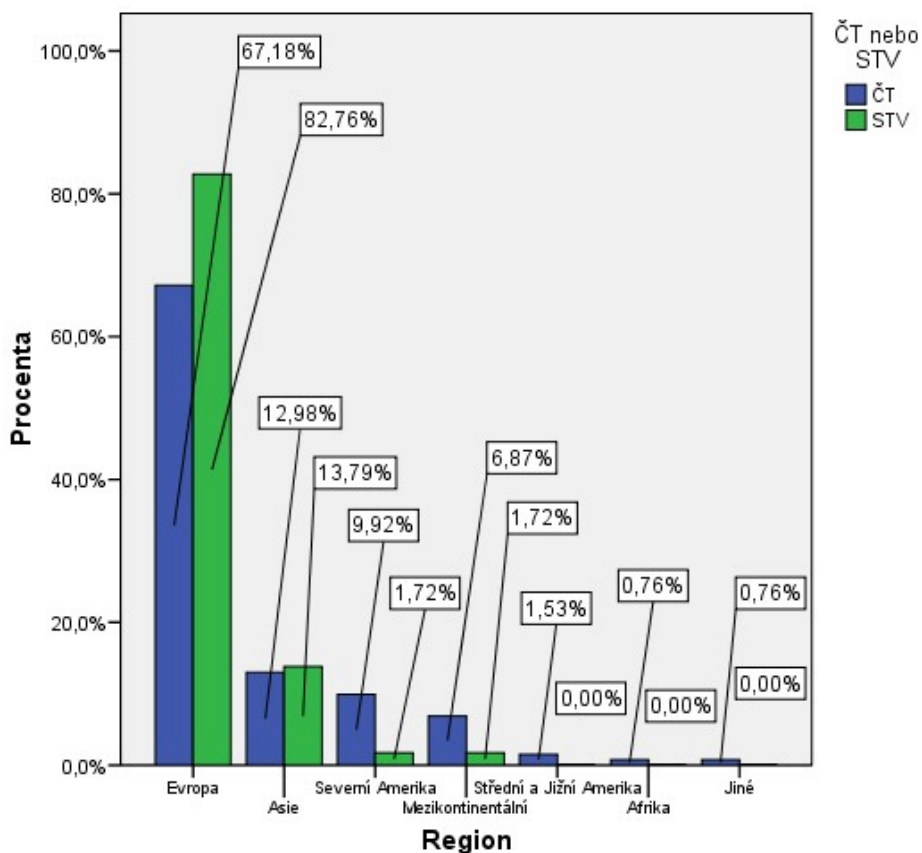
92 Adjustovaný reziduál na ČT - 2,2, na STV 2,2.

93 Adjustovaný reziduál na ČT 2,0 na STV -2,0.

logicky kopírují geopolitiku zkoumaných zemí a jsou projevem domestikace zpravodajství – obě stanice zobrazují vztahy ke kontextům sobě blízkých zemí.

Rozdíl v rozložení typu vztahu k domácímu prostředí mezi ČT a STV není statisticky významný⁹⁴. Kopíruje v zásadě rozložení tématických celků – na obou televizních stanicích dominují Politické/diplomatické vztahy ČR/SR a zahraniční země a Ekonomická provázanost ČR/SR a zahraniční země (Viz Tabulka 11). Opět je vidět o něco větší pestrost zahraničního zpravodajství ČT, které má mírně výraznější zastoupení i dalších typů vztahů. Zajímavé je opačné pořadí dvou výše jmenovaných kategorií na STV oproti ČT i oproti pořadí tématických celků Politika a Ekonomika. Důvodem bude zřejmě fakt, že do analýzy vstoupila plynová krize, která se výrazně dotkla právě Slovenska - a tak právě zahraniční zprávy zabývající se zastavením dodávek plynu byly často vztahovány k slovenskému domácímu kontextu – opět tedy vidíme, jak domácí podmínky zasahují do konstruování zahraničních zpráv.

**Graf 6: Vztah k domácímu kontextu
v zahraničním zpravodajství ČT a STV podle regionů**

94 Hladina významnosti 0,203. Hodnota Kramerova V 0,227.

Tabulka 11: Typ vztahu k domácímu kontextu v zahraničním zpravodajství ČT a STV

Typ vztahu k domácímu kontextu		ČT nebo STV		Celkem
		ČT	STV	
Politické/diplomatické vztahy ČR/SR a zahraniční země	Počet	50	13	63
	% v rámci ČT nebo STV	38,2%	22,4%	33,3%
Intervence českých/slovenských vojenských sil v konfliktu	Počet	1	0	1
	% v rámci ČT nebo STV	,8%	,0%	,5%
Ekonomická provázanost ČR/SR a zahraniční země	Počet	30	23	53
	% v rámci ČT nebo STV	22,9%	39,7%	28,0%
Čeští/Slovenští občané aktéry/obětmi/svědky přírodních katastrof/nehod/zločinu	Počet	13	3	16
	% v rámci ČT nebo STV	9,9%	5,2%	8,5%
Zahraniční země jako turistické destinace Čechu/Slováků	Počet	4	3	7
	% v rámci ČT nebo STV	3,1%	5,2%	3,7%
ČR/SR jako poskytovatel humanitární/rozvojové pomoci	Počet	1	1	2
	% v rámci ČT nebo STV	,8%	1,7%	1,1%
Ostatní	Počet	22	9	31
	% v rámci ČT nebo STV	16,8%	15,5%	16,4%
Vztažení k domácímu kontextu ČR/SR bez přímé souvislosti	Počet	10	6	16
	% v rámci ČT nebo STV	7,6%	10,3%	8,5%
Celkem	Počet	131	58	189
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 189

4.2.7 Valence zpráv

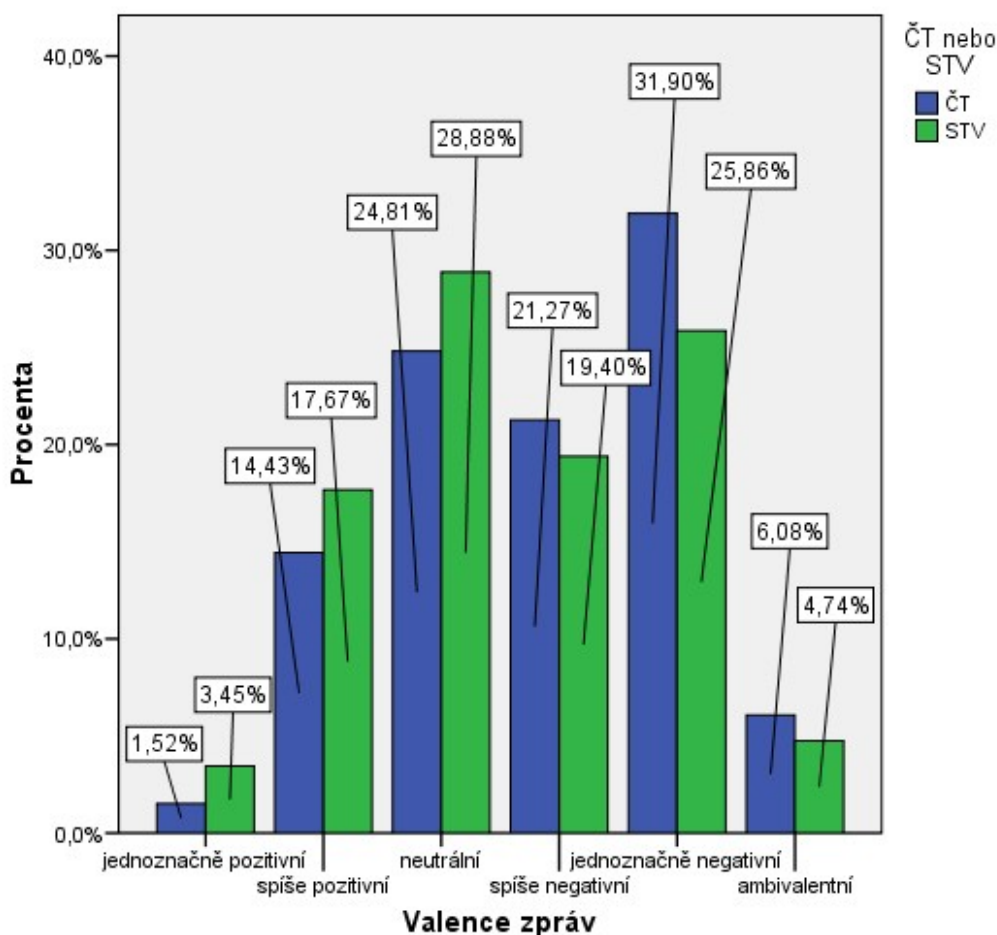
Hypotéza (H4a): Na základě teorie zpravodajských hodnot předpokládám, že nejčastější valence zpráv bude negativní. Neočekávám významný rozdíl mezi ČT a STV.

Analýza prokázala hypotézu, že negativní valence bude nejčastější – spíše negativní a jednoznačně negativní valence získaly na ČT dohromady přes 56 %, na STV přes 47 % (Viz Tabulka 30 a Graf 7) a stanice se od sebe statisticky významně neliší⁹⁵. Přesto je vzhledem k závěrům z předchozích hypotéz pozoruhodné, že v zahraničním zpravodajství

⁹⁵ Hladina významnosti 0,232. Hodnota Kramerova V 0,104.

ČT je oproti STV mírně častější negativní valence. Z výběru tématických celků se zdálo, že STV bude mírně směřuje ke komerčnějšímu zaměření zpravodajství. Vzhledem k větší preferenci témat jako jsou válka, katastrofy a kriminalita by se dalo očekávat i větší směřování k negativní valenci. Zpravodajství STV je však i přes volbu témat oproti ČT mírně častěji neutrální a pozitivní a také méně často ambivalentní.

Graf 7: Valence zpráv v zahraničním zpravodajství ČT a STV

4.2.8 Valence ve vztahu k regionům

Hypotéza (H4b): Vzhledem k dominujícímu kulturnímu toku ze „Západu“ i vzhledem k politické orientaci obou zemí, ale také s přihlédnutím ke zpravodajské hodnotě srozumitelnost, respektive kulturní blízkost, očekávám u obou analyzovaných stanic větší míru pozitivní valence u zpráv týkajících se regionů Evropa a Severní Amerika ve srovnání s Asií či Afrikou a větší míru pozitivní valence u členských zemí Evropské unie oproti zemím nečlenským. Vzhledem k tendenci k domestikaci ale také očekávám

pozitivnější valenci u sousedních zemí, ve srovnání se zeměmi ostatními.

Statisticky významný vztah mezi různými regiony a valencí se potvrdil jen v případě ČT⁹⁶. Hypotéza u ČT se potvrdila. Pokud jde o Severní Ameriku, potažmo USA na ČT, jsou zprávy z této země výrazně častěji neutrální⁹⁷ a méně často negativní⁹⁸ i ve srovnání s Evropou. V kontrastu k relativně pozitivnímu informování o Severní Americe a Evropě je velmi časté negativní informování o Asii a Africe.

I když se to statisticky nepotvrdilo a mělo by tedy platit, že STV, pokud jde o valenci, mezi regiony nerozlišuje, v poměrných číslech lze pozorovat stejnou tendenci jako u ČT.

**Tabulka 12: Vztah zpráv podle regionů a valence
v zahraničním zpravodajství ČT a STV**

		Valence							
Region		pozitivní		neutrální		negativní		Celkem	
ČT nebo STV		ČT	STV	ČT	STV	ČT	STV	ČT	STV
Evropa	Počet	30	32	47	41	85	54	162	127
	% v rámci Region	18,5%	25,2%	29,0%	32,3%	52,5%	42,5%	100,0%	100,0%
Asie	Počet	13	7	16	10	67	35	96	52
	% v rámci Region	13,5%	13,5%	16,7%	19,2%	69,8%	67,3%	100,0%	100,0%
Afrika	Počet	2	1	2	0	17	3	21	4
	% v rámci Region	9,5%	25,0%	9,5%	,0%	81,0%	75,0%	100,0%	100,0%
Střední a Jižní Amerika	Počet	0	0	3	1	6	1	9	2
	% v rámci Region	,0%	,0%	33,3%	50,0%	66,7%	50,0%	100,0%	100,0%
Severní Amerika	Počet	11	5	24	10	23	8	58	23
	% v rámci Region	19,0%	21,7%	41,4%	43,5%	39,7%	34,8%	100,0%	100,0%
Mezikontinentální	Počet	7	4	5	4	9	2	21	10
	% v rámci Region	33,3%	40,0%	23,8%	40,0%	42,9%	20,0%	100,0%	100,0%
Jiné	Počet	0	0	1	1	3	2	4	3
	% v rámci Region	,0%	,0%	25,0%	33,3%	75,0%	66,7%	100,0%	100,0%
Celkem	Počet	63	49	98	67	210	105	371	221
	% v rámci Region	17,0%	22,2%	26,4%	30,3%	56,6%	47,5%	100,0%	100,0%

N (ČT) = 371, N (STV) = 221

96 ČT: Hladina významnosti 0,005. Hodnota Kramerova V 0,195. STV: Hladina významnosti 0,103. Hodnota Kramerova V 0,204.

97 Adjustovaný reziduál na ČT pro Severní Ameriku-neutrální 2,8.

98 Adjustovaný reziduál na ČT pro Severní Ameriku-negativní - 2,8.

Pokud jde o vztah mezi tím, zda se jedná o zprávy ze zemí Evropské unie, a valenci (Viz Tabulka 13), opět se ukázal jako statisticky významný jen v případě ČT⁹⁹. Pohled na konkrétní poměrné rozložení tedy prozrazuje, že zatímco STV, co se valence týče, nerozlišuje mezi tím, zda jde o země Evropské unie či nikoliv, ČT je výrazně méně negativní, pokud jde o země Evropské unie, než o zbytek světa. Z toho bychom mohli mylně interpretovat, že ČT se k EU staví pozitivněji než STV. Pravdou ale je, že STV je celkově pozitivnější, jak ukázala předchozí hypotéza, a je tedy pozitivnější při zobrazování EU i zbytku světa než ČT.

Tabulka 13: Vztah zpráv ze zemí Evropské unie a valence v zahraničním zpravodajství ČT a STV

		Valence							
Evropská unie		pozitivní		neutrální		negativní		Celkem	
ČT nebo STV		ČT	STV	ČT	STV	ČT	STV	ČT	STV
Ano	Počet	31	28	44	32	72	44	147	104
	% v rámci Evropská unie	21,1%	26,9%	29,9%	30,8%	49,0%	42,3%	100,0%	100,0%
Ne	Počet	32	21	54	35	138	61	224	117
	% v rámci Evropská unie	14,3%	17,9%	24,1%	29,9%	61,6%	52,1%	100,0%	100,0%
Celkem	Počet	63	49	98	67	210	105	371	221
	% v rámci Evropská unie	17,0%	22,2%	26,4%	30,3%	56,6%	47,5%	100,0%	100,0%

N (ČT) = 371, N (STV) = 221

Pokud jde o vztah mezi tím, zda se jedná o zprávy ze sousedních zemí (Viz Tabulka 14), a valencí, ani u jedné z televizních stanic se neukázal jako statisticky významný¹⁰⁰. U STV oproti ČT ale můžeme pozorovat jistou tendenci k tomu o sousedních zemích informovat mírně pozitivněji, respektive méně často negativně – 35,7 % zpráv o sousedních zemích na STV je negativních, proti 51,5 % zpráv o nesousedních zemích¹⁰¹. Ačkoliv se tedy mohlo z rozložení valence podle regionů jednoduše zdát, že bližší kontext je zobrazován pozitivněji, v užším měřítku už to neplatí a bezprostředně sousední země nejsou, co se valence týče, oproti zbytku nijak zvýhodňovány.

99 ČT: Hladina významnosti 0,048. Hodnota Kramerova V 0,128. STV: Hladina významnosti 0,209. Hodnota Kramerova V 0,119.

100 ČT: Hladina významnosti 0,414. Hodnota Kramerova V 0,069. STV: Hladina významnosti 0,091. Hodnota Kramerova V 0,147.

101 Adjustovaný reziduál na STV pro sousední země-negativní valence - 2,0, pro nesousední země-negativní valence 2,0.

**Tabulka 14: Vztah zpráv ze sousedních zemí
a valence v zahraničním zpravodajství ČT a STV**

		Zúžená valence							
Sousední země		pozitivní		neutrální		negativní		Celkem	
ČT nebo STV		ČT	STV	ČT	STV	ČT	STV	ČT	STV
Ano	Počet	15	17	24	19	39	20	78	56
	% v rámci Sousední země	19,2%	30,4%	30,8%	33,9%	50,0%	35,7%	100,0%	100,0%
Ne	Počet	48	32	74	48	171	85	293	165
	% v rámci Sousední země	16,4%	19,4%	25,3%	29,1%	58,4%	51,5%	100,0%	100,0%
Celkem	Počet	63	49	98	67	210	105	371	221
	% v rámci Sousední země	17,0%	22,2%	26,4%	30,3%	56,6%	47,5%	100,0%	100,0%

N (ČT) = 371, N (STV) = 221

4.2.9 Význam zpráv podle umístění

Hypotéza (H5a): S ohledem na zpravodajské hodnoty vztah k elitním národům a srozumitelnost se domnívám, že zprávám o elitních národech a sousedních zemích bude na ČT i STV přisuzován větší význam než ostatním zemím.

Pokud jde o elitní národy, jen v případě ČT se ukázalo jako statisticky významné přisuzování významu těmto zemím ve srovnání se zeměmi ostatními¹⁰². Pro ČT se tak potvrdila hypotéza, že elitním národům bude přisuzován velký význam častěji než ostatním zemím – 23,0 % zpráv o elitních národech má velký význam, proti 12,8 % u ostatních zemí¹⁰³ (Viz Tabulka 15). Zpravodajská hodnota odkazu k elitním národům zde tedy výrazně funguje. U STV je tomu se zastoupením elitních národů téměř naopak a z výsledků se zdá, jako by slovenská televize se zpravodajskou hodnotou vztahu k elitním národům, co se umístění ve zpravodajské naraci týče, nepracovala¹⁰⁴. Poměrné rozdělení mezi tři hladiny významnosti je stejné bez ohledu na to, zda jde o elitní či neelitní národ.

Co stojí za těmito rozdíly uvidíme, když se podíváme, jak jsou zprávy v prvních pěti příspěvcích poměrně rozděleny mezi jednotlivé země. Na ČT dominuje, co se významnosti týče, kategorie Jiné s 25,4 % podílem – právě Jiné je relativně často reprezentovaná elitními národy. Na druhém místě je USA – tedy elitní národ – s 19,4%. Následuje Izrael s 11,9 % a EU s 10,4 %. Další země nepřekračují pětiprocentní hranici.

¹⁰² Hladina významnosti 0,003. Hodnota Kramerova V 0,169.

¹⁰³ Adjustovaný reziduál na ČT pro elitní národy-velký význam 2,6, pro neelitní-velký význam - 2,6.

¹⁰⁴ Hladina významnosti 0,612. Hodnota Kramerova V 0,065.

STV má sice podobně na prvním místě kategorii Jiné s 22,2 %, která poměrně často představuje elitní národy, na druhém místě je ovšem typicky pro eurooptimistické Slovensko kategorie EU s 20 %, následuje Česko 11,1 %, Izrael s 8,9 % a Maďarsko s 6,7 %. Další země nepřekračují pětiprocentní hranici.

Tabulka 15: Vztah přítomnosti elitního národa a umístění zprávy v zahraničním zpravodajství ČT a STV

		Elitní národ				Celkem	
Umístění zpráv		Ano		Ne			
ČT nebo STV		ČT	STV	ČT	STV	ČT	STV
Zpráva v prvních pěti příspěvcích	Počet	37	14	30	31	67	45
	% v rámci Elitní národ	23,0%	16,7%	12,8%	20,9%	17,0%	19,4%
Zpráva v ostatní	Počet	81	21	109	40	190	61
	% v rámci Elitní národ	50,3%	25,0%	46,6%	27,0%	48,1%	26,3%
Zpráva ve flashheadlines	Počet	43	49	95	77	138	126
	% v rámci Elitní národ	26,7%	58,3%	40,6%	52,0%	34,9%	54,3%
Celkem	Počet	161	84	234	148	395	232
	% v rámci Elitní národ	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

N (ČT) = 395, N (STV) = 232

Pokud jde o sousední země (Viz Tabulka 16), u obou stanic se ukázalo statisticky významné prisuzování významu těmto zemím ve srovnání se zeměmi ostatními¹⁰⁵. Výrazněji ale sousední země favorizuje STV. ČT dává sousedním zemím velký význam poměrně stejně jako zemím ostatním, výrazně častěji jim dává ale význam střední¹⁰⁶ - 63 % zpráv o sousedních zemích má na ČT tento význam, proti 44,3 % zpráv z nesousedních zemí. Velmi málo je také sousedním zemím na ČT prisuzován význam malý¹⁰⁷ - 18,5 % zpráv o sousedních zemích má tento význam, proti 39,2 % zpráv z nesousedních zemí. STV naopak dává sousedním zemím ve srovnání s ostatními častěji velký význam¹⁰⁸ a střední význam mám zastoupení podobné. Velký význam má na STV 36,2 % zpráv ze sousedních zemí, proti 13,8 % zpráv ze zemí ostatních.

Výsledky ukazují, že zatímco ČT upřednostňuje zpravodajskou hodnotu odkaz k elitním národům, STV dává přednost spíše hodnotě srozumitelnost, respektive kulturní blízkost.

105 ČT: Hladina významnosti 0,002. Hodnota Kramerova V 0,179. STV: Hladina významnosti 0,000. Hodnota Kramerova V 0,309.

106 Adjustovaný reziduál na ČT pro sousední země-střední význam 3,0.

107 Adjustovaný reziduál na ČT pro sousední země-malý význam -3,5.

108 Adjustovaný reziduál na STV pro velký význam-sousední země 3,7.

Můžeme tedy dovozovat, že zatímco ČT dává velký význam událostem v USA, jak ostatně ukázaly i předchozí hypotézy, a událostem mezinárodního charakteru s elitními národy, STV dává větší význam dění v sousedních zemích. Oba tyto úkazy můžeme považovat za projev domestikace. Jak bylo již zdůrazněno na jiném místě, Česko je vzhledem k otázce výstavby radaru poměrně silně orientováno na USA a je spíše euroskeptické. Naproti tomu Slovensko je Evropské unii blíže i vzhledem k tomu, že od 1.1.2009 přijalo za svou měnu Euro a má silné vazby na sousední země – na Česko vzhledem k silným kulturně-historickým vazbám, které jsou ze strany Slovenska k Česku silnější než opačným směrem; a na Maďarsko vzhledem k napjatým mezinárodněpolitickým vztahům způsobeným rozvíjejícím se nacionalistickým extrémismem na obou stranách obráceným proti druhému národu.

Tabulka 16: Vztah zpráv ze sousedních zemí a umístění zpráv v zahraničním zpravodajství ČT a STV

		Sousední země				Celkem	
Umístění zpráv		Ano		Ne			
ČT nebo STV		ČT	STV	ČT	STV	ČT	STV
Zpráva v prvních pěti příspěvcích	Počet	15	21	52	24	67	45
	% v rámci Sousední země	18,5%	36,2%	16,6%	13,8%	17,0%	19,4%
Zpráva v ostatní	Počet	51	20	139	41	190	61
	% v rámci Sousední země	63,0%	34,5%	44,3%	23,6%	48,1%	26,3%
Zpráva ve flashheadlines	Počet	15	17	123	109	138	126
	% v rámci Sousední země	18,5%	29,3%	39,2%	62,6%	34,9%	54,3%
Celkem	Počet	81	58	314	174	395	232
	% v rámci Sousední země	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

N (ČT) = 395, N (STV) = 232

4.2.10 Význam zpráv podle vztahu k domácímu kontextu

Hypotéza (H5b): S ohledem na předpokládaný význam domestikace očekávám, že zprávám náležejícím do kategorie Bez vztahu k českému/slovenskému kontextu, jak je definovala 3. otázka, bude přisuzován menší význam, než těm s jakýmkoliv jiným typem vztahu.

U obou televizních stanic se potvrdil jako statisticky významný vztah mezi umístěním zprávy,

potažmo významem a vztahem k domácímu kontextu¹⁰⁹. Potvrdila se také hypotéza, že u obou televizních stanic bude větší význam přisuzován těm se vztahem k domácímu kontextu. Zprávy vyjadřující vztah k domácímu kontextu mají výrazně častěji velký a střední význam než zprávy bez vztahu (Viz Tabulka 17). Podobně jako jsme tedy u předchozích hypotéz zaznamenali přisuzování většího významu kontextům sousedních zemí a Evropské unii na STV, i zde vidíme větší upřednostňování zpráv se vztahem k domácímu kontextu. Na ČT má velký význam 29,8 % zpráv se vztahem k domácímu kontextu proti 10,6 % bez vztahu¹¹⁰. Na STV je rozdíl výraznější - 41,4 % ku 12,1 %¹¹¹. Podobný rozdíl platí při srovnání obou stanic i pro střední význam. Opačně se situace zase projevuje u obou stanic u malého významu – na ČT má malý význam 14,5 % zpráv se vztahem k domácímu kontextu proti 45,1 % bez vztahu¹¹². Na STV je rozdíl mírně výraznější - 17,2 % ku 66,7 %¹¹³.

Tabulka 17: Souvislost vztahu k domácímu kontextu a umístění zpráv v zahraničním zpravodajství ČT a STV

		Vztah k domácímu kontextu				Celkem	
Umístění zprav		Ano		Ne			
ČT nebo STV		ČT	STV	ČT	STV	ČT	STV
Zpráva v prvních pěti příspěvcích	Počet	39	24	28	21	67	45
	% v rámci Vztah k domácímu kontextu	29,8%	41,4%	10,6%	12,1%	17,0%	19,4%
Zpráva v ostatní	Počet	73	24	117	37	190	61
	% v rámci Vztah k domácímu kontextu	55,7%	41,4%	44,3%	21,3%	48,1%	26,3%
Zpráva ve flashheadlines	Počet	19	10	119	116	138	126
	% v rámci Vztah k domácímu kontextu	14,5%	17,2%	45,1%	66,7%	34,9%	54,3%
Celkem	Počet	131	58	264	174	395	232
	% v rámci Vztah k domácímu kontextu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

N (ČT) = 395, N (STV) = 232

109 ČT: Hladina významnosti 0,000. Hodnota Kramerova V 0,337. STV: Hladina významnosti 0,000. Hodnota Kramerova V 0,443.

110 Adjustovaný reziduál 4,8, - 4,8.

111 Adjustovaný reziduál 4,9, - 4,9.

112 Adjustovaný reziduál - 6,0, 6,0.

113 Adjustovaný reziduál - 6,5, 6,5.

4.2.11 Zprávy s reportérem na místě

Hypotéza (H6): Předpokládám, že zprávy s reportérem na místě budou častěji směřovat k vyjádření vztahu k domácímu kontextu, než události ostatní.

U obou televizních stanic se ukázal vztah mezi přítomností reportéra a vztahem k domácímu kontextu jako statisticky významný¹¹⁴. Hypotéza se také potvrdila. Vidíme, že události, v nichž je přítomen reportér, vyjadřují vztah k domácímu kontextu na ČT v 51 % případů a na STV v 58,8 %¹¹⁵ (Viz Tabulka 18). Tam, kde reportér přítomen není, se s tímto vztahem setkáváme na ČT jen v 21,7 % případů, na STV dokonce jen v 15,5 % případů¹¹⁶. Zdá se tedy, že reportér umístěný v zahraničí má skutečně tendenci zprostředkovávat zahraniční události tak, aby byly blízké domácímu publiku, tedy domestikovat je.

Hovořit o tom, která proměnná je závislá a která ne, je ovšem problematické. Jiná pragmatictější interpretace může být, že reportéři jsou do zahraničí nasazováni k takovým událostem, které v sobě nesou vztah k domácímu kontextu, respektive potenciál takový vztah nést. I opačně vyjádřená procenta ukazují, že reportér je častěji přítomen u zpráv, které vyjadřují vztah k domácímu kontextu. A i v tom můžeme spatřovat mechanismus domestikace uplatňovaný ovšem nikoliv na úrovni projevu reportéra, ale v základech fungování mediálních organizací, které věnují více prostředků a pozornosti událostem blízkým domácímu kontextu.

¹¹⁴ ČT: Hladina významnosti 0,000. Hodnota Phi 0,304. STV: Hladina významnosti 0,000. Hodnota Phi 0,415.

¹¹⁵ Adjustovaný reziduál na ČT pro přítomnost reportéra(ano)-vztah k domácímu kontextu(ano) 6,0. Na STV 6,3.

¹¹⁶ Adjustovaný reziduál na ČT pro přítomnost reportéra(ne)-vztah k domácímu kontextu(ne) - 6,0. Na STV -6,3.

Tabulka 18: Souvislost přítomnosti reportéra na místě a vztahu k domácímu kontextu v zahraničním zpravodajství ČT a STV

		Vztah k domácímu kontextu				Celkem	
Umístění zpráv		Ano		Ne			
ČT nebo STV		ČT	STV	ČT	STV	ČT	STV
Ano	Počet	79	30	76	21	155	51
	% v rámci Přítomnost reportéra na místě	51,0%	58,8%	49,0%	41,2%	100,0%	100,0%
	% v rámci Vztah k domácímu kontextu	60,3%	51,7%	28,8%	12,1%	39,2%	22,0%
Ne	Počet	52	28	188	153	240	181
	% v rámci Přítomnost reportéra na místě	21,7%	15,5%	78,3%	84,5%	100,0%	100,0%
	% v rámci Vztah k domácímu kontextu	39,7%	48,3%	71,2%	87,9%	60,8%	78,0%
Celkem	Počet	131	58	264	174	395	232
	% v rámci Přítomnost reportéra na místě	33,2%	25,0%	66,8%	75,0%	100,0%	100,0%
	% v rámci Vztah k domácímu kontextu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

N (ČT) = 395, N (STV) = 232

4.2.12 Zprávy se stejným tématem

Hypotéza (H7): Globalizace na jedné straně kvantifikuje mediální toky, na druhé straně ale také homogenizuje jejich obsahy. S ohledem na tyto protichůdné tendence, ale s přihlédnutím ke kulturní blízkosti Česka a Slovenska, očekávám shodu ve větším množství pokrývaných témat. Podobně jako v 1. otázce, kde jsem předpokládal přítomnost rozdílu ve výraznější orientaci ČT na USA a STV na Rusko, i zde předpokládám z těchto důvodů přítomnost jiných témat. Do přítomnosti odlišných témat se opět promítnou i jiné finanční možnosti obou televizí neumožňující STV být prostřednictvím vlastních zpravodajů na tolika místech světa jako ČT.

Celkový objem zpráv na ČT je obecně mnohem vyšší – přibližně o 40 % - a zpravodajství jsou, jak jsem již naznačil v charakteristice výzkumného vzorku, proto v tomto ohledu do jisté míry obtížně srovnatelná. Celkový počet stejných zpráv ve zkoumaném vzorku obsahujícím

697 zpráv činí 120 dvojic. Hypotéza se tedy zcela nepotvrdila - pro podíl v zahraničním zpravodajství ČT to znamená přibližně 30 %, pro podíl na STV je to více než 50 % - mezi stanicemi tedy existuje statisticky významný rozdíl¹¹⁷ a STV jich má výrazně víc¹¹⁸. Jednoduše lze tento rozdíl vysvětlit tak, že divák, který by sledoval zprávy na ČT a pak se podíval STV, by už polovinu zahraničních zpráv na STV znal z ČT. Zdá se tedy, že výběr na STV je v převážné míře stejný jako na ČT a mohli bychom to interpretovat jako projev globalizace a homogenizace mediálních toků, je možné za tím ovšem vidět také kulturní blízkost.

Problémem této interpretace ovšem je, že nevíme, jak by tento poměr vypadal, pokud by bylo zpravodajství STV stejně rozsáhlé jako to na ČT. Tedy zda by poměr na STV například klesl na 30 %, tedy na podobný poměr jako má ČT, protože by STV volilo další světové události, které nebyly ani v jednom ze zpravodajství zmíněny, nebo by to zapříčinilo zvednutí poměru na ČT blíže k 50 %. Dovolím si vyslovit domněnku, že by se poměr na ČT skutečně zvýšil k 50 % a zřejmě by ho i přesáhl. Přes jisté odlišnosti zmiňované u předchozích hypotéz a specifické mechanismy domestikace jsou si země natolik kulturně i geopoliticky blízké a homogenizace mediální toků tak silná, že by se zprávy z větší části nelišily.

I přes všechno výše zmíněné ale musím konstatovat, že je ve zpravodajství do jisté míry přítomná i druhá stránka globalizace směřující k rozrůznění obsahů. Pokud se totiž na vzorek podíváme z jiného úhlu pohledu a spočítáme celkový počet témat, která se ve zpravodajství obou stanic ve sledovaném vzorku dohromady objevila, dostaneme číslo 517, z nichž se 120 opakovalo na obou stanicích. Pokud by se tedy hypotetický divák díval na obě televizní stanice, jen 23,2 % zahraničních témat by pro něj bylo stejných. Jedna čtvrtina se u zemí sobě si tak blízkých jako je Česko a Slovensko zdá jako poměrně malé číslo. Opět je ale třeba poukázat na argumentaci z předchozího odstavce, spekulující o tom, jaký by byl stav, pokud by zpravodajství STV mělo stejný rozsah jako ČT. Skutečnost je nicméně taková, že zpravodajství stejná nejsou a hypotetický stav není ten, který utváří každodenní realitu publika těchto médií.

117 Hladina významnosti 0,000. Hodnota Phi - 0,212.

118 Adjustovaný reziduál stejné téma(ano)-STV 5,3.

Tabulka 19: Stejná témata v zahraničním zpravodajství ČT a STV

		ČT nebo STV		Celkem
Stejně téma		ČT	STV	
Ano	Počet	120	120	240
	% v rámci ČT nebo STV	30,4%	51,7%	38,3%
Ne	Počet	275	112	387
	% v rámci ČT nebo STV	69,6%	48,3%	61,7%
Celkem	Počet	395	232	627
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 627

**Tabulka 20: Stejná témata
v zahraničním zpravodajství ČT a STV dohromady**

	Frekvence	Procent
Ano	120	23,2
Ne	397	76,8
Celkem	517	100,0

N = 517

4.2.13 Valence zpráv o stejném tématu

Hypotéza (H8): S ohledem na argumentaci z předchozí hypotézy předpokládám, že valence zpráv se stejným tématem bude v globalizovaném světě i s ohledem na kulturní blízkost obou států, jako je Česko a Slovensko, ve většině případů stejná či blízká. Předpokládám dále, že jen minimum stejných událostí bude ve zprávách ČT a STV zobrazeno s opačnou valencí.

Hypotéza se potvrdila a valence většiny zpráv o stejném tématu je skutečně stejná nebo blízká – v součtu jde téměř o 70 % dvojic zpráv pojednávajících o stejném tématu. Opačnou polaritu zpráv přitom mělo jen něco přes 8 %. O čem taková čísla vypovídají? Jak naznačuje má hypotéza, pohybujeme se jako publikum v prostoru, který je do určité míry ovládaný homogenizovaným globálním mediálním tokem, nesmíme ale zapomenout na to, že objektem mé analýzy jsou země vycházející nejen ze stejného geopolitického prostoru, ale navíc země, které historicky sdílejí řadu hodnot, což může narušovat druhou stránku globalizace, kterou je rozrůznění a fragmentarizace.

Rozdíly tu však přítomné jsou. Můžeme se pro ilustraci zkusit podívat na některá témata, ve kterých jsem určil opačnou valenci. Jde například o zprávu o otevírání pracovních trhů členských zemí Evropské unie z 18.11.2008 - zatímco zpráva na STV se nese spíše v optimistickém duchu naznačujícím, že Rakousko a Německo by nemuselo nadále využívat ochranné lhůty pro otevření trhů, zpráva na ČT je spíše pesimistická, co se týče dalších

možných kroků těchto zemí. Na tomto konkrétním příkladě můžeme vidět, jak už naznačovaly předchozí části analýzy, eurooptimisticky laděnou domestikaci zpráv na STV proti mírně euroskeptické ČT.

Trochu jiným příkladem je zpráva o jednání o výstavbě plynovodu Nabucco z 29.1.2009. I když i ve zprávě na STV zaznívají jako na ČT pochyby o proveditelnosti takové výstavby, STV v době pokračující „kocoviny“ z plynové krize zůstává přece jen optimističtější a projektem, který by měl pro Slovensko zásadní význam, se zabývá jako něčím reálným. Zpráva na ČT vyznívá vůči projektu spíše skepticky a více než možnostmi v případě uskutečnění se zabývá neúspěšností současných jednání a nejistou budoucností projektu. Jde nepochybně o domestikaci, která má u domácího slovenského publika v souvislosti s citlivým tématem pro domácí kontext vzbudit pozitivní emoce.

Další domestikaci promítající se do valence můžeme vidět ve zprávě ze 17.12.2008 pojednávající o rozpuštění extrémistické Maďarské gardy. Zatímco zpráva na STV vyznívá spíše pozitivně v tom smyslu, že je dobře, že byla rozpuštěna Maďarská garda obracející svůj národně extrémistický postoj proti Slovensku, zpráva na ČT naproti tomu více analyzuje důsledky, které bude rozhodnutí mít a předpovídá další komplikace související s přechodem Maďarské gardy do ilegality a její možnou větší radikalizací. V obou případech jako by tedy zpráva na STV připouštěla jen jednostranné či omezené vidění problému, a sice to příjemnější pro domácí slovenské obyvatelstvo.

**Tabulka 21: Valence zpráv se stejným tématem
v zahraničním zpravodajství ČT a STV**

Valence	Frekvence	Procent
Stejná	70	58,4
Blízká	12	10,0
Opačná	10	8,3
Jiná	28	28,3
Celkem	120	100,0

N = 120

4.2.14 Přisuzování významu zprávám se stejným tématem

Hypotéza (H9): Předpokládám, že shoda ve veřejnoprávním charakteru obou televizních stanic i kulturní blízkost zemí budou nahrávat směřování k podobným prioritám při konstruování zpravodajské relace. Nicméně vzhledem k tomu, že srovnávám země s mírně odlišných geopolitických prostředí, očekávám odlišnosti

v preferování zpráv z některých zemí na předních místech ve zpravodajské naraci. I přesto očekávám, že zprávy umístěné stejně budou mít největší podíl.

Potvrdila se hypotéza, že zprávy stejně umístěné budou mít největší podíl, nepředstavují ale většinu – jde o lehce přes 43 % dvojic zpráv pojednávajících o stejném tématu (Viz Tabulka 22). Je ale třeba si uvědomit rozdílnost rozsahu obou zpravodajských relací, a proto je třeba brát výsledky s určitou rezervou, pokud bychom chtěli vytvářet hlubší závěry o odlišných prioritách obou stanic. Musíme čistě pragmaticky vycházet z toho, že STV nedává zahraničnímu zpravodajství tolik prostoru jako ČT a vysoké procento jejich zpráv spadá do kategorie flashheadlines.

I s ohledem na tyto skutečnosti vyplývající z fungování analyzovaných mediálních organizací je pozoruhodné velké procento zpráv, v nichž se jedna stanice rozhodla umístit je do čela zpravodajské relace a druhá do flashheadlines – jde téměř o 20 % všech dvojic zpráv pojednávajících o stejném tématu. Tento rozdíl zřejmě kopíruje rozdílné hodnoty televizních stanic v přístupu k některým zemím. Tabulka, která by ukazovala vztah proměnné Umístění zprávy a jednotlivých zemí, by bohužel nebyla příliš průkazná, protože pro takové detailní rozbory není vzorek této práce dostatečně velký. Můžeme si nicméně rozdíl ilustrovat na USA, o které i tento vzorek poskytuje reprezentativní obrázek. Rozdíly mezi oběma stanicemi jsou poměrně vypovídající – zatímco na ČT je více než 20 % zpráv o USA v prvních pěti zprávách, na STV jen 4,3 %. Naproti tomu do flashheadlines se zpráva o USA dostala na ČT přibližně v 26 % případů, na STV je to více než 65 %. Zdá se tedy, že domestikace v případě umístění zpráv převažuje nad westernizací – i přes silný proud informací ze „Západu“ obě stanice rozhodují o svých prioritách v řazení zpráv podle vlastních domácích představ.

**Tabulka 22: Umístění zpráv se stejným tématem
v zahraničním zpravodajství ČT a STV**

Umístění zprávy	Frekvence	Procent
Stejně	52	43,4
Zpráva v prvních pět příspěvcích proti Zpráva v ostatní	18	15,0
Zpráva v ostatní proti Zpráva ve flashheadlines	28	23,3
Zpráva ve flashheadlines proti Zpráva v prvních pět příspěvcích	22	18,3
Celkem	120	100,0

N = 120

4.2.15 Deixe ve zpravodajství

Hypotéza (H10): Předpokládám vzhledem k tendenci k domestikaci, že se ve zpravodajství ze zahraničí v jazykové rovině objeví deiktická formulace odkazující ke sdílené identitě. Očekávám, že se taková formulace objeví ve většině zpráv vyjadřujících vztah k domácímu kontextu. Rozdíl mezi ČT a STV nepředpokládám.

Hypotéza se oproti očekávání nepotvrdila a existuje statisticky významný rozdíl mezi ČT a STV¹¹⁹. Zatímco ČT se deiktickým formulacím vyhýbá a zdá se, že budou spíše projevem náhody, na STV jsem deixi v zahraničním zpravodajství, které se vztahuje k domácímu kontextu, zaznamenal v téměř 30 % případů. Jde zřejmě o projev vnitřně nastavených pravidel mediální organizace. ČT směřuje spíše k univerzálnímu a neutrálnímu vztahování pomocí verbálního označení „Česko“, „Česká republika“, „čeští představitelé“, „český předseda vlády“ apod., STV častěji užívá zájmen v 1. osobně množného čísla jako „my“, „náš“, „nám“, sloves v 1. osobě množného čísla apod.

Na ČT jsem zaznamenal jen jeden takový projev ve zprávě o výstavě diamantů v Bratislavě, která zazněla ve zpravodajské relaci Události 18.11.2008 od moderátorky Jolany Voldánové: *„Největší výstava diamantů v historii Slovenska - tak na tu se teď naši sousedé můžou zajít podívat v Bratislavě.“*¹²⁰ Tuto větu lze zřejmě považovat za chybu či improvizaci moderátorky. Dále se ve vzorku podobná deixe už neopakovala.

Na STV jsem se přitom běžně setkával s formulacemi typu: *„Naši podnikatelia môžu investovať v Číne“*¹²¹, *„Doslova sněhová fujavica zasáhla našich českých a rakúskych súsedov.“*¹²² nebo *„Plynovod Nabucco Slovensko obíde, napriek tomu by sme z nej mohli mít užitočnosť aj my.“*¹²³

Jde nepochybně o silný domestikační mechanismus, který směřuje k zvnitřnění pocitu sounáležitosti a příslušnosti k národní kolektivní identitě. Zatímco u ČT jsme v předchozích částech výzkumu zaznamenali kvantitativně silnější vztahování k domácím kontextu, vidíme, že kvalitativní stránka věci by mohla být silnější u STV.

119 Hladina významnosti 0,000. Hodnota Phi - 0,211.

120 Česká televize. Události. 18.11. 2008. Kód v datovém souboru moder24.

121 Slovenská televize. Správy STV. 13.2. 2009. Kód v datovém souboru napis597.

122 Slovenská televize. Správy STV. 22.11. 2009. Kód v datovém souboru report73.

123 Slovenská televize. Správy STV. 27.1. 2009. Kód v datovém souboru report452.

Tabulka 23: Deixe v zahraničním zpravodajství ČT a STV

		ČT nebo STV		Celkem
Deixe		ČT	STV	
Ano	Počet	1	17	18
	% v rámci ČT nebo STV	,8%	29,3%	9,5%
Ne	Počet	130	41	171
	% v rámci ČT nebo STV	99,2%	70,7%	90,5%
Celkem	Počet	131	58	189
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 189

5 Metodologie narativní analýzy

5.1 Narativní analýza

Jako doplňující výzkumnou metodu jsem zvolil narativní analýzu. Ta mi umožní v kvalitativní rovině najít rozdíly v procesu domestikace zahraničních událostí mezi ČT a STV prostřednictvím porovnání zpravodajských příspěvků pojednávajících o stejném tématu.

Narativní analýza se zabývá studiem základních narativních vzorců a postupů a patří mezi nejčastěji používané nástroje v sémiotických výzkumech. Analýza vychází z přesvědčení, že vyprávění (nativ) nepředstavuje celý příběh, ale složky konkrétním vypravěčem vyselektované a seřazené do smysluplného celku podle určitých záměrů a kulturních vzorců¹²⁴. Ve své narativní analýze televizního zpravodajství budu vycházet z koncepce navržené Hartleyem¹²⁵.

Hartley definuje v rámci zpravodajské narace tři hlavní elementy zprávy:

- Moderátor ve studiu (newsreader), který rámuje téma na začátku, propojuje jednotlivé složky zprávy a uzavírá téma na konci,
- reportér (correspondent or commentator), který zasazuje téma do kontextu a vysvětluje jeho význam,
- reportáž (film report), která ukazuje aktuální obrazy události a dělá téma reálným.

Po vizuální stránce pak hovoří o čtyřech hlavních nástrojích prezentace:

- Talking head („mluvící hlava“) - vystupující moderátor nebo reportér, jehož výpovědi jsou směřovány přímo do kamery,
- grafika (vyplňující celou obrazovku při voice over nebo za talking head),
- nominace (nápis pojmenovávají aktéry narace),
- reportáž (film report) – kam patří obraz s voice over (kde se neobjevuje obraz reportéra), stake-out (reportér mluvící přímo do kamery) a vox pop (hlas lidu).

Po verbální stránce Hartley rozlišuje dva mechanismy prezentování názorů:

- Institucionalizované názory, které zaznívají většinou z úst moderátora či reportéra, jsou pronášeny přímo do kamery a vzbuzují dojem, že se nejedná o názor, ale objektivní popis reality,
- zprostředkované názory, které jsou prezentovány obvykle ve formě interview nebo

124 Viz Larsen, P. (1991) a Jensen, K. B. ed. (2002).

125 Viz Hartley, John (1990): s. 107-129.

komentářů. Mluví se nedíívá přímo do kamery, ale hovoří k „neviditelnému“ reportérovi mimo záběr.

Postup zpravodajské narace Hartley rozděluje do čtyř momentů:

- Framing (zarámování), které má za úkol představit téma a zasadit ho do kontextu.
- Focusing (zaostření), kde reportér vysvětluje, o co se v daném příběhu jedná.
- Realizing (uskutečnění), které dodává příběhu autentičnost, dělá ho reálným. Využívá filmovou reportáž a zprostředkovává hlasy zvenčí, které potvrzují předkládaný příběh.
- Closing (uzavření), které neuzavírá příběh ve smyslu jeho konce, ale vysvětluje, jaký dojem si má divák odnést - tedy brání alternativním výkladům.

Hartley přirovnává konstrukci zpravodajské narace k principům detektivních seriálů. Nejčastější forma narace je podle něj vytvářena na binárních opozicích. V seriálech je to policie versus kriminálníci, ve zpravodajství tato opozice nejčastěji nabývá podoby my versus oni.

5.2 Vzorek a východiska narativní analýzy

Ze vzorku vymezeného pro obsahovou analýzu účelovým výběrem vyberu tři dvojice zpravodajských příspěvků, vždy jeden z ČT a jeden z STV, pojednávající o stejném tématu. Stejná témata identifikovala obsahová analýza. Výběr prvních dvou ze dvojic provedu z tematických celků: Politika a Ekonomika - výběr provádím na základě největší frekvence těchto témat. Vyhnou se přitom příspěvkům kratším – tedy flashheadlines. Tím docílím toho, aby se analýza skutečně zabývala příspěvky, které prošly domácím redakčním zpracováním a tedy i potenciální domestikací.

Jednu z dvojic příspěvků přitom náhodně vyberu tak, aby pojednávala o Rusku. Obsahová analýza totiž prokázala větší zaměření STV na tuto zemi oproti ČT - zajímá mě proto, jestli se větší kvantitativní zájem o Rusko bude nějakým způsobem promítat i do kvalitativní roviny.

Další z dvojice příspěvků náhodně vyberu tak, aby pojednával o USA. Důvody jsou podobné jako v případě Ruska – obsahová analýza prokázala větší zájem ČT o tento elitní národ.

Třetí dvojici příspěvků vyberu náhodně na základě opačné valence – tedy negativní na jedné stanici a pozitivní na druhé. Cílem je zachytit na kvalitativní úrovni prvky, které mohou i v tak blízkém kontextu jako je český a slovenský vést k opačné valenci zprávy.

6 Interpretace narativní analýzy¹²⁶

6.1 Narativní analýza zpráv o možnosti omezení pracovního trhu v EU - opačná valence

Vybrané zprávy jsou v kontextu tohoto výzkumu zajímavé tím, že se týkají Evropské unie, a obě stanice, ač fungují ve velmi blízkých národních kontextech, je zpracovali s opačnou valencí - ČT s negativní, STV s pozitivní. Obsahová analýza také naznačila, že se do zpravodajství zřejmě promítá euroskeptismus typický pro Česko, vedle něhož se informování o EU na STV jeví jako eurooptimistické.

Zprávy se na obou stanicích zabývají faktem, že Evropská komise konstatovala, že omezení přístupu na pracovní trhy v některých členských zemích pro obyvatele nově přijatých zemí již nejsou potřebné. V pojetí události se obě země ale liší. Jednak tím, že ho obě domestikují – vztahují k vlastnímu domácímu kontextu – a jednak tím, jaké dávají zprávě celkové vyznění.

Přestože framing vyprávění je nastaven podobně, jsou zde zřejmé rozdíly předesílající rozdíly v celkové struktuře vyprávění. Zatímco na STV Evropská komise vyzývá k otevření hranic, na ČT komise „jen“ říká, že uzavření je zbytečné, ale nic žádné členské zemi nařídít nemůže – respektive Německu a Rakousku, o kterých především je ve zprávách obou stanic řeč.

Obr. 1: Framing na ČT

Obr. 2: Framing na STV

Hlavní rozdíl v následujícím vyprávění spočívá v tom, že STV nenechá promluvit nikoho z kontextu Německa a Rakouska, kdo by předeslal, jak tyto země na prohlášení Evropské komise zareagují. Ani ČT sice přímo necituje představitele jedné ze zmíněných zemí, nechává ale situaci odhadnout evropskou novinářku. Ta je k možnosti otevření hranic ze strany Rakouska spíše skeptická.

¹²⁶ Zde předkládám jen interpretace analýzy, rozpis narací konkrétních zpráv je dostupný v Přílohách na s. 89-100.

Closing je pak na STV přirozeným vyvrcholením celé zprávy coby vyprávění, v němž jsou předkládány argumenty, proč by se měly hranice otevřít. Z closingu je cítit, že Rakousko a Německo se mohou rozhodnout hranice neotevřít, ale nezdá se to pravděpodobné. Argumenty, proč by měly hranice otevřít, jsou totiž silné – closingu přímo navíc předchází podpůrný argument zprostředkovaného mluvčího, že vlna vycestování už je za námi.

Na ČT je closing sice také přirozeným vyvrcholením celé zprávy coby vyprávění, v němž jsou předkládány argumenty, proč by se měli hranice otevřít, je zde ale institucionalizovaným i zprostředkovaným způsobem řečeno, že v Rakousku i Německu není k otevření hranic politická vůle a budou se mu chtít spíše vyhnout. Closing tedy předpokládá, že se Rakousko a Německou budou snažit hranice neotevřít, i když to budou mít těžké obhájit. Zprostředkovaný názor o tom, že Rakousko otevření nakloněno nebude, navíc closing těsně předchází. Podobná formulace o nevěli Rakouska a Německa k takovým krokům sice zaznívá i v naraci STV, není ale na rozdíl od ČT součástí closingu a navíc je zmírněna v naraci následujícím zprostředkovaným názorem.

K negativnějšímu vyznění zprávy na ČT přispívají i využití ilustrační záběry. Zatímco ČT ukazuje záběry z hraničních přechodů, tedy symboly přehrazení, záběry z vyřizování dokladů a z čekání ve frontách, tedy další omezující procesy, na STV vidíme v ilustračních záběrech lidí, kteří volně pracují, případně symboly Evropské unie - tedy v kontextu Slovenska spíše pozitivní, optimistické prvky.

Obr. 3: Ilustrační záběry na ČT

Obr. 4: Ilustrační záběry na STV

V naraci zpráv na obou stanicích je výrazně přítomná domestikace. Na ČT vidíme zvýraznění faktu, že Česko převážně stojí za spuštěním posuzovacího procesu Evropské komise – tedy iniciativou znovu otevřít otázku otevření hranic – a také ČT využívá českého mluvčího v podobě ministra Ondřeje Nečase, který tento fakt opět zdůrazňuje a připomíná

také blížící se české předsednictví. Otevírání hranice je také přímo vztahováno k Čechům, i když ne tak výrazně jako na STV. Ve zprávě STV toto téma zabírá velkou část zprávy a zpráva se také zabývá situací Slováků v zahraničí. STV nechává dokonce promluvit Slovenku pracující ve Velké Británii.

Dalším prvkem domestikace je také silně zvýrazněná opozice: My – Češi/Slováci a na jejich straně Evropská komise/Brusel versus Oni – Rakousko a Německo. Citelná je tato opozice ale především v naraci ČT. Vedle euroskepticismu tedy můžeme zaznamenat stopy ne dobrých vztahů Česka a Rakouska a Německa, tedy prvek domestikace.

6.2 Narativní analýza zpráv o prodlužování funkčního období ruského prezidenta – tématický celek Politika

Vybraná zpráva je v kontextu tohoto výzkumu zajímavá především tím, že jde o zprávu týkající se Ruska, ke kterému, jak vyplývá z obsahové analýzy, mají obě země odlišný přístup. Co se týče poměrného zastoupení zpráv o této zemi ve zpravodajství, STV o Rusku oproti ČT informuje více. Z analýzy tohoto konkrétního zpravodajského příspěvku se také zdá, že STV zaujímá ke kontroverzní politické situaci v Rusku smířlivější postoje.

Zprávy se zabývají schválením ústavních změn v horní komoře ruského parlamentu. Jde především o prodloužení funkčního období prezidenta ze čtyř na šest let. Obě stanice shodně pojmají naraci zprávy jako vyprávění o přípravě nástupu Vladimira Putina zpět do prezidentského křesla. Framing se prakticky vůbec neliší a toto vyznění zprávy shodně přejímá. Podobně closing na obou stanicích zdůrazňuje, že takový návrat Putina by byl většinou ruské veřejnosti vítaným krokem.

Obr. 5: Framing na ČT

Obr. 6: Framing na STV

Základní rozdíl v naraci obou stanic spočívá v tom, že zpráva ČT je založena na živém vstupu se stálým zpravodajem v Rusku. Převážnou část zprávy pak zabírá jeho

institucionalizovaný komentář celého dění a jen dvě zprostředkované výpovědi. Materiály STV, ač nejsou původní a jsou přejaté, jsou o něco pestřejší, ačkoliv popis situace není tak podrobný.

Obr. 7: Zprostředkovaný názor reportéra v živém vstupu na ČT

Hlavní rozdíl v naraci obou stanic tedy spočívá v práci s institucionalizovanými a zprostředkovanými výpověďmi. Na ČT většinu informací získáváme institucionalizovanou formou od reportéra, který směřuje k zpochybňování celého demokratického procesu ústavní změny v Rusku. Oponentskému názoru je dán jen minimální prostor – provládní poslanec odmítne fakt, že by mohlo jít o přípravu návratu Putina, komentovat. To samo o sobě vyznívá velmi podezřele a tedy posiluje přesvědčení, že tomu tak skutečně je. Druhým zprostředkovaným názorem na ČT je hlas z lidu konvenující s reportérovou institucionalizovanou výpovědí.

Naopak na STV je demokratičnost zpochybňována jen ústy komunistického poslance. Více prostoru pak dostává druhá strana, která ústy hned dvou představitelů zdůvodňuje nutnost těchto kroků pro větší blaho Ruska.

Obr. 8: Protivládní demonstrant na ČT

Obr. 9: Opoziční komunisté na STV

Rozdíl je také v tom, že zatímco ČT mluví o protivládní „opozici“, STV zmiňuje coby odpůrce jen „komunisty“. Vzhledem k historickému pozadí Česka i Slovenska lze očekávat,

že „komunisté“ jako jediní protestující zní většině diváků jako nepřiliš věrohodná strana, zatímco „opozice“ zní hodnověrněji. Kromě toho na ČT jde o opozici, které není ani umožněno demonstrovat před parlamentem. Je tedy zdůrazněn její útlak vládnoucí mocí.

Ve výsledku je zpráva STV i přes velmi podobné zarámování smířlivější k tomu, co se v Rusku děje – ve zkratce se dá celé vyznění zprávy shrnout takto: V Rusku se trochu rychleji, než by bylo obvyklé, mění ústava, ale děje se tak demokratickou cestou, z vůle lidu a protože si to politickoeconomická situace v Rusku vyžaduje. Narace ČT směřuje k vyznění, že se tak sice děje z vůle lidu a protože si to těžká doba žádá, ale rozhodně ne čistou demokratickou cestou. I když se na ČT v closingu mluví o většině lidí, kteří jsou pro Putina, v naraci promlouvá protivládní demonstrant, řadový občan, který bezprostředně před closingem hovoří o aroganci moci.

6.3 Narativní analýza zpráv o summitu G7 o protekcionismu a stimulačním balíčku USA – tématický celek Ekonomika

Vybraná zpráva je v kontextu tohoto výzkumu zajímavá tím, že jde o zprávu týkající globálního mezinárodního problému a obě stanice téma uchopují, co se výstavby narace týče velice odlišně, i když za využití částečně shodných materiálů.

Obsahová analýza ukázala, že ČT po kvantitativní stránce více informuje o USA, než STV. Analýza této zprávy ale přináší jisté zrelativizování závěrů, které by mě mohly vést k tomu jednoznačně tvrdit, že ČT se výrazně více orientuje na kontext USA než STV. Tyto zprávy pojednávající o dvou událostech – zasedání G7 o protekcionismu a přijetí protekcionistačkého balíčku kongresem USA – mají totiž postavenou vyprávěcí strukturu tak, že se zdá, že spíše STV zdůrazňuje kontext USA.

Obr. 10: Framing na ČT

Obr. 11: Framing na STV

Naznačuje to už zcela odlišný framing. Zatímco STV začíná od přijetí protekcionistického balíčku kongresem USA, ČT zprávu staví na zasedání ministrů financí G7 o protekcionismu. Druhá událost je na obou stanicích až později v naraci připojena k tomuto rámci. Lze z toho vyvozovat odlišné nastavení priorit stanic – tedy, jak již bylo naznačeno, jako by pro STV bylo důležitější, co se děje v USA, než co se děje na mezinárodním jednání. V naraci ČT je přijetí stimulačního balíčku jen aktuálním krokem v řadě předchozích podobných opatření, která byla přijata i v jiných zemích G7.

Ze strany ČT ale může jít o zcela pragmatické důvody pojetí události tímto způsobem. Přestože si drží v USA stálého zpravodaje, kterého využívá i při méně důležitých událostech, pro tuto událost ho nevyužila a postavila zprávu na materiálech nasbíraných reportérkou na místě summitu G7. Důvody pro nevyužití zpravodaje v USA, respektive využití reportérky v Římě mohly být technického či jiného rázu.

STV naopak ve své naraci věnuje hodně prostoru analyzování důsledků přijetí amerického stimulačního balíčku. Na ČT je tento balíček jednoduše institucionalizovaným hlasem označený jako problematický pro ostatní země a je viděný převážně v mezinárodním kontextu. STV se zabývá domácí americkou situací a zprostředkovává názory dvou táborů americké politické scény na schválení balíčku. Vyprávění na STV navíc směřuje k tomu, že balíček zřejmě nebude na mezinárodní úrovni tak problematický. Zprostředkovaný mluvčí, britský ministr financí, vyjadřuje svou víru v americkou zodpovědnost v mezinárodním obchodě. ČT ministra do narace umísťuje tak, že to vypadá, že spíše USA kritizuje.

Obr. 11: ČT zprostředkovávající názory ze zasedání G7

Obr. 12: STV zprostředkovávající názory z americké politické scény

Narace ČT je postavená na citování zástupců zemí G7 a jejich prohlášení o potřebě vyhnout se protekcionismu a opakování chyb z minulosti. Closing pak vyznívá poměrně pesimisticky a krize je v něm označena za hrozbu číslo jedna. V naraci STV je closing

relativně optimistickou tečkou. V kontextu framingu, který hovoří jen o balíčku v USA, a to jako o něčem poměrně pozitivním, skáče closing k jinému tématu, tedy summitu G7 a naznačuje, že země z této skupiny budou spolupracovat, aby krizi překonaly. I zde je přítomný určitý stín pochybnosti vytvořený poslední větou. Ta říká, že na konkrétních postupech se země nedohodly. To ji nicméně nečiní tak negativní jako v případě ČT. Projevuje se zde zřejmě, jak ukázala obsahová analýza, že STV směřuje k pozitivnějšímu obrazu světa než ČT.

7 Závěr

Hall¹²⁷ předpovídá, že střet globálního a lokálního elementu může mít tři podoby: národní identity budou rozrušeny v důsledku nárůstu homogenizace a „globální postmoderny“; národní a jiné lokální identity budou posíleny vlastní resistencí proti globalizaci; národní identity oslabí a na jejich místo nastoupí nové, hybridní.

Co si z těchto možných výsledků vybrat na základě tohoto výzkumu? Ukázalo se, že ta část zahraničního zpravodajství ČT a STV, kterou bych mohl označit jako do jisté míry homogenizovanou, není i vzhledem ke kulturní blízkosti Česka a Slovenska tak velká - divák sledující obě televizní stanice by narazil jen na necelou čtvrtinu stejných témat. Na druhou stranu z těchto stejných témat velká většina zpráv vykazovala stejné nebo podobné hodnotové vyznění.

Co se však týče pokrývání jednotlivých zemí, ukázalo se, že do výběru se výrazně promítá domestikace, respektive lokální preference a aktuální domácí politické zájmy. Nejlépe byla tato rozdílnost vidět na pomyslné ose západ-východ, respektive rozdílném zájmu ČT a STV o USA a Rusko, kde ČT kvantitativně více směřovala k informování o USA a přisuzovala USA také v rámci celé zpravodajské relace větší význam. Kvalitativní část výzkumu ale ukázala, že rozhodně nelze říci, že by STV zpravodajství z USA opomíjela. STV měla zájem o oba elitní národy vyváženější, mírně nakloněný k Rusku. I kvalitativní část výzkumu ukázala, že STV má tendenci ke smířlivějšímu přístupu k politicky kontroverznímu Rusku. Projevují se zde zřejmě politické preference obou zemí – jde tedy o prvek domestikace.

Hovořit v kontextu globalizace v zahraničních zprávách o rozrušování národní identity se nejeví jako zcela oprávněné. Zahraniční zprávy národních televizních stanic se nestávají žádnou snadno zaměnitelnou univerzální koláží událostí z celého světa. Zahraniční zpravodajství je ve velké míře podmíněno geografickým umístěním, a výrazně jsou proto preferovány blízké regiony - Evropa a Severní Amerika. Co do počtu zpráv zaujímají privilegované místo sousední země a na STV je jim dokonce výrazně přisuzován velký význam v rámci celé zpravodajské relace. Analýza také ukázala, že mediální osa Česko - Slovensko si coby projev domestikace udržuje svůj velký význam. Vzájemné zpravodajské pokrývání obou zemí je velmi intenzivní. Výrazněji ovšem ze strany STV, coby dědictví

127 Hall, S. (1992): The Question of Cultural Identity. In: Hall, S. et al. (eds.) *Modernity and its Futures*. Cambridge: Polity Press, s. 300.

společného státu, v němž Česko zaujímal kulturně dominantnější pozici, kterou si udržuje i po rozdělení. Podobně se ukázalo, že zprávy o blízkých regionech mají pozitivnější hodnotové zabarvení.

Jak se ale ukázalo, globalizace má zřejmě svůj dopad na podobu zpravodajství v relativně velkém počtu zpráv s mezinárodním charakterem. To svědčí o vzrůstajícím významu událostí odehrávajících se v širším měřítku, než jsou národní státy. Je ale třeba zdůraznit, že většina těchto událostí se odehrává v euro-atlantickém prostoru. Ostatní regiony – zejména Afrika a Střední a Jižní Amerika – jsou velmi často ignorovány, jakkoliv je z výzkumu pozorovatelný růst mediálního významu Asie, potažmo Číny jako důležitého globálního hráče.

Do zahraničního zpravodajství ČT a STV výrazně zasahuje i dění v EU. Zde nastává prostor pro úvahy nad třetím Hallovým možným scénářem o nástupu nových hybridních identit. Zejména STV věnuje dění v zemích EU a také dění týkajícímu čistě EU jako celku výrazný prostor. ČT jako národní televize euroskeptického Česka se drží o něco více zpátky. I kvalitativní část výzkumu ukázala, že ČT zaujímá k Evropské unii negativnější postoj. Vidíme tedy další prvky domestikace.

Identifikovat, který z projevů zahraničního zpravodajství by mohl být lokální rezistencí, je ovšem problematické. Vyžadovalo by to komparaci na delší časové ose, protože z krátkodobého výzkumu se nedá odhadnout trend. Uvedl jsem nicméně, že zpravodajství se určitě nemění v univerzální útvar použitelný v jakémkoliv jiném národním kontextu. Na STV k tomu oproti ČT přispívá i fakt, že pracuje s národní deixí. Velká část zpráv STV vyjadřujících vztah k domácímu kontextu obsahuje tyto prvky banálního nacionalismu, jejichž prostřednictvím je na každodenní a podprahové bázi odkazováno ke kolektivní národní identitě. Stále jde ale v celkovém balíku zahraničních zpráv o poměrně malou část zpráv a potvrdit, že jde případně o lokální rezistenci, by vyžadovalo další výzkumy.

Mám-li tedy v kontextu Česka a Slovenska odpovědět na otázku, kterou jsem si kladl v úvodu - tedy, zda (1) dochází k narušování symbolického prostoru národa nebo (2) je silnější tendence k přizpůsobování obsahu domácímu publiku, musím se přiklonit k druhé variantě. Odkazování k domácímu či blízkému kontextu je poměrně výrazné, i když hovořit o lokální rezistenci se jeví jako nadsazené. Zda-li dochází k prosazování hybridních identit, je na zákla-

dě tohoto výzkumu obtížné říct. Lze ale pozorovat výrazné prosazování zpráv o Evropské unii jako celku, nicméně vztahování k domácímu rámci se jeví jako silnější. Na jisté prvky homogenizace a na mediální tok ze „Západu“ jako projev globalizace jsem také ve výzkumu narážil – například ve výrazně vyčnívajícím kulturním zpravodajství ze Severní Ameriky ve srovnání s ostatními regiony včetně Evropy –, učinit zásadnější závěry by ale umožnily jen širěji pojaté výzkumy, který by potvrdily či vyvrátily, zda homogenizace, která se projevuje při srovnávání ČT a STV, je či není výsledkem blízkosti Česka a Slovenska, tedy jejich sdílené politickoekonomické orientace na „Západ“, která nutně nemusí být projevem globalizace.

Výsledky tohoto výzkumu se tedy částečně blíží k transformacionalistického diskurzu mediální globalizace¹²⁸, který zdůrazňuje, že mnohosměrnost kulturních toků nevede k homogenizaci, ale spíše ke zvyšování rozmanitosti a prolínání kultur z nejrůznějších částí světa, jakkoliv je zřejmé, že některé části světa si udržují dominantní pozici. Výsledky ale výrazně směřují také k tradicionalistickému diskurzu, který tvrdí, že národní identity si vůči globálnímu náporu dosud udržují dobré vyhlídky na „přežití“ a že média jsou ve své převážné většině národní/lokální¹²⁹.

Zdá se, že se tedy setkáváme s jistou hybridizací národních kultur a že národní identita musí odpovídat na nové výzvy zmnožujících se informačních toků. Pravdou však je, že globalizace spíše mění kontext, v němž národní identity existují¹³⁰, než že by je vymazávala. Domestikace zahraničních událostí v mediálním zpravodajství je jednou z odpovědí na globalizaci či dokonce jedním z průvodních jevů globalizace. Věci jako pocit společně sdílené historie, mýty, symboly, vzpomínky a hodnoty totiž globální identita nabídnout nemůže, domestikace na úrovni zahraničního zpravodajství je i v měnící se sociální realitě neustále vrací do centra pozornosti a rozdělení světa na určité kulturní bloky pokračuje. Svět tedy v blízké budoucnosti zřejmě k homogenizaci směřovat nebude.

128 Viz Štětka (2007): s. 131-132.

129 Viz Štětka (2007): s. 132.

130 Viz Held, D. - McGrew, A. - Goldblatt, D. - Perraton, J. (1999): s. 328.

8 Použitá literatura

- Afana, Nazim (2007): *Spolupráce zemí Visegrádské čtyřky v kontextu regionální politiky EU 2007 – 2013*. Brno: Masarykova univerzita.
- Archetti, Cristina (2008): News Coverage of 9/11 and the Demise of the Media Flows, Globalization and Localization Hypotheses. In *International Communication Gazette*. Vol. 70, No. 6, s. 463-486.
- Barker, Chris (1997): *Global television: an introduction*. Malden: Blackwell Publishers.
- Barker, Chris (1999): *Television, globalization and cultural identities*. Philadelphia, Birmingham: Open University Press.
- Berger, Peter L. - Luckmann, Thomas (1999): *Sociální konstrukce reality: Pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Billig M. (1995): *Banal Nationalism*. London: SAGE.
- Clausen, Lisbeth (2004): Localising the Global: 'Domestication' Processes in International News Production. In *Media Culture & Society*. Vol. 26, No. 1, s. 25-44.
- Čoupková, Svatava (2008): *Proměny české zahraniční politiky ve vztahu k Evropské unii v letech 1996 – 2004: vliv vnitropolitické situace na průběh integrace České republiky do evropských struktur*. Brno: Masarykova univerzita.
- Giddens, Anthony (1991): *Modernity and Self-Identity. Self and society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, Anthony (1999): *Unikající svět*. Praha: SLON.
- Gurevitch, Michael; Levy, Mark R.; Roeh, Itzhak (1991): Global Newsrooms: convergences and diversities in the globalization of television news. In Dahlgren, Peter; Sparks, Colin (ed.): *Communication and Citizenship*. London: Routledge, s. 195-216.
- Galtung, Johan - Ruge, Mari H. (1965): The Structure of Foreign News: The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers. In *Journal of Peace Research*, Vol. 2, s. 64-90.
- Hall, S. (1992): The Question of Cultural Identity. In: Hall, S. et al. (eds.) *Modernity and its Futures*. Cambridge: Polity Press. s. 274-316.
- Hansen A.; Cottle, S.; Negrine, R.; Newbold, C. (1998): *Mass communication research methods*. Basingstoke and New York: Palgrave.
- Hardcup, Tony; O'Neill, Deirdre (2001): What is news? Galtung and Ruge revisited. In *Journalism Studies*, Vol. 2, No 2, s 261–280.
- Hartley, John (1990): *Understanding News*. London: Routledge.

- Held, D.; McGrew, A.; Goldblatt, D.; Perraton, J. (1999): *Global Transformations. Politics, Economics and Culture*. Cambridge: Polity Press.
- Hodač, Jan; Strejček, Petr (2008): *Politika Ruské federace v postsovětském prostoru a střední Evropě*. Brno: Masarykova univerzita.
- Holý, Ladislav (2001): *Malý český člověk a skvělý český národ*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- Jensen, K. B. ed. (2002): *A Handbook of Media and Communication Research*. London - New York: Routledge.
- Kunczik, Michael (1995): *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum.
- Kvasnička, Michal (2009): *Zahraniční politika České republiky a Slovenska vůči USA a Ruské federaci v kontextu členství v EU*. Brno: Masarykova univerzita.
- Lang, Kurt; Lang, Gladys E. (2000): How Americans View the World. In Tumber, Howard (ed.): *Media, Power, Professionals and Policies*. London: Routledge.
- Larsen, P. (1991): Textual analysis of fictional media content. In: Jensen, K. B. - Janowski N. W.: *A Handbook of Qualitative Methodologies for Mass Communication Research*. London - New York: Routledge.
- Kovačovská, Jana (2008): *Europeizácia slovenskej zahraničnej politiky*. Brno: Masarykova univerzita.
- Matušková, Marcela (2008): *Obraz českých státních svátků ve zpravodajství České televize a televize Prima*. Brno: Masarykova univerzita.
- McGrew, A. (1992): A Golbal Society? In Hall, Stuart et al. (eds.): *Modernity and its futures*. Cambridge: Polity Press in association with the Open University, s. 62-102.
- McQuail, Denis (1999): *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál.
- Neuendorf, Kimberly A. (2002): *The content analysis guidebook*. London: SAGE.
- Numerato, D. (2000): Mediální konstrukce reality – případ sociálnědemokratické vlády. In Štětka, V. et al. (eds.): *Média a realita. Sborník prací Katedry mediálních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních studií*. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity.
- Petrusek, M. (2000): Reflexe globalizačních procesů v sociálních vědách. In: J. Dlouhá (ed.) *Sborník z konference „Hledání odpovědí bez výzvy současného světa“*. Praha: PřF UK., s. 87-93.
- Plocková, Kamila (2007): *Obraz rozvojových zemí v deníku MF Dnes*. Brno: Masarykova univerzita.
- Robertson, R. (1992): *Globalization. Social Theory and Global Culture*. London Thousand Oaks, New Delhi: SAGE.

- Schulz, W.; Scherer, H.; Hagen, L.; Reifová, I; Končelík, J. (2004): *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum.
- Smith, A. S. (1990): Towards a Global Culture? In Featherstone, M. (ed.): *Global culture. Nationalism, globalisation and modernity*. London: SAGE
- Štětka, Václav (2007): *Mediální integrace národa v době globalizace*. Brno: Mezinárodní politologický ústav.
- Thompson, J. B. (2004): *Média a modernita*. Praha: Nakladatelství Karolinum.
- Tsan-Kuo Chang; Tuen-yu Lau; Hao Xiaoming (2000): From the United States with News and More: International Flow, Television Coverage and the World System. In *International Communication Gazette*. Vol. 62, No 6, s. 505-522.
- van de Steeg, Marianne: Rethinking the Conditions for a Public Sphere in the European Union. In *European Journal of Social Theory*, Vol. 5, No. 4, s. 499-519.
- Wu, Denis H. (2000): Systematic Determinants of International News Coverage: A Comparison of 38 Countries. In *Journal of Communication*, Vol. 50, No. 2, s. 110-130.

Elektronické zdroje:

- www.ato.cz
- www.ceskatelevize.cz
- www.osn.cz
- www.stv.sk
- Zpráva pro Radu ČT o činnosti zahraničních zpravodajů v roce 2007. WEB
http://www.ceskatelevize.cz/radaCT/vyrocní_zpravy/prilohy_07/zahranicni_zpravodajove_56.pdf
- Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2007. WEB
http://www.ceskatelevize.cz/radaCT/vyrocní_zpravy/zprava2007_vyrocní_zprava.pdf
- Slovenská televízia. Vykonávací plán na rok 2008. WEB
http://www.stv.sk/chillout_items/1/6/4/164220_4e70ff.pdf

Anotace:

Práce se věnuje efektům globalizace a domestikace na zahraniční zpravodajství České televize a Slovenské televize. Prostřednictvím metody obsahové analýzy se zaměřuje na sedm týdnů zahraničních zpráv v rámci hlavních zpravodajských relací obou stanic a snaží se identifikovat, jak se do zpravodajství ze zahraničí promítají lokální preference na jedné straně a průvodní jevy globalizace na straně druhé. Komparací obou stanic se snaží identifikovat i rozdíly mezi nimi a popsat mediální tok mezi Českem a Slovenskem. Vychází přitom z teorie zpravodajských hodnot podle Galtunga a Ruge, upravenou Hartleym. Druhá část práce se prostřednictvím metody narativní analýzy podle Hartleye zaměřuje na vybrané dvojice zpráv z obou stanic, které se zabývají stejným tématem, a snaží se identifikovat konkrétní rozdíly ve způsobech, jak je stanice zpracovávají.

Výsledky analýz potvrdily, že se v zahraničním zpravodajství výrazně projevuje tendence k domestikaci – tedy k přizpůsobování obsahu domácímu publiku – odkazováním na a přisuzováním většího významu převážně blízkým kontextům či zemím politicky a ekonomicky strategickým pro danou zemi. Také se podařilo najít stopy mediálního toku ze „Západu“ a jisté prvky globální homogenizace obsahu. Zdá se ale, že fragmentarizace a rozrůznění, coby druhá stránka globalizace, a domestikace jsou silnější.

Klíčová slova: globalizace, domestikace, zpravodajské hodnoty, zahraniční zpravodajství, Česká televize, Slovenská televize

Abstract:

This thesis focuses on effects of globalisation and domestication on foreign news of Czech television and Slovak television. While using content analysis research method with a focus on seven weeks of foreign news within the main news broadcasting of Czech and Slovak TV channels, the thesis tries to identify how local preferences on one side and effects of globalisation on the other side affect the foreign news. By comparing the two channels, the thesis also attempts to identify the differences between them and tries to describe the media flow between Czech Republic and Slovakia. The analysis is based on the theory of news values by Galtung and Ruge, as modified by Hartley. While using the narrative analysis in accordance with Hartley, the second part of the thesis focuses on selected pairs of news from both channels that are connected with the same topic and tries to identify concrete differences in the way the channels process them.

In my analysis I have proved that in foreign news there is a strong tendency to domesticate – in other words to adapt the content to local audience – in referring to and attributing a greater value to closer contexts or politically and economically strategic countries for the given country. I have also traced some evidence of media flow from the „West“ and some marks of global homogenisation of the content. However, it seems that fragmentarisation, domestication and differentiation as the second part of globalisation are stronger.

Key words: globalisation, domestication, news values, foreign news, Czech television, Slovak television

9 Přílohy

Součástí práce je DVD obsahující vzhledem ke špatné dostupnosti kompletní vzorek zahraničních zpráv STV použitých pro obsahovou analýzu. DVD dále obsahuje datový soubor k obsahové analýze a elektronickou verzi této práce.

Přílohy k obsahové analýze

Tabulka 24: Země v zahraničním zpravodajství ČT

Země	Frekvence	Procent
Argentina	1	,3
Austrálie	3	,8
Ázerbájdžán	1	,3
Belgie	2	,5
Bolívie	1	,3
Bulharsko	3	,8
Černa Hora	1	,3
Čína	15	3,8
Dánsko	3	,8
Dominikánská republika	1	,3
Egypt	1	,3
Filipíny	1	,3
Francie	9	2,3
Gruzie	1	,3
Indie	6	1,5
Indonésie	2	,5
Irák	9	2,3
Írán	3	,8
Irsko	1	,3
Island	1	,3
Itálie	2	,5
Izrael	28	7,1
Japonsko	2	,5
Jiné	42	10,6
EU	32	8,1
Kanada	2	,5
Keňa	3	,8
Kongo	2	,5
Kosovo	2	,5
Kuba	4	1,0

Kyrgyzstán	1	,3
Libanon	1	,3
Madagaskar	1	,3
Maďarsko	4	1,0
Mexiko	2	,5
Mozambik	1	,3
Německo	21	5,3
Nový Zéland	1	,3
Pákistán	5	1,3
Polsko	6	1,5
Rakousko	10	2,5
Řecko	2	,5
Rumunsko	1	,3
Rusko	17	4,3
Rwanda	1	,3
Saudská Arábie	1	,3
Severní Korea	3	,8
Slovensko	22	5,6
Slovinsko	1	,3
Somálsko	9	2,3
Srí Lanka	4	1,0
Švédsko	1	,3
Španělsko	2	,5
Švýcarsko	1	,3
Thajsko	7	1,8
Ukrajina	2	,5
USA	64	16,2
Vatikán	2	,5
Velká Británie	7	1,8
Venezuela	1	,3
Zimbabwe	5	1,3
Celkem	395	100,0

N = 395

Tabulka 25: Země v zahraničním zpravodajství STV

Země	Frekvence	Procent
Austrálie	3	1,3
Belgie	3	1,3
Černá Hora	1	,4
Česko	26	11,2
Čína	7	3,0
Francie	5	2,2
Chorvatsko	1	,4
Indie	5	2,2
Indonésie	1	,4
Irák	5	2,2
Írán	1	,4
Irsko	1	,4
Island	1	,4
Itálie	5	2,2
Izrael	24	10,3
Jiné	26	11,2
EU	24	10,3
Keňa	1	,4
Kongo	1	,4
Kosovo	1	,4
Kuba	1	,4
Lotyšsko	1	,4
Maďarsko	5	2,2
Německo	5	2,2
Pákistán	1	,4
Polsko	2	,9
Rakousko	6	2,6
Řecko	4	1,7
Rumunsko	2	,9
Rusko	17	7,3
Rwanda	1	,4
Saudská Arábie	1	,4
Severní Korea	1	,4
Slovinsko	1	,4
Somálsko	2	,9
Španělsko	1	,4
Spojené arabské emiráty	1	,4

Thajsko	3	1,3
USA	23	9,9
Vatikán	5	2,2
Velká Británie	4	1,7
Venezuela	1	,4
Celkem	232	100,0

N = 232

**Tabulka 26: Elitní národy v zahraničním zpravodajství ČT a STV
(počítáno v rámci elitních národů)**

		ČT nebo STV		Celkem
Elitní národ		ČT	STV	
Francie	Počet	9	5	14
	% v rámci ČT nebo STV	5,6%	6,0%	5,7%
Itálie	Počet	2	5	7
	% v rámci ČT nebo STV	1,2%	6,0%	2,9%
Japonsko	Počet	2	0	2
	% v rámci ČT nebo STV	1,2%	,0%	,8%
Jiné	Počet	29	18	47
	% v rámci ČT nebo STV	18,0%	21,4%	19,2%
EU	Počet	8	7	15
	% v rámci ČT nebo STV	5,0%	8,3%	6,1%
Kanada	Počet	2	0	2
	% v rámci ČT nebo STV	1,2%	,0%	,8%
Německo	Počet	21	5	26
	% v rámci ČT nebo STV	13,0%	6,0%	10,6%
Rusko	Počet	17	17	34
	% v rámci ČT nebo STV	10,6%	20,2%	13,9%
USA	Počet	64	23	87
	% v rámci ČT nebo STV	39,8%	27,4%	35,5%
Velká Británie	Počet	7	4	11
	% v rámci ČT nebo STV	4,3%	4,8%	4,5%
Celkem	Počet	161	84	245
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 245

Tabulka 27: Regiony v zahraničním zpravodajství ČT a STV

Region		ČT nebo STV		Celkem
		ČT	STV	
Evropa	Počet	171	135	306
	% v rámci ČT nebo STV	43,3%	58,2%	48,8%
Asie	Počet	99	54	153
	% v rámci ČT nebo STV	25,1%	23,3%	24,4%
Afrika	Počet	23	5	28
	% v rámci ČT nebo STV	5,8%	2,2%	4,5%
Střední a Jižní Amerika	Počet	10	2	12
	% v rámci ČT nebo STV	2,5%	,9%	1,9%
Severní Amerika	Počet	66	23	89
	% v rámci ČT nebo STV	16,7%	9,9%	14,2%
Mezikontinentální	Počet	22	10	32
	% v rámci ČT nebo STV	5,6%	4,3%	5,1%
Jiné	Počet	4	3	7
	% v rámci ČT nebo STV	1,0%	1,3%	1,1%
Celkem	Počet	395	232	627
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 627

Tabulka 28: Tématické celky v zahraničním zpravodajství ČT a STV

Tématické celky		ČT nebo STV		Celkem
		ČT	STV	
Politika	Počet	118	69	187
	% v rámci ČT nebo STV	29,9%	29,7%	29,8%
Ekonomika	Počet	83	45	128
	% v rámci ČT nebo STV	21,0%	19,4%	20,4%
Válka	Počet	31	22	53
	% v rámci ČT nebo STV	7,8%	9,5%	8,5%
Kriminalita a násilí	Počet	66	39	105
	% v rámci ČT nebo STV	16,7%	16,8%	16,7%
Přírodní/humanitární katastrofy	Počet	16	14	30
	% v rámci ČT nebo STV	4,1%	6,0%	4,8%
Nehody	Počet	13	11	24
	% v rámci ČT nebo STV	3,3%	4,7%	3,8%
Kultura	Počet	28	8	36
	% v rámci ČT nebo STV	7,1%	3,4%	5,7%
Historie	Počet	4	5	9
	% v rámci ČT nebo STV	1,0%	2,2%	1,4%
Ekologie	Počet	8	3	11
	% v rámci ČT nebo STV	2,0%	1,3%	1,8%
Zajímavosti	Počet	19	7	26
	% v rámci ČT nebo STV	4,8%	3,0%	4,1%
Ostatní	Počet	9	9	18
	% v rámci ČT nebo STV	2,3%	3,9%	2,9%
Celkem	Počet	395	232	627
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 627

**Tabulka 29: Vztah k domácímu kontextu
v zahraničním zpravodajství ČT a STV podle regionů**

Vztah k domácímu kontextu			ČT nebo STV		Celkem
Ano	Region		ČT	STV	
	Evropa	Počet	88	48	136
		% v rámci ČT nebo STV	67,2%	82,8%	72,0%
	Asie	Počet	17	8	25
		% v rámci ČT nebo STV	13,0%	13,8%	13,2%
	Afrika	Počet	1	0	1
		% v rámci ČT nebo STV	,8%	,0%	,5%
	Střední a Jižní Amerika	Počet	2	0	2
		% v rámci ČT nebo STV	1,5%	,0%	1,1%
	Severní Amerika	Počet	13	1	14
		% v rámci ČT nebo STV	9,9%	1,7%	7,4%
	Mezikontinentální	Počet	9	1	10
		% v rámci ČT nebo STV	6,9%	1,7%	5,3%
	Jiné	Počet	1	0	1
		% v rámci ČT nebo STV	,8%	,0%	,5%
	Celkem	Počet	131	58	189
		% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 189

Tabulka 30: Valence zpráv v zahraničním zpravodajství ČT a STV

Valence zpráv		ČT nebo STV		Celkem
		ČT	STV	
jednoznačně pozitivní	Počet	6	8	14
	% v rámci ČT nebo STV	1,5%	3,4%	2,2%
spíše pozitivní	Počet	57	41	98
	% v rámci ČT nebo STV	14,4%	17,7%	15,6%
neutrální	Počet	98	67	165
	% v rámci ČT nebo STV	24,8%	28,9%	26,3%
spíše negativní	Počet	84	45	129
	% v rámci ČT nebo STV	21,3%	19,4%	20,6%
jednoznačně negativní	Počet	126	60	186
	% v rámci ČT nebo STV	31,9%	25,9%	29,7%
ambivalentní	Počet	24	11	35
	% v rámci ČT nebo STV	6,1%	4,7%	5,6%
Celkem	Počet	395	232	627
	% v rámci ČT nebo STV	100,0%	100,0%	100,0%

N = 627

Tabulka 31: Vztah regionů a tématických celků v zahraničním zpravodajství ČT

Region		Politika	Ekonomika	Válka	Kriminalita a násilí	Přírodní/ humanitární katastrofy	Nehody	Kultura	Historie	Zajímavosti	Ekologie	Ostatní	Celkem
Evropa	Počet	50	49	1	22	4	5	16	4	3	5	4	171
	% v rámci Region	29,2%	28,7%	,6%	12,9%	2,3%	2,9%	9,4%	2,3%	2,2%	2,9%	2,3%	100,0%
Asie	Počet	31	8	24	24	4	2	0	0	1	2	2	99
	% v rámci Region	31,3%	8,1%	24,2%	24,2%	4,0%	2,0%	,0%	,0%	1,9%	2,0%	2,0%	100,0%
Afrika	Počet	1	2	4	11	5	0	0	0	0	0	0	23
	% v rámci Region	4,3%	8,7%	17,4%	47,8%	21,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Střední a Jižní Amerika	Počet	5	1	0	3	0	0	0	0	0	1	0	10
	% v rámci Region	50,0%	10,0%	,0%	30,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	10,0%	,0%	100,0%
Severní Amerika	Počet	19	17	2	5	0	5	12	0	2	0	2	66
	% v rámci Region	28,8%	25,8%	3,0%	7,6%	,0%	7,6%	18,2%	,0%	8,7%	,0%	3,0%	100,0%
Mezikontinentální	Počet	12	6	0	1	1	1	0	0	0	0	0	22
	% v rámci Region	54,5%	27,3%	,0%	4,5%	4,5%	4,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Jiné	Počet	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	1	4
	% v rámci Region	,0%	,0%	,0%	,0%	50,0%	,0%	,0%	,0%	33,3%	,0%	25,0%	100,0%
Celkem	Počet	118	83	31	66	16	13	28	4	7	8	9	395
	% v rámci Region	29,9%	21,0%	7,8%	16,7%	4,1%	3,3%	7,1%	1,0%	3,0%	2,0%	2,3%	100,0%

N = 395

Tabulka 32: Vztah regionů a tématických celků v zahraničním zpravodajství STV

Region		Politika	Ekonomika	Válka	Kriminalita a násilí	Přírodní/ humanitární katastrofy	Nehody	Kultura	Historie	Ekologie	Zajímavosti	Ostatní	Celkem
Evropa	Počet	43	36	2	21	6	4	5	5	3	3	7	135
	% v rámci Region	31,9%	26,7%	1,5%	15,6%	4,4%	3,0%	3,7%	3,7%	2,2%	2,2%	5,2%	100,0%
Asie	Počet	10	5	18	13	4	2	0	0	0	1	1	54
	% v rámci Region	18,5%	9,3%	33,3%	24,1%	7,4%	3,7%	,0%	,0%	,0%	1,9%	1,9%	100,0%
Afrika	Počet	0	0	1	3	1	0	0	0	0	0	0	5
	% v rámci Region	,0%	,0%	20,0%	60,0%	20,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Střední a Jižní Amerika	Počet	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	% v rámci Region	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Severní Amerika	Počet	7	4	1	0	1	4	3	0	0	2	1	23
	% v rámci Region	30,4%	17,4%	4,3%	,0%	4,3%	17,4%	13,0%	,0%	,0%	8,7%	4,3%	100,0%
Mezi-kontinentální	Počet	7	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	10
	% v rámci Region	70,0%	,0%	,0%	10,0%	10,0%	10,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Jiné	Počet	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	3
	% v rámci Region	,0%	,0%	,0%	33,3%	33,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	33,3%	,0%	100,0%
Celkem	Počet	69	45	22	39	14	11	8	5	3	7	9	232
	% v rámci Region	29,7%	19,4%	9,5%	16,8%	6,0%	4,7%	3,4%	2,2%	1,3%	3,0%	3,9%	100,0%

N = 232

Přílohy k narativní analýze

A.(6.1) Slovenská televize. Správy STV. 18.11.2008. EK za úplné otevření pracovních trhů. Kód v datovém souboru: omezeniEU. Valence: Spíše pozitivní.

Postup	Vizuální část		Verbální část ¹³¹	
	Prvek	Způsob	Institucionalizovaná	Zprostředkovaná
Framing	Moderátorka	- Talking head - Grafika: obrázek budovy a vlajek EU + listina s nápis: Pracovní smlouva - Grafika: Nápis na spodní liště: Brusel, EK za úplné otevření pracovních trhů	Talking head: Evropská komise dnes vyzvala k úplnému otevření pracovních trhů v unii. Omezení trhu podle Bruselu nejsou potřebné, protože volný pohyb mezi státy do teď nezpůsobil žádné problémy. Celkově se do starých členských zemí přesunulo víc než milion obyvatel z nových částí unie	
Focusing	Reportérka	- Voice over - Grafika: tabulka: Země: Procento aktivní populace, které přesídlilo do jiné země EU od roku 2004 Litva: 3,1 Kypr: 3,0 Polsko: 2,0 Slovensko: 2,0 - Ilustrační záběry: chodící lidé, lidé pracující na stavbě	Voice over: Od vstupu do unie se za prací do jiné členské krajiny vydali dvě procenta aktivní populace Slovenska. Slováci v tomto žebříčku patří do první pětky. Nejoblíbenější destinace je Británie a Česko a Irsko. Komise tvrdí: pohyb lidí ekonomikám jen prospěl.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Vladimír Špidla, komisař EK pro nezaměstnanost		Vladimír Špidla: Je dobré otevřít pracovní trhy čím dříve tím lépe. Nejsou

¹³¹ Slovenské texty jsou přeložené do češtiny.

		- Záběr s neviditelným reportérem		silné argumenty proti této myšlence.
Focusing	Reportérka	- Voice over - Grafika: tabulka - Ilustrační záběry: lidé pracující na stavbě, povzdechávající si úřednice, vlajky EU	Voice over: Omezení pro Slováky stále platí ve čtyřech zemích. Konečné datum je rok 2011. Berlín a Vídeň už naznačily, že ho chtějí využít, Bruselu však budou muset předložit argumenty.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Maroš Šefčovič, velvyslanec Slovenska při EU - Záběr s neviditelným reportérem		Maroš Šefčovič: Věříme, že po předložení analýz Evropské komisi, převládne názor i v těchto krajinách, že ohrožení nehrozí.
Focusing	Reportérka	- Voice over - Ilustrační záběry: lidé pracující na stavbě	Voice over: Kromě toho podle odhadů trend odchodů za prací už možná dosáhl svého vrcholu. Ovlivnit ho můžou i neutěšené vyhlídky některých západoevropských ekonomiky.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Dagmar Veselá, Slovenka pracující v Irsku - Grafika: telefonuje		Dagmar Veselá: Dojde ke zpomalení výstavby a ubude pracovních míst zvláště v stavebnictví. Už není tak lehké si najít práci.
	Reportáž	- Nominace: Vladimír Špidla, komisař EK pro nezaměstnanost - Záběr s neviditelným reportérem		Vladimír Špidla: V roce 2007 byla vlna, ale tato vlna už je za námi.
Closing	Reportérka stojící před budovou Evropské komise	Stake-out	Stake-out: Jestli argumenty komise přesvědčí i Rakousko a Německo, bude jasné už začátkem příštího roku. <i>Odhlášení reportérky.</i>	

A.(6.1) Česká televize. Události. 18.11.2008. Omezení pracovních trhů v Evropské unii. Kód v datovém souboru: omezeniEU. Valence: Spíše negativní.

Postup	Vizuální část		Verbální část	
	Prvek	Způsob	Institucionalizovaná	Zprostředkovaná
Framing	Moderátorka	- Talking head	Talking head: Omezení pracovních trhů v Evropské unii už nemají smysl. Vyplývá to ze zprávy, kterou na žádost České republiky a sedmi dalších nováček vypracovala Evropská komise. Statistiky ukazují, že pohyb pracovních sil po rozšíření stoupl jen jen nepatrně. Brusel doporučuje, aby státy omezení zrušily, nařídít jim to ale nemůže.	
Focusing	Reportérka	- Voice over - Ilustrační záběr: Plakát s instalatér před Eifelovou věží	Voice over: Polský instalatér vydělávající na rozšíření Evropské unie? Nesmysl. Západní Evropa se přílivu pracovní síly bála zbytečně.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Vladimír Špidla, eurokomisař pro sociální věci - Záběr s neviditelným reportérem		Vladimír Špidla: Nedají se najít argumenty, které by podporovaly obavy z vpádu lidí v východních zemích nebo z rozvratu pracovního trhu.
Focusing	Reportérka	- Voice over - Ilustrační záběry: Celnice, vyřizování dokladů na úřadě, fronty aut, lidé vybírající se oblečení - Grafika: Tabulka: 2004 0,4 2007 0,5	Voice over: Většina lidí odešla za hranice už před rozšířením. Po něm stouply počty pracujících z nových členských zemí jen nepatrně. Ze 0,4 procenta v roce 2004 na půl procenta v roce 2007. Pohyb neovlivnil nezaměstnanost, ani platy, přesto ho některé státy blokují.	

Realizing	Reportáž	- Nominace + - Grafika: Ondřej Nečas /ODS/, ministr práce a sociálních věcí + fotka		Ondřej Nečas: Zpráva Evropské komise byla vypracována na základě iniciativy České republiky, která zformovala koalici osmi nových členských zemí. Chceme tento nový postup zachovat a využít ho během českého předsednictví.
Focusing	Reportérka	- Voice over - Ilustrační záběry: záběr na český pas, lidé chodící po ulici	Voice over: Češi nesmí volně pracovat ve čtyřech zemích. V Belgii, Dánsku, Rakousku a Německu. Zatímco první signalizují změnu v příštím roce, v Rakousku a Německu chybí politická vůle.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Margaretha Kopeinigová, vedoucí evropské redakce deníku Kurier - Záběr s neviditelným reportérem		Margaretha Kopeinigová: Ani nová rakouská vláda podle mě nepřipustí otevření pracovního trhu lidem z nových členských zemí Evropské unie. Alespoň pokud to bude opět velká koalice, což je nepravděpodobnější.
Closing	Reportérka	Stake-out	Stake-out: Rakousko a Německo mohou prodlužovat omezení až do konce dubna 2011, před tím ale musí přesvědčit Evropskou komisi, že k tomu mají pádné důvody. <i>Odhlášení reportérky.</i>	

B.(6.2) Slovenská televize. Správy STV. 21.11.2008. Moskva: Ruský prezident bude vládnout déle. Kód v datovém soubor: prezidentRus. Tématický celek: Politika.

Postup	Vizuální část		Verbální část	
	Prvek	Způsob	Institucionalizovaná	Zprostředkovaná
Framing	Moderátorka	- Talking head - Grafika: obrázek Vladimíra Putina - Grafika: Nápis na spodní liště: Moskva: Ruský prezident bude vládnout déle	Talking head: Místo čtyř bude budoucí ruský prezident vládnout šest roků. Rozhodla o tom dolní komora ruského parlamentu. Řada pozorovatelů se shoduje, že novela ústavy dláždí cestu Vladimírovi Putinovi na návrat do čela státu. V Rusku mají být nejbližší prezidentské volby v roce 2012.	
Focusing	Reportér	- Voice over - Ilustrační záběry z ruské dolní komory parlamentu	Voice over: Avizovanou změnu nejvyššího ruského zákona a několik dalších úprav schválila drtivá většina poslanců ruské dумы. Proti byli opoziční komunisti, kterým neprošly jejich návrhy.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Nikolaj Rjabov, Komunistická strana - Záběr z projevu v parlamentu		Nikolaj Rjabov: Při přijímání tohoto zákona porušila Putinova strana Jednotné Rusko demokratické principy. Kam tak spěchaly s jeho schválením? Neměli jsme čas si ho lépe prostudovat. Navíc o takové změně by měl rozhodovat lid v referendu.
	Reportáž	- Nominace: Vladimir Žironovskij, Národní strana - Záběr z tiskové konference		Vladimir Žironovskij: Jsme v těžkých časech a na pomoc nám nepřijdou vojáci generála Žukova jako za války. Potřebujeme dát prezidentovi možnost, aby vládl déle.

	Reportáž	- Nominace: Oleg Morozov, Jednotné Rusko - Záběr z tiskové konference		Oleg Morozov: Víc času umožní prezidentovi a i politickým stranám splnit, co slíbili ve volbách. Kromě prezidentova šestiletého období budou poslanci v budoucnosti pracovat pět let.
Closing	Reportér	- Voice over - Ilustrační záběry na Dmitrije Medvěděva a Vladimira Putina	Voice over: Návrh na změny předložil prezident Dmitrij Medvěděv, kterého do úřadu dosadil současný premiér Vladimir Putin. Ústavní dodatky musí ještě odhlasovat senátoři z Horní komory a část regionálních sněmů. Někteří spekulují, že Medvěděv by mohl brzo odstoupit a Putin by vyhrál volby, protože je momentálně nejoblíbenějším politikem v Rusku. <i>Odhlášení reportéra.</i>	

B.(6.2) Česká televize. Události. 21.11.2008. Ruští poslanci prodloužili prezidentský mandát ze čtyř na šest let. Kód v datovém soubor: prezidentRus. Tématický celek: Politika.

Postup	Vizuální část		Verbální část	
	Prvek	Způsob	Institucionalizovaná	Zprostředkovaná
Framing	Moderátorka	- Talking head	Talking head: Ruští poslanci prodloužili prezidentský mandát ze čtyř na šest let. Návrhu ale musí dát zelenou i horní komora parlamentu a regionální sněmy. Jejich ano se ale považuje za formalitu. V Rusku taky sílí hlasy, že prezidentské volby mají vrátit Vladimira Putina zpátky do prezidentského křesla.	
Focusing	Moderátorka + Reportér	- Talking heads - Nominace: Josef Pazderka, ČT, Moskva - Grafika za reportérem: panorama Moskvy - Ilustrační záběry z ruského parlamentu, záběry Putina a Medvěděvova	Moderátorka: Do Moskvy za Josefem Parzderkou proto míří moje otázka: Josefe, je to skutečně tak? Usiluje Putin o návrat? Reportér: Oficiální ruská místa tyto spekulace rezolutně odmítají. Mluví o dlouhodobě připravovaném kroku, který v žádném případě nesouvisí s politickou kariérou Vladimira Putina. Rychlost, s jakou ten ústavní dodatek prochází ruským parlamentem a s jakou se vlastně poprvé od roku 1993 mění ruská ústava, ale samozřejmě budí určité otázky: Proč teď? Proč tak rychle? Proč ten spěch? My jsme dnes v ruském parlamentu natáčeli a já jsem se přímo autora té ústavní změny poslance Vladimira Pligina zeptal, zda přece jen nemůže jít o chystaný návrat do	

			prezidentského křesla. Tady je odpověď.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Vladimir Pligin, předseda ústavního výboru ruské dumy - Záběr s neviditelným reportérem		Vladimir Pligin: Takové teorie a výmysly o jakýchsi předem připravených plánech nemá smysl komentovat.
Focusing	Reportér	- Talking head - Grafika za reportérem: panorama Moskvy	Talking head: Radikálnější část ruské opozice i přesto toto téma velmi pálí. Její aktivisté dnes museli kvůli zákazu větších shromáždění před ruským parlamentem dumou demonstrovat pouze po jednom člověku. I tam jsme natáčeli a odtud je tento názor.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Protivládní demonstrant. - Záběr s neviditelným reportérem		Protivládní demonstrant: V současné situaci to ale znamená jen další udržování u moci těch, kteří nám neomezeně vládnou a chtěli by si moc udržet navěky.
Closing	Reportér	- Talking head - Grafika za reportérem: panorama Moskvy	Talking head: Já jen pro úplnost dodám, že většina Rusů případně prodloužení prezidentského mandátu schvaluje, nevadilo by jí ani rychlé navrácení Vladimira Putina do Kremlu. Zdůvodňuje to potřebou větší stability, která koneckonců podle sociologických průzkumů tady v Rusku přebíjí jakékoliv jiné priority. <i>Odhlášení moderátorkou.</i>	

C.(6.3) Slovenská televize. Správy STV. 14.2.2009. Kongres schválil plán na pomoc ekonomice. Kód v datovém souboru: jednanG7kri2. Tématický celek: Ekonomika.

Postup	Vizuální část		Verbální část	
	Prvek	Způsob	Institucionalizovaná	Zprostředkovaná
Framing	Moderátor	- Talking head - Grafika: Barack Obama, na pozadí dolary a americká vlajka - Grafika: Nápis na spodní liště: USA, Kongres schválil plán na pomoc ekonomice	Talking head: Americký kongres posvětil balíček, který má oživit hospodářství USA. Rekordních 787 milionů dolarů má proudit z federálního rozpočtu. Plán amerického prezidenta podpořili jen demokrati. Podle republikánů jde o plýtvání peněz daňových poplatníků. Ekonomové se zase obávají, že záchrana přichází pozdě.	
Focusing	Reportér	- Voice over - Ilustrační záběry: Lidé chodící po ulici, pokladní přepočítávající peníze, lidé v obchodním domě	Voice over: Nejvíce peněz z balíčku půjde na daňové bonusy pro méně vydělávající skupiny obyvatelstva. Plán by měl podle šéfa Bílého domu Baracka Obamy zachránit nebo vytvořit až 3,5 milionu pracovních míst.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Barack Obama, Americký prezident - Záběr z televizního projevu		Barack Obama: Podepíšu návrh zákona co nejdříve a okamžitě začnu uskutečňovat potřebné investice, aby se lidé mohli dostat zpátky do práce.
Focusing	Reportérka	- Voice over - Grafika: tabulka: přehled, jak hlasovali poslanci kongresu USA - Ilustrační záběry: z amerického kongresu	Voice over: V dolní komoře amerického parlamentu nehlasoval pro plán ani jeden republikán. V Senátu jen tři. Plán podpořili demokrati, kteří mají v kongrese většinu.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: John Boehner, předseda		John Boehner: Tento plán má být o

		republikánů v dolní komoře ve Sněmovně reprezentantů - Záběr z projevu v kongresu		vytváření pracovních míst. Zvrhl se ale jen na plýtvání peněz Američanů.
Focusing	Reportérka	- Voice over - Ilustrační záběry: z amerického kongresu, z Říma záběry na italskou vlajku a vlajku EU, záběry z jednání ministrů, záběry z hutí	Voice over: Pro Baracka Obamu je schválení plánu první velké legislativní vítězství od nástupu do funkce. Navíc přišlo v čase, kdy o boji s ekonomickou krizí jednali v Římě ministři financí sedmi nejbohatších zemí světa. Americký plán u některých vyvolal obavy z protekcionismu, protože obsahuje spornou klauzuli By American. Ta říká, že na stavební projekty financované za desítky miliard dolarů které se budou financovat ze záchranného balíčku, je potřeba použít jen americké produkty.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Alistair Darling, britský ministr financí - Záběr s neviditelným reportérem		Alistair Darling: Jednal jsem o této sporné klauzuli s americkým ministrem financí. Myslím si, že Spojené státy si uvědomují své závazky vůči světu.
Closing	Reportáž	- Voice over - Ilustrační záběry: záběry z jednání ministrů	Voice over: Spojené státy, Kanada, Japonsko, Velká Británie, Německo, Itálie a Francie se na summitu G7 dohodly, že udělají všechno pro to, aby obnovily důvěru ve finanční trhy a světovou ekonomiku a to bez ohrožení principů volného trhu. Konkrétní kroky však neuvedly. <i>Odhlášení reportéra.</i>	

C.(6.3) Česká televize. Události. 14.2.2009. Schůzka nejvyspělejších zemí světa. Kód v datovém souboru: jednanG7kri2. Tématický celek: Ekonomika.

Postup	Vizuální část		Verbální část	
	Prvek	Způsob	Institucionalizovaná	Zprostředkovaná
Framing	Moderátor	- Talking head	Talking head: Boj s hospodářskou krizí při dodržování pravidel volného obchodu jsou závazky, které si dalo sedm ekonomických mocností světa ze skupiny G7. Ministři financí těchto států jednali v Římě.	
Focusing	Reportérka	- Voice over - Ilustrační záběry: záběry z jednání G7, z automobilky,	Voice over: Mezi partnery se vkrádá nedůvěra. Prstem ukazují jeden na druhého. Zavázali se dodržovat pravidla volného obchodu, praxe ale vypadá jinak. Ve snaze chránit pracovní místa a průmysl jde férová konkurence stranou.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Alistair Darling, britský ministr financí - Záběr s neviditelným reportérem		Alistair Darling: Boj s protekcionismem nebyl zapotřebí nikdy víc než dnes.
Focusing	Reportérka	- Voice over - Ilustrační záběry: záběry z amerického kongresu, z průmyslové výroby,	Voice over: V noci na dnešek dal americký kongres zelenou stimulačnímu plánu za skoro 800 miliard dolarů. Pro prezidenta Obamu je to milník, pro ostatní problém. Ochranařská zásada By American říká, že veřejné projekty mají využívat americké železo a ocel.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Timothy Geithner, ministr financí USA - Záběry z tiskové konference		Timothy Geithner: Všechny země musí dostát závazkům volného obchodu a investic, které jsou podstatné pro

				ekonomický růst a prosperitu.
Focusing	Reportérka	- Voice over - Ilustrační záběry: lidé chodící po ulici, auta jezdící po ulici, lidé pracující na stavbě	Voice over: To není všechno co znepokojuje státy uvnitř i mimo G7. Vládní pomoc pro italské a francouzské automobilky, kampaň v Británii udržet práci v těžkých dobách pro britské občany.	
Realizing	Reportáž	- Nominace: Vittori Grilli, náměstek italského ministra financí - Záběr z jednání		Vittori Grilli: Je potřeba, abych sladili tato opatření a vyhnuli se nežádoucím efektům, které by narušily pravidla mezi státy.
Focusing	Reportérka	- Voice over - Ilustrační záběry z burzy, archivní černobílé záběry davu lidí a uzavírání továrny	Voice over: Stačí málo a protekcionářská spirála se roztočí. Jako ve třicátých letech v době velké hospodářské krize.	
Realising	Reportáž	- Nominace: Peer Steinbrück, německý ministr financí - Záběr z jednání		Peer Steinbrück: Musíme zabránit, aby se situace opakovala.
Closing	Reportáž	Stake-out před Vatikánem v Říme	Stake-out: Lidský rozměr krize ministři pocítili, když je zdržela demonstranti protestující proti italské vládě. Tajné služby varují: Propad může vyvolat sociální nepokoje. Na americkém seznamu bezpečnostních rizik, dokonce krize předběhla Al-Kajda a stala se hrozbou číslo jedna. <i>Odhlášení reportérky.</i>	

Jmenný rejstřík

<u>Archetti, Cristina</u>	8	<u>Holý, Ladislav</u>	12, 18, 23
<u>Barker, Chris</u>	6, 9, 11	<u>Luckmann, Thomas</u>	11
<u>Berger, Peter L.</u>	11	<u>McGrew, Anthony</u>	6, 10
<u>Billig Michael</u>	10, 11	<u>Petrusek, M.</u>	6
<u>Clausen, Lisbeth</u>	4, 7, 8	<u>Robertson, R.</u>	6, 7
<u>O'Neill, Deirdre</u>	12	<u>Ruge, Mari H.</u>	11, 12, 78, 79
<u>Giddens, Anthony</u>	6, 8	<u>Smith, A. S.</u>	9, 10
<u>Gurevitch, Michael</u>	4, 7	<u>Štětka, Václav</u>	8
<u>Galtung, Johan</u>	11, 12, 78, 79	<u>Thompson, J. B.</u>	7
<u>Hall, Stuart</u>	9, 10, 71, 72	<u>Tsan-Kuo Chang</u>	8
<u>Hao Xiaoming</u>	8	<u>Tuen-yu Lau</u>	8
<u>Hardcup, Tony</u>	12	<u>van de Steeg, Marianne</u>	9
<u>Hartley, John</u>	12, 28, 62, 63, 78, 79		

Seznam tabulek

Tabulka 1: Top 5 zemí ČT	30
Tabulka 2: Top 5 zemí STV	30
Tabulka 3: Elitní národy v zahraničním zpravodajství ČT a STV	31
Tabulka 4: Elitní národy v zahraničním zpravodajství ČT	33
Tabulka 5: Elitní národy v zahraničním zpravodajství STV	33
Tabulka 6: Evropská unie v zahraničním zpravodajství ČT a STV	35
Tabulka 7: Sousední země v zahraničním zpravodajství ČT a STV	35
Tabulka 8: Pořadí sousedních zemí v zahraničním zpravodajství ČT	36
Tabulka 9: Pořadí sousedních zemí v zahraničním zpravodajství STV	36
Tabulka 10: Vztah k domácímu kontextu v zahraničním zpravodajství ČT nebo STV	43
Tabulka 11: Typ vztahu k domácímu kontextu v zahraničním zpravodajství ČT a STV	46
Tabulka 12: Vztah zpráv podle regionů a valence v zahraničním zpravodajství ČT a STV	48
Tabulka 13: Vztah zpráv ze zemí Evropské unie a valence v zahraničním zpravodajství ČT a STV	49
Tabulka 14: Vztah zpráv ze sousedních zemí a valence v zahraničním zpravodajství ČT a STV	50
Tabulka 15: Vztah přítomnosti elitního národa a umístění zprávy v zahraničním zpravodajství ČT a STV	51
Tabulka 16: Vztah zpráv ze sousedních zemí a umístění zpráv v zahraničním zpravodajství ČT a STV	52
Tabulka 17: Souvislost vztahu k domácímu kontextu a umístění zpráv v zahraničním zpravodajství ČT a STV	53
Tabulka 18: Souvislost přítomnosti reportéra na místě a vztahu k domácímu kontextu v zahraničním zpravodajství ČT a STV	55
Tabulka 19: Stejná témata v zahraničním zpravodajství ČT a STV	57
Tabulka 20: Stejná témata v zahraničním zpravodajství ČT a STI dohromady	58
Tabulka 21: Valence zpráv se stejným tématem v zahraničním zpravodajství ČT a STV	58
Tabulka 22: Umístění zpráv se stejným tématem v zahraničním zpravodajství ČT a STV	59
Tabulka 23: Deixe v zahraničním zpravodajství ČT a STV	61
Tabulka 24: Země v zahraničním zpravodajství ČT	79
Tabulka 25: Země v zahraničním zpravodajství STV	80
Tabulka 26: Elitní národy v zahraničním zpravodajství ČT a STV	81
Tabulka 27: Regiony v zahraničním zpravodajství ČT a STV	82
Tabulka 28: Tématické celky v zahraničním zpravodajství ČT a STV	83
Tabulka 29: Vztah k domácímu kontextu v zahraničním zpravodajství ČT a STV podle regionů	84
Tabulka 30: Valence zpráv v zahraničním zpravodajství ČT a STV	85
Tabulka 31: Vztah regionů a tématických celků v zahraničním zpravodajství ČT	87
Tabulka 32: Vztah regionů a tématických celků v zahraničním zpravodajství STV	88

Seznam grafů

Graf 1: Elitní národy v zahraničním zpravodajství ČT a STV (počítáno v rámci elitních národů)	33
Graf 2: Pořadí sousedních zemí v zahraničním zpravodajství ČT - v procentech ze sousedních zemí	37
Graf 3: Pořadí sousedních zemí v zahraničním zpravodajství STV - v procentech ze sousedních zemí	37
Graf 4: Regiony v zahraničním zpravodajství ČT a STV	39
Graf 5: Tématické celky v zahraničním zpravodajství ČT a STV	41
Graf 6: Vztah k domácímu kontextu v zahraničním zpravodajství ČT a STV podle regionů	45
Graf 7: Valence zpráv v zahraničním zpravodajství ČT a STV	47

Seznam vyobrazení

Obr. 1: Framing na ČT	64
Obr. 2: Framing na STV	64
Obr. 3: Ilustrační záběry na ČT	65
Obr. 4: Ilustrační záběry na STV	65
Obr. 5: Framing na ČT	66
Obr. 6: Framing na STV	66
Obr. 7: Zprostředkovaný názor reportéra v živém vstupu na ČT	67
Obr. 8: Protivládní demonstrant na ČT	67
Obr. 9: Opoziční komunisté na STV	67
Obr. 10: Framing na ČT	68
Obr. 11: Framing na STV	68
Obr. 11: ČT zprostředkovávající názory ze zasedání G7	69
Obr. 12: STV zprostředkovávající názory z americké politické scény	69

Kódovací klíč

Základní charakteristika:

- Datum
- Kód příspěvku

Elitní národy:

- USA
- Rusko
- Čína
- Velká Británie
- Francie
- Itálie
- Kanada
- Japonsko

Sousední země ČT:

- Německo
- Rakousko
- Polsko
- Slovensko

Sousední země STV:

- Česko
- Rakousko
- Maďarsko
- Polsko
- Ukrajina

Regiony:

- Evropa,
- Afrika,
- Asie,
- Střední a Jižní Amerika,
- Mezikontinentální
- Ostatní.

Tématické celky:

- Politika
- Ekonomika
- Válka
- Kriminalita a násilí
- Přírodní katastrofy
- Nehody

- Kultura
- Zajímavosti
- Historie
- Ekologie
- Ostatní

Typy vztahu k domácímu kontextu:

- Politické/diplomatické vztahy ČR/SR a zahraniční země,
- Intervence českých/slovenských vojenských sil v konfliktu/válce,
- Ekonomická provázanost ČR/SR a zahraniční země,
- Čeští/Slovenští občané aktéry/obětmi/svědky přírodní katastrofy/nehody/zločinu,
- Zahraniční země jako turistické destinace Čechů/Slováků,
- ČR/SR jako poskytovatel humanitární/rozvojové pomoci,
- Ostatní,
- Vztažení k domácímu kontextu bez přímé souvislosti (například přepočítání zahraniční měny na české/slovenské koruny),
- Bez vztahu k českému/slovenskému kontextu

Valence:

- 1. jednoznačně pozitivní
- 2. spíše pozitivní
- 3. neutrální
- 4. spíše negativní
- 5. jednoznačně negativní
- 6. ambivalentní

Rekódovaná valence:

- 1. pozitivní
- 2. neutrální
- 3. negativní

Valence zpráv se stejným tématem:

- Stejná
- Blízká
- Opačná
- Jiná

Umístění zpráv:

- Zpráva v prvních pěti příspěvcích
- Zpráva v ostatní
- Zpráva ve flashheadlines

Umístění zpráv se stejným tématem:

- Zpráva v prvních pět příspěvcích proti Zpráva v ostatní
- Zpráva v ostatní proti Zpráva ve flashheadlines
- Zpráva ve flashheadlines proti Zpráva v prvních pět příspěvcích

Elitní národ:

- Ano
- Ne

Sousední země:

- Ano
- Ne

Přítomnost reportéra na místě:

- Ano
- Ne

Stejně téma:

- Ano
- Ne

Deixe:

- Ano
- Ne

ČT nebo STV:

- ČT
- STV